

נחלת ה'

קונטרס "שבעה דנחמתא"

והוא ליקוט גדול מדברי רבותינו על היחס לתקופתנו
שבה נקבצו ישראל מכל גלויות העולם לארץ הקודש

קונטרס

שבעה דנחמתא

חז"ל אומרים "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה" (תענית ל, ב). - מבואר כאן שהסימן לדעת אם אדם מתאבל על ירושלים - הוא אם הוא "רואה" בשמחתה כבר בהוה.

ואיך אפשר לראות בשמחתה בהוה - מאחר שעדיין לא הגיעה הגאולה השלימה? התשובה אחד מהשתים: האחד - שהקב"ה מראה לו בעין שכלו את שמחתה, דהיינו, או שהוא זוכה להרגשים חיים בנבואות הנחמה, עד כדי שהוא מרגיש עצמו כאילו הוא עומד עכשיו בשעת הגאולה. ויש בעלי רוח הקדש שזכו ממש לראות בחזיון קצת מענין הגאולה.

והאופן השני - שאם הוא זכה ובימיו הקב"ה כבר ניחם את ירושלים במידה מסויימת, הגם שעדיין לא הגיעה הגאולה השלימה - הוא זוכה לראות ולהכיר בזה, אם אכן הוא מתאבל על ירושלים כראוי.

*

לכן באנו בזה בליקוט מעט מזעיר מדברי רבותינו [חלק מהדברים הובאו בגליונות קודמים. וכפי ציון המראה מקום] - איך הם ראו ברוח קדשם את משמעות תקופתינו. שרבים רבים מגדולי הדור הביעו דעתם ביחס

ל"קייבויץ גלויות" בתקופתינו - שהוא מאורע משמעותי וחשוב ביותר בתולדות עם ישראל.

ואמנם אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד ובדיעה אחת, כל אחד וסגנונו, כל אחד והגדרתו על תקופתינו, אמנם הצד השווה שבכולם, שהם מסתכלים על הישוב היהודי המתחדש והמאורגן בארץ הקדש בתקופתינו, כדבר סמוך ונראה ומקושר לביאת משיח צדקנו, וממילא הישוב ימשיך להתקיים ולהיבנות ללא הפסק, ואז יבא משיח צדקנו - אל הציבור שבתוך ארץ ישראל וירושלים, וכמו שכתוב (זכריה ט, ט) "גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורכב על תמור ועל עיר פן אֶתְנוֹת".

משיח יבא דווקא ל"בת ציון" - היושבת בציון, הדבקה בלבה ונפשה בציון, רק היא תבין את שפתו של המשיח ששורש נשמתו באהבת ציון, וכמו שאמרו ("ילקוט ראובני" פרשת בראשית - אות תז. בשם מדרש כונן): "הבית הה' [בגן עדן] בנוי מאבני שהם וישפה.. ובתוכו משיח בן דוד שהוא אוהב את ירושלים" [ו"כל ארץ ישראל בכלל ירושלים". זוהר וירא קיד]. זו הגדרתו של משיח - "שהוא אוהב את ירושלים", בנוהג שבעולם מי שרוצה להתקרב לאדם חשוב, אז אם לדוגמא אותו אדם הוא מרא ד"נשים נזיקין" - הוא מכין את עצמו להתמצא ב"נשים נזיקין" כדי שיהיה לו שיחה משותפת עמו, המשיח הוא מרא דשמעתתא דירושלים, ומי שרוצה שפה משותפת ודבקות של "דומה מתדבק בדומה" עם המשיח - צריך ג"כ להיות "אוהב את ירושלים", וזהו שאמרו (זוהר חדש חוקת, דף פה,ב): "והארץ אזכור - ארעא קדישא - סוכת דוד [ומשיח בנו]". ונזכה לכיאתו בעגלא ובזמן קריב במהרה דידן. אמן.

ה"אור החיים" זיע"א

בפירוש אור החיים על התורה (ויקרא ו, ב) "כל הלילה - שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה... **עד הבוקר** - שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי, לפי מה שקדם לנו מדבריהם ז"ל (ב"ר יט, ח) כי יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנה, ומהשכל, יהיו ת"ק ראשונה מדת לילה, ות"ק שניה מדת יום, והודיע ה' כי "עד הבוקר" - כי שכשיגמור ת"ק שנה בגלות עד הבוקר שיהיה העליה".

*

שם (במדבר כו, כב): "וכנגד גלות אדום שאנו עדיין בו, אמר "אלף וחמש מאות" [שנה, דהיינו מתחילת האלף החמישי, עד אלף השישי שנת ת"ק].. וכיון שלא זכו יתחיל החשבון מאלף החמישי וחמש מאות מאלף הששי, ויתחילו ניצוצי גילוי הגאולה בהתחלת חמש מאות הבאים לשלום" (וע"ע במדבר כד, יז).

*



הרמח"ל זיע"א

גם הרמח"ל ("תיקונים חדשים" תיקון ח' - עמוד פ"ז במהדורת "מכון רמח"ל", ועיי"ש בהערה 23 - 25) אומר: שתיקוני משיח בן יוסף מתחילים מ"חצות היום" של האלף השישי.

*



הגה"ק רבי שלום בוזגלו זיע"א

בעל "מקדש מלך" על הזוה"ק

אמרו חז"ל (זוהר וירא, קיז, א):

"וּבְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנִים לְאַלְף הַשָּׁשִׁי - יִפְתָּחוּ שַׁעֲרֵי הַחֲכָמָה לְמַעַלָּה וּמַעֲיָנוֹת שֶׁל חֲכָמָה לְמַטָּה, וַיִּתְתַּקֵּן הָעוֹלָם לְהַפְנִס לְשַׁבְיָעִי, כְּמוֹ בֶן אָדָם שֶׁמִּתְקַן בְּיוֹם שֵׁשִׁי מִקְשָׁמְעָרִיב הַשָּׁמֶשׁ לְהַפְנִס לְשַׁבָּת, אִף כִּדְ גַם, וְסִימָן לְדָבָר - (בראשית ז) בְּשֵׁשֶׁת שָׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ וְגו' נִבְקָעוּ כָּל מַעֲיָנוֹת תְּהוֹם רַבָּה".

וביאר שם ה"מקדש מלך":

"מכאן נראה שחצי יום הששי הם ת"ק שנה (הראשונים של האלף השישי), וחצי השני הם ת"ק אחרים [האחרונים], ולכך בשית מאה שנין אערב שמשא לאעלא בשבתא [=ולכן בתחילת המאה השישית, כלומר שנת ת"ק - מעריב השמש להיכנס לשבת] - כי נכנסנו בחצי יום הששי הסמוך לשבת.

*

ה"חתם סופר" ומקובלים זיע"א



"... שהיום הולך אחר הלילה, ויהיה ערב ויהי בקר, נמצא כי ת"ק שנים הראשונות של אלף השישי הם בבחינת הלילה, שהוא הערב של יום הששי של בריאה, ואח"כ הי' בריאת החיות, ואם נמתין עוד עד אחר הנץ החמה לקיים כסאו כשמש נגדי, והנץ הוא עשירית היום, א"כ יהיה עכ"פ אחרי תק"ן שנים לאלף השישי. אמנם נראה שאין שייך 'כשמש נגדי' על התחלת התנוצצה אלא אח"כ, ויהי גם זה סעד לרמז המקובל לנו אחרי נמכר גאולה תהיה לו. (ש"ת חת"ס, ח"ו, סימן ס"א).

[והכוונה לשנת תק"ע. - וכמש"כ הגאון רבי יוסף נפתלי שטרן בהערה ח' על חתם סופר על התורה פרשת בהר. - והנה באותה שנה היתה עליית תלמידי הגר"א וכפי שנתנו לזה סימן בשנת תק"ע בשופר גדול].

*

וכן בספר "אהל חיים" (ח"א עמוד 62) בשם הגאון רבי יצחק כרשני זצוק"ל (מקובל בתוניס בתקופת הגר"א),
זה לשונו:

"ביום שלא אלף שתיאאה, דהיינו לאחר שיעברו ת"ק שנה שהם הלילה שבו, ואז בע"כ ביום זה יגאלו..." [ובע"כ הכוונה שיתחילו ניצוצי הגאולה. - כפירוש אור החיים (במדבר כו, כב)].

וכן הוא בספר "הקונטרס היחיאל" (חלק א' "בית השם" דף צח,ב) להמקובל הג"ר יצחק אלפיי זצוק"ל.

*

הגר"א זיע"א



אמרו חז"ל (ברכות לד, ב): "אין בין העולם הזה לימות המשיח - אלא **שעבוד מלכות בלבד**".

ומבואר, שבימות המשיח **אין שום שינוי מדרכי הטבע** שהיו בכל שנות העולם הזה, ואעפ"כ זה כבר נקרא "ימות המשיח" שבו נפדים מלהיות תחת שלטון הגויים.

וקשה, שהרי הנביאים מלאים בנבואות שבימות המשיח יהיו ניסים למעלה מדרך הטבע?

וביאר הגר"א (חידושי אגדות שם; "אמרי נועם" ברכות יג,א):

"ואמר רבינו [הגר"א] לבאר .. כי ב' ימות המשיח הן, היינו **ימות משיח בן יוסף.. ואז אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד גלויות...**

וכשיבא משיח בן דוד יתקיים מה שכתוב ובלע המות לנצח, וכל יעודי הנביאים, וזה נקרא לעתיד לבא.

[מבואר בדבריו: א. שמשח בן יוסף בא לקבץ הגלויות. ב. שבימות "משיח בן יוסף" עולם כמנהגו נוהג. ובע"כ שגאולת ה"קבוץ גלויות" הוא בדרך הטבע. ג. שבימות "משיח בן יוסף" עדיין אין גאולה משאר הצרות בר"ג. מלבד "קבוץ גלויות". ואדרבה הוא נקרא "יום צרה". וכדלהלן].

*

* "אָפֶּר אָנוּחַ [משעבוד מלכויות] **לְיוֹם צָרָה**" (חבקוק ג,טז) "**הוא בימי משיח בן יוסף כמ"ש** (דניאל יב,א) **יְהִי־תָה עַת צָרָה**". (ביאור הגר"א שם).

* "אמר (קהלת ה) **עת לבכות ועת לשחוק**, ורזא דמלה **מיד דייתי בכיה עת דדחקו לישראל – מיד יהא לון עת פורקנא**". (תיקוני זוהר חדש דף לז, א). "ר"ל אחר לבכות תיכף לשחוק, שלכן כליל אותן כ"א [= אולי כאחד], **ועת אחד הוא**". (ביאור הגר"א בד"ה ורזא) [הצרות והגאולה – נמצאים יחדיו באותה עת. – וזה שייך בימות משיח בן יוסף].

* "חזק ויאמץ לבך" (תהלים כז, יד) - **חזק בימות המשיח, כי אז יהיו נסיונות הרבה ככתוב במדרשים**" (ביאור הגר"א. – הובא משמו ב"באר אברהם" לרבי אברהם בנן, תהלים כ"ז)

* "**ימות המשיח נקרא "בעקבות משיחא"**. (ביאור הגר"א אסתר א,א. – וכ"כ ב"פירוש על כמה אגדות" שבת עז, ב. מ"ט עיזי מסגן ברישא; ובביאורו לספד"צ, י, ב; ולתיק"ז תנ"ו, צא, א).

* "וא"כ, כל הצרות שנאמרו על "עקבות משיחא", וביניהם "המלכות תיהפך למינות" (סוטה מט) – נאמרו על ימות המשיח, דהיינו משיח בן יוסף, ועיין להלן מדברי הגר"א חבר זיע"א.

*

"וימין מקרבת, כמ"ש וברחמים גדולים אקבצך, שיפקון בסיטרא דימינא [= שעיקר היציאה מהגלות (דהיינו קיבוץ ד"עשרת השבטים)] תהיה בצד ימין המבטא את מידת החסד - ע"י משיח בן דוד שעליו נאמר **יְיִמִּינו תַּחֲבֹקְנִי** (שה"ש ב, ו. - עיין להלן מהרמח"ל).

אבל בתחילה [בתחילת הגאולה שהוא ע"י משיח בן יוסף] יתער בשמאלא [= תתעורר הגאולה מצד שמאל דהיינו **במידת הדין**] - **שְׁמָאלוּ תַּחַת לְרֵאשִׁי** (שם), והוא יהיה **פקידה כמו שהיה בבית שני בימי כורש**.. [=] ששבט יהודה ובנימן שגלו לבבל - חזרו על אדמתן, ובנו את ביהמ"ק (עזרא א, א. ופירש"י). (ביאור הגר"א לתיקוני זוהר חדש - דף כז טור ב ד"ה ואע"ג דאוקימנא).

[השלמה: "ועתה אודיעך עוד סוד גדול... כי שני השבטים היו ליהודה והעשרה לאפרים, **ולעתיד יקבצו השנים על ידי משיח בן אפרים.. והעשרה האחרים יבואו על ידי משיח בן דוד**". (מאמר הגאולה" להרמח"ל, עמוד נ"ח). [מבואר, שתפקידו של "משיח בן יוסף" הקודם למשיח בן דוד – הוא "קיבוץ גלויות" של שני השבטים].

*

"...ונשוב כולנו לארץ אבותינו לארץ הק', כמו שאמר הפסוק (מלאכי ג, ז) **'שובו אלי ואשובה אליכם'**, ואמר הגר"א **זצ"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו, שבזמן שאנחנו נתחיל לשוב לארץ ישראל הקב"ה ישוב אלינו ג"כ, שובו אלי ואשובה אליכם**.. (הגאון רבי בן ציון יאדלר זצוק"ל - "בטוב ירושלים" עמוד ת"ו – ת"ז).

ומבואר בשם הגר"א, **ששיבת ה' לציון בביאת משיח בן דוד – הוא אחרי שנתקבץ לארץ ישראל בכוחות עצמינו**.

*

"... **כתב מרנא הגר"א ואני תודה לאל נוסע לארץ הקדושה**.. חמדת כל ישראל, **וכנודע שיטתו שזה מקרב הגאולה וכו' דברים נוראים**" (הגאון רבי אברהם יצחק ברזל שליט"א מר"י מיר ברכפלד. - מוסף יתד נאמן, תולדות תשע"ו, עמודים 10 – 13).

*

הגאון רבי בנימין משקלוב זצוק"ל – תלמיד הגר"א זיע"א



"בלבו של אדונינו הגר"א קיננה אהבה עזה לארץ הקודש. פעמים ספורות אף יצא לכיוון ארץ הקודש ונאלץ מסיבות שונות לחזור. באגרתו כותב: **"הכל מצפים לראותה, חמדת כל ישראל וחמדת השם ברוך הוא, כל העליונים והתחתונים תשוקתם אליה"**.

כששאלוהו תלמידיו, מדוע לא עלה לארץ הקודש, אחר הפצרת דברים ענה: **אין לי רשות מן השמים**. בכמיהתו חיבר ספר "צורת הארץ לגבולותיה סביב, ותבנית הבית".

אף שהוא עצמו לא עלה לארץ ישראל, אך תלמידיו הגדולים עלו ונשתקעו בארץ הקודש. תלמידיו ייסדו מנהגי 'פרושים' בארץ הקדש, מנהגים הנהוגים עד היום הזה ברוב בתי כנסיות של קהילות אשכנז ובהיכלי הישיבות, שהם מנהגיו של אדונינו הגר"א.

עוד בחייו של הגר"א בשנת תקמ"א, רבי בנימן משקלוב תלמידו ומקורבו של הגאון אשר תופס ישיבה בעירו היה, עודד את חבריו לעלות לארץ הקודש.

בראש השנה תקמ"א דרש בשקלוב על הפסוק: "הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתיים מירקתי ארץ", בדרשתו ביסס את דבריו על תורת רבו הגדול, **שתחילת הגאולה תבוא מצפון, ואח"כ תתפשט לארץ ישראל**. באותה עת, החל גם בתעמולה רחבה לעורר עליה המונית לארץ ישראל.

למעשה זרם העליה המשיך עד שנת ת"ר. חברות שלמות עלו, בהם רבים מאבות משפחות הפרושים בארץ הקודש. (מוסף יתד נאמן, ראה תשל"ז, עמוד 20).

*

הגאון רבי מנחם מנדל משקלוב זצוק"ל - תלמיד הגר"א זיע"א



"ובנדון החורבה בפרט אשר היינו מוכרחים להכניס גופינו ומאודינו לפדותה מיד זרים עריצים... ולבל ישימו ח"ו שקוץ משומם, במקום אשר התפללו אבותינו הקדושים האשכנזים.. ובטוחנו למזורזים שכמותם רודפי צדק אשר מעולם, כי יצאו לקראת דברינו בשמחה, כי ברוך ה' כן עלתה בימינו אתחלתא דגאולה" (אגרת הגרמ"מ משקלוב זיע"א בשנת תק"ף - הובא בספר "השיבה לירושלים" עמוד 28 – וצילום המכתב בעמוד 29).

*

ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו, וראה ראינו כי בחר ה' עוד בציון, כי מי שמע כזאת או מי ראה כאלה, אמר לציון מאז גלות הארץ וטבע בארץ שעריה - לבנות בית זבול מקדש מעט ... כי לולא ה' חפץ בנו לא הראנו את כל אלה - להביאנו אל המנוחה ואל הנחלה, סימנא מלתא היא אתחלתא דגאולה.

ברוך המקום אשר בחר בנו להשיבנו אל נחלת אבותנו ואחוזתנו, ולזכותנו כהיום הזה לראות עוד בנחמת ציון מעט בגלותינו לנחמינו" (אגרת תלמידי הגר"מ מנחם מנדל משקלוב זיע"א. – הובא ב"מגניזת ירושלים" ח"ב, אגרת א'. - צילום כת"י של המכתב תלוי בכניסה לביה"כ החורבה). (ע"ע "מדברי רבותינו – הגרמ"מ משקלוב" גליון 38).

*

הגאון רבי יצחק אייזיק חבר זיע"א



"בתחלה [יבא] משיח בן אפרים [=זה משיח בן יוסף], ואח"כ משיח בן דוד.. **ע"י משיח בן יוסף יהיה גאולה משעבוד מלכויות, שעל ידו יהיה קיבוץ גלויות**, ועל ידי משיח בן דוד חירות ממלאך המות". (הגר"א חבר זיע"א - "ליקוטי הגר"א" דף סג,ב).

*

"דترین (שני) משיחין הם.. **ומשיח בן יוסף** הוא תחלה, **שעל ידו יהיה קיבוץ גלויות**, שהוא הגואל הראשון, ולכן **אז יתגבר הסט"א ביותר - בעקבות משיחא**, שהנחש אחיזתו **בעקב**, בסוד ואתה תשופנו **עקב**, ויגע בכף ירכו, והוא **בהוד כידוע**." (פה שלישי להגר"א - הגאון רבי יצחק אייזיק חבר זיע"א. "ליקוטי הגר"א" דף מב,ב - מא,א).

[מבואר בדבריו: **א**. שמשח בן יוסף בא לקבץ הגלויות. **ב**. שתקופת "משיח בן יוסף" נקראת "עקבתא דמשיחא" שנאמרו בה צרות רבות בר"ג, וביניהם "המלכות תיהפך למינות" (סוטה מט), ומאיך גאולת "קיבוץ גלויות"].

*

הגאון ר' יוסף זונדל מסלנט זצוק"ל – בגילוי מהעולם העליון – להגאון ר' זלמן בהר"ן זצוק"ל



"והנה כאשר נסתלק הגאון מהו' זונדל זצ"ל [במגיפת החולי רע שהתפשטה בירושלים בשנת תרכ"ה - תרכ"ו], באו איזה אנשים להרב הגאון אמיתי מ' מאיר נ"י רב דק"ק קאליש יע"א, ושחרו אותו שיכתוב פתקא וביקש מהנעדר סיבת רוע הגזירה, איזה חטא או פשע, ומה חרי האף הגדול, על מה עשה ה' ככה לנו. וכן עשה הרב הג' מקאליש נ"י, וכתב פתקא וביקש ממנו שיגלה סיבת הזעם לאחד משלושה אנשים יחידי סגולה, וכתב

שמותיהם הטהורים על המכתב, והיה אחד מהם הרב הצדיק חריף עצום בקי בכל תלמודאי, מהו' זלמן בהר"ן נ"י, ומסר הפתקא להגאון הנעדר.

בחלום הלילה קודם עלות השחר, נראה בחלום להרב הצדיק מהו' זלמן נ"י, ואמר לו בזה הלשון: לא ידעתי על מה אתם מרעישין העולם, הלא לכם לדעת כי בעת ביאת משיח צדקנו ככה ראוי ונכון להיות, ותדע נאמנה, כי היא אתחלתא דגאולה'.

ואמר לו שיעיין באיזה ספר, ופירט לו שם הספר, אמנם שכח שם הספר. ולאחר הדברים האלה נסתלק ממנו הגאון הנעדר זצ"ל, והרב מהר"ן הנ"ל הוא חכם גדול, קדוש וטהור, בקי בנגלה ובנסתר, וגם לא ידע מהפתקא שעשה הרב מקאליש, מכל שכן לא ידע שהוא הנבחר, כי לא ידעו מזה רק איזהו אנשים, וגם אנוכי לא שמעתי רק אחר שנתמלא כל העיר הקודש שנגלה הגאון הנעדר להרב מהר"ז נ"י, ואז פירש הג' מקאליש שהוא **כתב הפתקא ומסרה להגאון הנעדר ז"ל** (ספר רבי יוסף זונדל מסלאנט" עמוד ס"ח. ובספרים נוספים, מתוך ירחון "עמוד היראה" להגאון ר' עקיבא יהוסף שלזינגר צוק"ל, שנה א' חוברת א' ב').

*

[א.ה. מעשה שהיה כך היה, עם כותב השורות בהשגחה פרטית: באותו השבוע שמצאתי את מקור המעשה הנ"ל בגילוי מהגאון רבי זונדל מסלנט צוק"ל - באותו השבוע נזדמן לי בהיסח הדעת מכיוון שונה לגמרי, מעשה נוסף עם אותו הגאון ר' מאיר מקאליש בעל ה"אמרי בינה" צוק"ל, שעל פיו מתברר, שניסה לברר בדרך נוספת ע"י "שאלת חלום" לדעת על מה נגזרה אותה המגיפה הנ"ל, וכחצות הלילה נרעד **כאשר לנגד עיניו הופיע במוחש, כבהקיע, בוער באש שחורה על גבי אש לבנה יוקדת**, הפסוק (שיר השירים ב, ט) **"דומה דודי לצבי או לעפר האילים הנה זה עומד אחר פתלנו"**. והמעשה שם ממשיך לפי עניינו שם.

וכשהתבוננתי בדברים, ראיתי **שבעצם בשני התשובות** - בין ב"שאלת חלום", ובין דרך הג"ר זונדל מסלנט צוק"ל - **ענו לו משמים אותו תוכן של תשובה**, שהרי כך מתחיל הכתוב (שיר השירים ב, ז):

"השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ".

כלומר: יש ג' שבועות [דהיינו גזירות (מהר"ל ח"א שם). שהם שבועות **לשורש נשמות ישראל** (אבני נזר י"ד תנ"ד), **ולא החכרו להלכה למעשה ברמב"ם ור"ף וטו"ע** (ויאמר שמואל" להג"ר שמואל ברוך גוט שליט"א, סימן נ"ט, ועיי"ש בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: "דאולי ס"ל שהם דברי אגדה". ומתבאר כנ"ל (ועיין בגליון 21 "נבואות ה")]] המבוארות בכתובות (קיא, א): שלא יעלו בחומה, ושלא ימרדו באומות וכו'.

אמנם הכתוב מסייג את השבועות, ואומר **שזמנם הוא "עד שתחפץ" - דהיינו עד הזמן שה' חפץ שתתחיל הגאולה, אשר מאז ואילך הש"ת רץ כצבי כביכול, כדי לקדם את שלבי הגאולה**, וכפי שממשיך הכתוב מיד אח"כ:

(ח) קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות: (ט) דומה דודי לצבי או לעפר האילים הנה זה עומד אחר פתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים:
(י) ענה דודי ואמר לי קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך: (יא) כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו: (יב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו: (יג) התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך."

שכל זה נדרש במדרש רבה (שם) **שזהו הזמן שצריך להתחיל בפעולות הגאולה** (עיין נחלת ה' גליון 51 פסח תשע"ח). וממילא על זמן זה מלכתחילה לא נאמרו הג' שבועות.

וזה בעצמו מה שאמר ג"כ הגאון ר' זונדל מסלנט **ותדע נאמנה, כי היא אתחלתא דגאולה**". דהיינו שנתקיים **"עד שתחפץ"**, וממילא **"דומה דודי לצבי"** וכו' [וע"ע "האיש על החומה" (ח"ב עמ' 145), מדברי הגר"ח זוננפלד צוק"ל: "וכנראה (מהתעוררות דורו לעלות לאר"י) נתקיים בנו 'אם תעירו כו' עד שתחפץ', והנראה שהחפץ הזה התעוררות עליון"].

וכששני הסיפורים נתחברו לאחדים בידי באותו שבוע בהשגחה פרטית, הודיתי להש"ת אשר הנחני בדרך

אמת באות שמימית, להבין "אמרי בינה", וללמוד מגילוי זה על גילוי זה, ולראות איך "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו".

*

**רבי שמחה בונים מפשיסחה זצוק"ל.
ותלמידו רבי מנחם מנדל מקוצק
וה"חידושי הרי"ם" מגור**



"זאת אוכל להגיד, זוכרני בימי ילדותי היו יושבים זקנים ושישיים ז"ע, והיו מספרים בענין ארץ ישראל. אמר אחד מהם: **האדמו"ר הקדוש הרבי ר' בונם זצ"ל מפשיסחא**, בעת שהתחיל השר מונטיפיורי מלונדון להתגדל ולהתפרסם בעולם, שאל הרבי ז"ל לסובביו: **'מדוע לא יקנה השר הזה את ארצנו מיד התורכים'**? ענה אחד המיוחדים שבחבורה, 'מה יעשה אם יקנה אותה, הרי לא נפקדנו מפי השי"ת לעלות ולשוב אליה ברחמים'?

ענה הרבי בפה קדוש ז"ל: 'אל נא תאמרו כן. **אם תצא הארץ מידיהם של הגויים ותבוא ליד ישראל, קרובה קרובה לנו הישועה לבוא, ותקומה טובה תהיה לנו במהרה בימינו אמן.**

בזאת המסיבה היה ג"כ הרב הצדיק הקדוש ר' העניך הכהן זצ"ל מאלקסנדר, בל אפונה כי גם בניו היו שומעים הדבר הזה מפיו ז"ל ויספרו" ('שלום ירושלים' להאדמו"ר ר' ישראל מקוצק-פילוב דף צ. – הובא ב"בית קוצק" בהוצאת מוסד הרי"ם לוי, ח"א עמוד שכ"ח).

*

"פעם באחת מנסיעותיו לפשיסחא, עקב אחר הרבי [ר' מנחם מנדל] מקוצק, ור' אברהם משה (בנו של רבי בונם מפשיסחא), ושמע אותם משוחחים על ארץ ישראל והגאולה, ושמע אותם מסכימים **שאם יחליטו אומות העולם למסור את ארץ ישראל לידי עם ישראל - תהיה זאת אתחלתא דגאולה**" (ר' בנציון מאוסטרובה, בשם חסיד ישיש. - "היכל קוצק" עמוד שיח).

*

"סיפר: אשר פעם אחת בימי הגה"ק מרן **החידושי הרי"ם זצוק"ל**, סיפר לפני מרן זצ"ל אחד מידידיו הגביר רמ"ע ז"ל, אשר נדפס במערכת העיתון 'ידיעות', אשר בדעת מלכי אומות העולם ליתן את ארץ ישראל לעם ישראל בחזרה, **ואמר לו מרן בעל החידושי הרי"ם זצ"ל, כי אפשר להיות כן. כי בזמן שעם ישראל המה בבחינת לא זכו ח"ו, יהיה הענין עפ"י דרך הטבע**" ('וילקט יוסף' להגר"י מנדלקרן אות קע"ח). [בהמשך יובאו דבריו של ה"אמרי אמת" מגור זצוק"ל]

הגאון המלבי"ם זצוק"ל



כתב הגאון מלבי"ם בקשר לזמנו שהתחילו להתקבץ לארץ ישראל:

"ויש לי כמה ראיות מפשוטי הכתובים כפי פירושי, כי הגאולה תצמח לאט לאט כשחר נכון מוצאו הולך ואור עד נכון היום, ושתחילה יתיישבו אנשים מבני ישראל בארץ ישראל ברשיון מלכי הארץ הישרים והחסידים, ויהיה ישוב ארץ ישראל קודם ביאת משיח" (הובא ב"בסופה ובסערה" על הגאון מלבי"ם, מאת ר' אהרן סורסקי ה"ו - עמוד קנ"ג. שסיים שם: "חזון שהתגשם בפועל בשנים הבאות").

*

"..הנה בעת קץ, אחר שכבר ישבו ישראל על אדמת ישראל - עתידים האומות להתאסף ולכבוש את ירושלים, ויבא גוג ... וכן בית תורגמה שהם כולם נמולים מחזיקים בדת ישמעאלים, והם יתאספו עם בני אדום לכבוש הארץ מיד ישראל, אבל בבואם יעשה ביניהם מהומה וילחמו איש באחיו היינו אדום וישמעאל ילחמו זה בזה, מפני שאמונתם מפורדת, ושם ישפוט ה' אתם בחרב ובדם, כמו שנתבאר שם ובזכריה י"ד... ותחלה תהיה עקר המפלה במצרים שהם קרובים לא"י והם יבואו בראש ויפלו, ויבואו האשורים והפרסיים לנקום נקמתם ויפלו כולם שני הצדדים" (מלבי"ם יחזקאל לב, ז).

ומבואר, שתהיה לישראל ממשלה וכיבוש על ארץ ישראל – קודם מלחמת גוג ומגוג. וכפי שכתב שהמלחמה תהיה "לכבוש הארץ מיד ישראל".

*

'וְאַתָּה מְגִדֵּל עֵדֶר עֵפֶל - בֵּית צִיּוֹן עֲדִידָה תֵּאֲתָה, וּבָאָה הַמְּמַשְׁלָה הָרִאשׁוֹנָה, מִמְּלַכְתּוֹת לְבַת יְרוּשָׁלַם' (מיכה ד, ח).

וכתב המלבי"ם: ואתה מגדל עדר. מסב פניו על הר ציון.. [שהוא מגדל של עדר ישראל].

ומפרש שזה יהיה בשלש מדרגות:

א. תחלה 'בֵּית צִיּוֹן עֲדִידָה תֵּאֲתָה' - שהגליות יתחילו להתקבץ [לציון]..

ב. ואח"כ 'וּבָאָה הַמְּמַשְׁלָה הָרִאשׁוֹנָה' - תבוא ממשלה קטנה, שיהיה להם קצת ממשלה והנהגה כמו שהיו לישראל בימים הראשונים לפני מלך מלך לבני ישראל, שהיה להם שופטים מנהיגים אותם.

ג. ואח"כ תבא 'מִמְּלַכְתּוֹת לְבַת יְרוּשָׁלַם' - יהיה להם מלכות קבוע שהוא מלכות בית דוד. עכ"ל.

ומבואר שיהיה קיבוץ גלויות, וממשלה יהודית בארץ ישראל - קודם מלכות משיח בן דוד (ע"ע ב"מדברי רבותינו – המלבי"ם גליון 13).

הגאון הנצי"ב זצוק"ל



והנה בעת החיה (- בתקופה הנוכחית) קול דודנו הקב"ה עלינו, ע"י שאנו רואים כמה סיבות היוצאות מהמסבב יתברך כי כך ברצונו יתברך שתתישב הארץ לאט לאט ע"י נדחי ישראל, והטה לב מלך הקיר"ה ושריו להרשות לעשות ועד וחרבה לאסוף כסף "לתמוך את אחינו עובדי אדמה ובעלי מלאכה אשר בא"י וסוריא" והועד הזה מתנהג ע"פ חקים ישרים בדעת הממשלה, אות הוא כי עלה ברצון ה' לעשות ישוב ע"י ישראל בארצינו הקדושה.

ועלינו להעיר ולהפיח רוח אהבת הארץ ולמלא אחר רצון ה' בכל אופן שיזדמן לפנינו, **אם בפעולה חומרית, בעבודת האדמה או בחרושת המעשה או במסחר, אם בפעולה רוחנית** היינו הדפסת ספרים מועילים לענין הנשגב.

ואין לנו לחשוב מחשבות כי ראוי היה הדבר הגדול הזה באופנים אחרים כאשר מצויר בדעות בני האדם... **כי באמת אין לחוות דעה את ה', וכאשר אמר ע"י ישעיה הנביא "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי". (א.ה. ו"כ בהעמק דבר שמות ד, א).**

וכן לעת כזאת אחרי אשר אנו רואים מתוך עלילותיו, שהעיר את לב הנדיב להפליא לעשות לטובת הישוב, והטה את לב השולטן ושריו להסכים לזה, **אותותיו אלה הן הן דבריו, כמו שכתוב (תהלים קה, כז) שמו בם דברי אותותיו..". (מאמר "אחרית כבראשית" הנדפס בראש הספר "ילקוט ארץ ישראל" – הובא ב"שיבת ציון" ח"א עמ' 17).**

*

ראה ראינו כי היה ה' את רוח עמו ישראל בכל חלקי תבל ומלואה להושיב נחלות שוממות בארץ הקדושה ולכונן שם מושבות לנדחי ישראל וקול ה' דופק על פתחי לבבנו לאמור: פתחו לי פתח בפעולתכם כי הגיעה השעה אשר לא יאמר עוד על ארץ ישראל עזובה ואין דורש אותה, ועתה סרה מעליה קללת ה' שתהיה הארץ שוממה, ובא דבר ה' בכריתת ברית לאמור "והארץ אזכור".

מעתה עלינו לדעת כי מצוה וחובה על מי שהוא מאמין ביעודי הטובות והנחמות לתת יד למצוה הבאה לפנינו **לעשות אגודה שתהא על אה"ק נוסדה**

... **בביאה שאחר הגלות, עלינו להתהלך בארץ ולעסוק בישובה טרם נזכה בה ב"ב". (שיבת ציון" ח"ב עמ' 5).**
(ע"ע "מדברי רבותינו – הגאון הנצי"ב" גליון 12).

*

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצוק"ל



אל אחינו חובבי עמנו וארצנו הקדושה תובב"א ד' עליהם יחיו

דבר ענין מצות ישוב ארץ הקודש גם בזמן הזה מלאה היא בכל התלמוד הק' והספרים הקדושים ומה מאד הפליגו חז"ל בשבחה עד כי אמרו בתוספתא פ"ב דע"ז כי שקולה ישיבת א"י כנגד כל המצות, כותבין עליו אונן אפילו בשבת (גיטין ד"ח ע"ב) ועוד מאמרים כאלה למרבה, חוצבים להבות רגשי קודש על גודל מעלת מצות ישוב הארץ.

קדושת וחיבת ארצנו הקדושה ממלאת כל חללה של היהדות וכקול אם רחמניה תלבב ותלהיב זכרונה בקרב בניה אסירי התקוה הכואבים לשברה ומיחלים לבנינה, תחליף כח לחזק את עמודי היהדות ולבצר את חומת דת קדשים אשר עליה הורגנו כל היום.

נפלא הוא הרעיון הזה לכל מתבונן על השגחת אל מסתתר בחביון עוז, המקרים המראים בהשגחה פרטית באורח פלא, כי בימים האחרונים האלה אשר רבים משואפי החדשות [- המשכילים] הסיחו דעתם כמעט מן הגאולה וראו תשועת ישראל באור הזכיות, החכמה והדעת אשר זרחו באור שבעתים [- כלומר שהסתפקו בשוויון זכויות ובהשכלה, והתייאשו מן הגאולה בציון], הנה פתאום התקדרו השמים בעבים וחשכת ימי הבינים כתומם באו עלינו, עוד באופן אכזרי ויותר איום, כי הרוח הרעה של שנאת ישראל הקיפה בזמן קצר את רוב ארצות תבל.

הנה מבין חשכת ערפילי השנאה הגזירות והצרות, כמו רוח ממרום על עמנו יעטוף, כי התעוררה אהבה וחיבה נפלאה לארצנו הק' כמעט בלבבות כל מפלגות בני עמנו כישנים כחדשים [כלומר גם התעוררות החדשים – המשכילים, לציון, היא דבר חיובי] להקים מושבות באה"ק לבנות הנהרסות ולנטוע הנשמות, מכל קצוי ארץ זמירות שמענו אגודות אגודות תוסדנה בערים ובגלילות לאסוף כסף למען הוציא אל הפועל את הרעיון הקדוש הזה, לחזק ידים רפות לתת ניר באה"ק ולאמר לערי יהודה תבנה ובצדקה תכונני, ומי זה האיש אשר דמי יהודי נוזל בערקיו, וחיבת אה"ק תמלא נפשו, ולא יתעורר לקול הקורא הזה המכרזת מתוך חללו של היהדות למען ציון לא אחשה כו'...

למען הוסיף אונים ועצמה להוציא לאור את הענין הקדוש הזה, הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ נוסדה, בשילוש קדושות מצוות התלויות בארץ פנת יקרת תעודת ישראל באתערותא דלעילא, ראינו לנכון לשלוח צירים נאמנים מיוחדים לארצות אשכנז, אינגלאנד, צרפת, אמריקא, להעיר ולעורר את אחינו ליסד גם שמה אגודות קדושות כאלה, ומה גם כי שמה ידיהם לא אסורות ליסד חברות ולאסוף כסף בגלוי, ע"כ כחם רב להרבות ישע ולהגדיל תושיה, ובהוסד אגודות קדושות כאלה בכל ארצות פזורינו, כל ראשי ומפלגות העם ביחד, רבניה חכמיה אציליה, וכל חובבי ענין, ויתנו ידם שכם אחד להתאחד אתנו יחד, או אז חפץ ה' בידינו יצליח להציב גבול אלמנה, וזכות התעוררות חיבת אה"ק תקרב קץ גאולתנו ונזכה לעלות לציון ברינה אכ"ר.

הכותב למען קדושת אה"ק והמחכה לחזות בנחמת ציון וירושלים ולראות בקיבוץ בניו לתוכה במהרה בימינו בעז"ה ובאתי על החתום יום ג' ח' תשרי תרמ"ד קאוונא

יצחק אלחנן ספעקטער

(״אגרות ר' יצחק אלחנן״ ח"ב אגרת רצג).

*

״כבוד ה"ה הרב החכם השלם המשכיל המפורסם חובב ציון בכל לבבו ונפשו וכו', כש"ת מו"ה אברהם יעקב סלוצקי נ"י, שוכט"ס.

אחדשה"ט. מכתבו הגיעני. מה שביקש כבודו הרם ממני לחוות דעתי על דבר ענין היקר של ישוב ארץ ישראל הנני להשיבו, כי כבר ידועה דעתי והסכמתי כי גדולה מאד מצות ישוב ארץ ישראל וכמש"כ הרמב"ן על התורה פ' אחרי בסופה בשם הספרי על פסוק וישבת בה ושמרת לעשות **דשקולה** **ישיבת ארץ ישראל כנגד כל המצות שבתורה**, וכן הוא בתוספתא ע"ש, וכן בכתובות (דף ק"י) וברמב"ם פ"ה ה' מלכים ה' י"ב מבואר גודל מעלת ישוב א"י.

וברוך ה' אלוקי ישראל שהחיינו והגיענו לזה כי נתעוררה התנועה בכל עמנו להשתדל בענין הקדוש של ישוב ארץ ישראל אבות אבותינו הקדושה ולבנין חרבותיה. ורוב תודות לה' על מה שזכינו בדורנו לראות זה בעינינו.

ואין קץ וקצב לשכר היקרים והנכבדים טובי ישראל העוסקים והמסייעים בענין הגדול והקדוש הזה אשר אליו ישאו נפשם כל שלומי אמוני ישראל, וה' יהיה בעזרנו אשר כל הבאים שם ישתדלו לשמור מצות התלויות באה"ק כדין וכדת וע"פ דרכי התורה והמצוה ויהיה שכרם בכפלים [רואים שלמרות שידע שיש כאלו שלא שומרים התורה בא"י רח"ל, מכל מקום הוא אומר על זה שהחיינו והגיענו ל"שיבת ציון"], ובזכות זה נזכה כולנו יחד לשמוח בשמחת ציון וירושלים ובגאולה שלמה במהרה בימינו אמן סלה.

ולאות אמת באתי עה"ח, מוקירו ומברכו **יצחק אלחנן החופ"ק הנ"ל** ("שיבת ציון" ח"א עמ' 6).

*

הגאון ר' מרדכי גימפל יפה זצוק"ל - ראזינאיי – יהוד.



״... אם שכחנו חבת ארצנו היינו שכוחים ועזובים גם אנחנו, כי אז היינו כמרחיקים את הקץ, אשר השביענו ע"ז להיות כצבאות או כאילות השדה, וכדברי חז"ל התיר דמם כצבאות וכאילות השדה.

... עתה נתן ה' בקולו קול עוז, קול ה' בכח, קול ה' שובר ארזים ומפרק ערים, קול ה' בעמו הוא נשפט ויתן קולו על חילו לאמר: לא כן בני, לא זאת המנוחה [לשבת בחו"ל], **סלו סלו מסילה לאלהינו! קול קורא פנו דרך, אמרו לערי יהודה הנה בניך, דרשו שלום הארץ זרעו שדות ונטעו כרמים!**

ואוי לבנים הבורחים מאחוזת אבותיהם וממשכן צורנו ית"ש, ובפרט כי בזה הם מרחיקים גאולתנו ופדות נפשנו, **כמ"ש בסנהדרין דף צ"ח: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר (יחזקאל לו,ח): וְאַתֶּם הֲרִי יִשְׂרָאֵל עֲנֻפְכֶם**

תתנו וּפְרִיְכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לְבוֹא'....

ואולם נוחם אחד יש לנו עתה בגנזי לבבנו, כי בצר להם לאחינו התעוררה בלבם אהבה לעמנו ולארצנו והעם שב עד המכה, **שמוע שמענו ישראל מתנוודד, לציון ישאלו, דרך הנה פניהם מועדות**, מכנף הארץ זמירות שמענו מזמרת הארץ, **חברות רבות התעוררו להאחז באה"ק ולקנות שם אחוזות, לבנות בתים לזרוע שדות, ולהושיב שם רבים מאחב"י**. עתה נוכחו אחינו לדעת כי טובה ארצנו הקדושה, ורבים מאחב"י מדלת העם יחתרו בכל עוז לשוב אל ארץ אבותינו לעבוד אדמתה, וגם העשירים נלוו עליהם, המה ישבו בארץ ויסחרוה ועשו להם בתים, בתי מלאכה ובתי מסחר וקנין... על כן מי לה', לעמו ולארצו, זה יתן ידו בכתובים נדבת מסת ידו כמה לשבוע או מדי חדש בחדשו, וכל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. מרדכי גימפל יפה חופ"ק ראזינאיי. (שיבת ציון ח"ב עמ' 15).

[קשרי יידות מיוחדים קיים עם גאוני ואדירי התורה בארץ, ובראשם הרב מבריסק מרן הגאון רבי יהושע לייב דיסקין, ורבה של ירושלים מרן הגאון רבי שמואל סלנט, מצוי בידינו העתק ממכתב ששלח רבי שמואל סלאנט לרבי מרדכי גימפל וז"ל בפתיחת הדברים: "פעה"ק ירושלם ת"ו אחד עשר יום לחדש שבט תרמ"ב. כבוד ידיד ה' ועמו עוז ה"ה הרב הגאון המפורסם בתורה וביראת ה' טהורה ובחכמתו הנפלאה וכו' קש"ת מו"ה מרדכי גימפל שיח' רב ואב"ד בק"ק ראזינאי יע"א, שלום וברכה לו ולכל המסתופפים בצל תורתו ויראתו". (מוסף יתד כי תשא תשנ"ח).

*

בספר "שיבת ציון" (סוף חלק ב'. - ופורסם בכמה ספרים) הובא מכתבו של הגאון רבי מרדכי גימפל יפה זצוק"ל:

"...ובענין הנוגע ליישוב הארץ, אם כי לב הרה"ג מירושלם לבם דוי מאד על מנהגי קלות ראש בדת קדשינו, שהביאו רבים מבני המושבות אתם מארצם וממאנים לעזבם עד היום, בכ"ז אינם מתנגדים חלילה לעיקר הרעיון, ורבים מהם גם לבם נתון לו, ובכל נפשם מתאווים לראות בני עמינו הישרים יושבים על אדמתם בעבודת שדה וחרם ומקיימי מצות התלויות בארץ, ומכ"ש כי חלילה להם לחבל תחבולות להפר מחשבות בעלי הישוב.

כן בהנוגע להנדיב שיחי', כל גאוני וחכמי ירושלם יחי' מכירים טובותיו וחסדיו לעם ה' ולארצו, ובהיותו לפני שנתיים בעה"ק, והואיל הנדיב לכבד לכבוד הגאון ר' שמואל סלנט שיחי' לבוא בצל קורתו, נתן לו הגאון ר' שמואל סלנט שי' תודה בשם כל חכמי וגדולי אה"ק על חסדיו להקולוניסטיין, ורק הזכיר לפניו שיזרו לכל יושביהם לשמור היהדות, והנדיב שיחי' השיבו כי כן מזהיר ומצוה, וכן ישמור תמיד לזרו על שמירת חוקי הדת והיהדות, ועד הנה מצטערים רבני ירושלם מכל הדברים שנגרמו נגד כבוד הנדיב שיחי' בכה"ע שונים נגד רצונם ודעתם... מרדכי גימפל. (נדפס בירושלים, אב תשמ"ט).

*

הרי הג"ר מרדכי גימפל יפה הביא את דעת הג"ר שמואל סלנט זיע"א ר"ל כל גאוני וחכמי ירושלים, והג"ר שמואל סלנט הביא את דעת "כל חכמי וגדולי ארץ הקודש" שמצוה להעלות לארץ ישראל את כל אשר בשם ישראל יכונה, וגם את אלו שממאנים לעזוב מנהגי קלות ראש בדת קדשינו. ורק הג"ר שמואל סלנט זיע"א הזכיר לפני הנדיב שיזרו לכל יושביהם לשמור היהדות, והשיבו שעושה כן, וימשיך לעשות כן. ואמנם ברור שכשהנדיב מזרז אותם לשמור היהדות, הוא לא שולט עליהם באופן מלא, וגם לא באופן חלקי, וממילא אף אחד לא יכול להיות ערב שאכן הם ישמעו לו, ויותר מכך, הרי "רואים בעיניי שחלק מהם ממשיכים לנהוג קלות ראש בדת קדשינו, והרבנים לבם דווי על כך", ומאיך אעפ"כ "כל חכמי וגדולי ארץ הקודש" ממשיכים להמריץ את הנדיב להעלות כל יהודי. ומי שהפריע לנדיב שנהג כך, כל גאוני וחכמי ירושלים הצטערו על כך, ומחו שזה נגד רצונם ודעתם.

וזהו כדברי מרן הנצי"ב זיע"א (בספר שיבת ציון ח"ב עמ' 5): "וכמו שהיה בימי עזרא הסופר, שקבץ איזה אלפים בבבל מכל סוגי בני אדם היינו גדולי תורה ויראי ה', וגם מאותם האנשים נושאי נשים נכריות אשר

היו מורגלים בחלול שבת ולא ידעו את התורה כלל, כל אלה נתקבצו ובאו, והכינו ישוב הארץ בערים, עד שאח"כ נתמלאה הארץ מבניה. כן עלינו להקיץ לקול רצון ה' הנשמע מקצה העולם ועד קצהו בכל מקום אשר אחינו מפוזרים נדחים ונענים, לעשות מה שבידינו הן מעט או הרבה, ובכל סוגי בני ישראל.

ובהסכמתו לספר "למען ציון": "...כי אין להקל במצוות הישוב משום שרואים שם איזה עוברי תורה, אחר שיכולים ליזהר יפה... ומי שאינו נזהר הוא רשע ועונו ישא, אבל אין אנו אחראין לזה.

ועד"ז אמר מרן הגר"ח זוננפלד זיע"א והובא בגליון 10 ובעוד גליונות].



האדמו"ר ה"כנסת מרדכי" מסדיגורא [זקנו של האדמו"ר שליט"א] בשם זקנו הרה"ק ר' ישראל מרוז'ין זצוק"ל

באחרון של פסח בעת שערך הסב"ק סעודת הבעש"ט, דיבר ג"כ מעניני גאולה העתידה, ובסוף דבה"ק נאנח מאד ואמר בזה"ל [מתורגם מיידש ללה"ק]:

"הנני מתיירא שהדורות שלנו כבר לא יזכו לידי הגאולה בדרך נסים ונפלאות כמו שהיה בשעת יציאת מצרים, רק אני רואה שהגאולה תצטרך להיות כמו הגאולה בימי עזרא בדרך הטבע, והנסים והנפלאות יהיו מכוסים בתוך דרך הטבע, כמו שהיה אז בימי עזרא, שלא זכו ישראל לנסים גלויים, לא מפני שעזרא לא היה ראוי לזה, אלא הדור לא היה ראוי (ברכות ד), מחמת שהיו נשואים לנשים נכריות, ולכך הוצרכה הגאולה להיות ע"י הכרזת מלכי הנכרים. רק אח"כ כשהיה לעזרא הסופר השפעה עליהם, חזרו בתשובה ושלחו הנשים הנכריות מביתם (כמבואר בעזרא פ"י, ונחמיה יג, כז).

לכן הנני מתיירא שבדורות שלנו שיש פגם עוד יותר גדול, בזה שישראל אינם נזהרים בטהרת המשפחה ח"ו, כ"כ הרבה חייבי כריתות ר"ל, ולכן אינם יכולים להשיג הגאולה הרוחנית ע"י נסים ונפלאות, רק שהגאולה תצטרך להיות מלובש בדרך הטבע.

מה פירושו של דרך הטבע - שפתאום יתישבו מלכי אומה"ע ויחליטו שצריכים להחזיר את ארץ ישראל לידי היהודים, וישראל יבואו לארצם ויבנו אותה, וגם אז יתרחשו נסים גדולים, רק שיהיו מלובשים בדרך הטבע. ואח"כ יתקיימו דברי הנביא (יחזקאל כ, לח) "וברותי מכם המורדים והפושעים ב"י ואחרי זה יזכו לבית המשיח.

(העתק מכת"ק מרן אדמו"ר הכנסת מרדכי זיע"א. – "הגדה של פסח - שלשלת הזהב, סדיגורא", עמוד תכ"ה. – ועיי' מקורות נוספים שם בהערה 346. – ע"ע ב"מדברי רבותינו – האדמו"ר"ם לבית רוז'ין" גליון 14).

*

הגאון ר' ישראל יהושע מקוטנא זצוק"ל – בעל ה"ישועות מלכו"



ב"ה יום עש"ק מצורע תרנ"א לפ"ק פה קוטנא. **סמוך לגאולה יעלה מעלה מעלה**, כבוד הרב הגדול בוצינא קדישא מגזע תרשישים כש"ת מר"ה ישראל נר"י בקאצק יצ"ו.

"... בעיקר המצוה אינו אלא הירושה והישיבה כאדם העושה בתוך שלו, לכבוש א"י שתהי' תחת ירושתינו, לא על ביאה ריקנית של עתה [בזמנו שהטורקים שלטו באר"י] ... ומ"מ בודאי מצוה גדולה היא [גם ישיבה לבדה]... **ואין ספק שהיא מצוה גדולה כי הקיבוץ הוא אתחלתא דגאולה, ונאמר עוד אקבץ עליו לנקבציו ועיין ביבמות דף ס"ד שאין השכינה שורה פחות משתי רבבות מירשאל, ובפרט עתה שראינו התשוקה הגדולה הן באנשים פחותי ערך הן בבינונים הן בישרים בלבותם קרוב לודאי שנתנוצץ רוח הגאולה אשרי חלקו שהוא ממזכה רבים.**

ידידו הדוש"ת ומברכו בברכת החג הבע"ל ישראל יהושע חופ"ק קוטנא" (שו"ת "ישועות מלכו", יו"ד, סימן סו).

*

הגאון רבי יוסף ענגיל זצוק"ל – בעל "גליוני הש"ס" "אתוון דאורייתא" וע"ס



סיפר הרה"ג רבי זאב וולף לייטר מפייטסבורג, מתלמידיו החשובים של הגר"מ אראק: כשהגיעו לוינה הידיעות על פרסום "הצהרת בלפור" מטעם הממשלה האנגלית, בדבר זכויות היהודים להקים להם בית לאומי בא"י, הקהילו אנשי הרשות בוינה את ציבור הפליטים וניסו לשכנע אותם שזה רק תכסיס פוליטי מצד בריטניה למשוך את לב היהודים אליהם. ב"כ ממשלת אוסטריה תבע מהנאספים להפגין את נאמנותם לשלטון שחוסים בצלו ולפרסם הצהרה ש"מוחלים" לאנגליה על "טובותיה" ואינם מעוניינים כלל במנשר בלפור, תוך שחלק

מהקהל - בתוכם רבנים אחדים - משמיע קולות תמיכה בדבריו. נציג השלטונות עזב את האספה וביקש מהנוכחים לארגן עצומה כזאת ולאסוף חתימות. באותו מעמד נכחו גם שלושת הגאונים הנזכרים, הגר"י אנגל, הגר"מ ארק, והגרא"מ שטיינברג. ציבור הנאספים נשא את עיניו אליהם. מיד פרשו לפינה, התייעצו ביניהם בחשאי, ולבסוף עמד רבי יוסף אנגל על רגליו והכריז בקול אמיץ: "היד החותמת - תיקצץ".

מיד השתררה דומיה בקהל והאספה התפזרה. ("מרבצי תורה מעולם החסידות", חלק ב', עמוד רמ"ב).

*

ה"אור שמח" זצוק"ל



"... אולם זה במאה הזאת זרחו קוי אור ע"י גדולי המעש כמו מאנטיפיורי וכי"ב בהתעוררות רב, ומהרבנים ר' צבי הירש מטאהרן ור' אליהו מגריידיץ, לבנות ולשכלל ירושלים ולהסיר שוממותיה כמעט עד כי נתרחב הדבר ע"י הנלהבים. ורבנים הרבה עמדו מנגד, ואף אותם שהיה בלבם לקרב את הדבר שמו יד לפה, מפני כי חרדו מהנלהבים שלא יגדישו הסאה ומהג' שבועות שהשביע לבנות ירושלים (כתובות ק"א. ושיה"ש רבה ב' פסוק השבעתי אתכם בנות ירושלים)..."

אמנם כעת הסבה ההשגחה אשר באספת הממלכות הנאורות בסאן-רעמא, ניתן צו אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, וכיון שסר פחד השבועות וברשיון המלכים קמה מצות ישוב ארץ ישראל, ששקולה כנגד כל מצוות שבתורה (ספרי פ' ראה) - למקומה. ומצוה על כל איש לסייע בכל יכלתו לקיים מצוה זו, ואולי ע"ז נאמר: "עד מתי תתחמקי"ן" (ירמיה ל"א כ"א)... " (פורסם בכתב עת "התור" תרפ"ב, גליון ג'; והובא ב"האיש על החומה" ח"ג עמוד 352. ובהרבה ספרים).

*

"הצהרת בלפור היה מאורע מרומם, שלא נהיה כמוהו מיום גלות ישראל מעל אדמתו. בכל תפוצות ישראל ציינו את המאורע הגדול במקהלות וברב פאר.

גם בדווינסק התכוננו לקראת החגיגה: לקרא לאספת עם רבתי בבית הכנסת, ולהזמין את רבי מאיר שמחה שיכבד את המאורע בנוכחותו.

אחד ממארגני החגיגה בא אל רבי מאיר שמחה, ושאלו: "האם כבוד תורתך ישתתף בחגיגה?" - רבי מאיר שמחה השיב: "ללא כל היסוס החלטתי לבוא, ולא איכפת לי כלל, אם ימצאו כאלה שדעתם לא תהא נוחה מזה" (סיפר לי הרב דוד ולפרט).

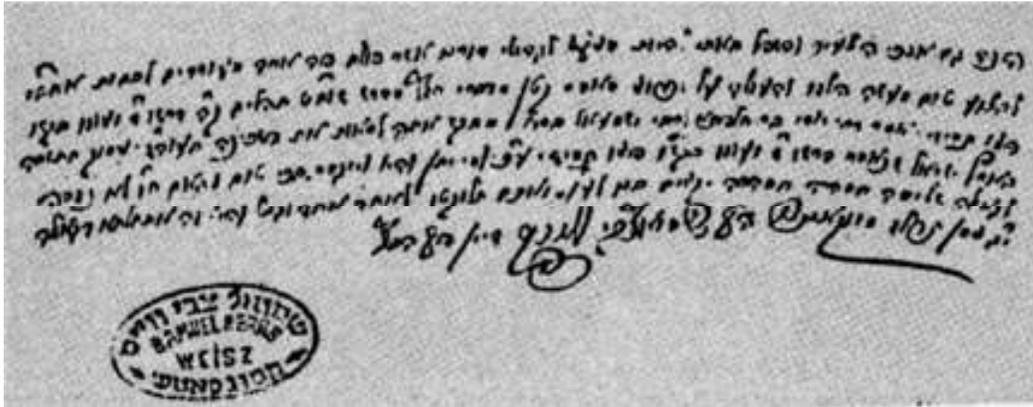
שמחתו של רבי מאיר שמחה עם אישור הצהרת בלפור הביע בדברים דלהלן:

זכינו עכשיו לשתיים: [א]. באלף ושמונה מאות שנות גלותנו ידענו אמנם כי עם אנחנו, ולמרות הצרות לא שכחנו ולא הסחנו את דעתנו מזה אף רגע, אבל הגויים לא הכירו בזה ולא החשיבו אותנו כעם, ועתה ב"ה גם עמי העולם מודים ומכירים כי עם אנחנו.

[ב]. עד עכשיו היו מרפים את ידי העושים ומעשים מצדדים שונים... מעתה אחרי אישור המנדט בסן רמו לא יוכלו עוד להרפות את ידי העושים" (ספר "מין רבינו מאיר שמחה כהן" - בהסכמת מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

- עמוד ק"ט).

*



**הגאון רבי שמואל צבי ווייס זצוק"ל, אב"ד במונקאטש (נלב"ע כ"א ניסן תרל"ט)
אביו של מייסד שושלת ספינקא ה"אמרי יוסף" מספינקא**

"הנה גם אנכי הצעיר והשפל באתי להיות סניף לגדולי דורנו אשר כולם פה אחד מעוררים לבבות אחב"י להציע טוב מעשה הלזו [= לגאול אדמות א"י מידי הנכרים ולהקים עליהן מושבות על טהרת הקודש], והעולה על זכרוני מאמר קטן מדברי חז"ל מדרש שוחר טוב תהלים ק"ה: "דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד, אמר רבי יוסי בר חלפתא לרבי ישמעאל בריה, מבקש אתה לראות את השכינה בעוה"ז, עסוק בתורה בארץ ישראל, שנאמר דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד". ע"כ, ומי יתן והי' ויוגמר בכי טוב, ובאם ח"ו לא נזכה לגאולה שלימה במהרה במהרה, יקויים בנו לע"ע "ואתם תלוקטו לאחד אחד" וגו', והי' זה אתחלתא דגאולה. "ג ניסן תרל"ז מונקאטש. הק' שמואל צבי וייס דיין פ"ק הנ"ל" ("שושלת ספינקא" להר"ר אהרן סורסקי הי"ו, עמוד ל"ב – ל"ה).

ה"חפץ חיים" זיע"א



כתב בנו של החפץ חיים זיע"א ("תולדות החפץ חיים" עמוד מ"ג, והובא ב"מכתבי החפץ חיים" עמ' 44):

"בזכרוני כי בשנת תר"נ ותרנ"א, שהחלו לגרש את אחינו ב"י ממאסקאווא, התעוררה אז תנועה גדולה לארצנו הקדושה, המגורשים למאות ולאלפים החישו למפלט למו לארץ אבותינו, קנו שם קרקעות, נטעו כרמים,

יסדו מושבות, כן בתחום המושב נאספו אסיפות, נתיסדו חברות, שלחו משולחים לקנות קרקעות, בעלי בתים מכרו נכסיהם וכל חפציהם, ובצרו כספם עלו בשמחה לארצנו הקדושה, בתקותם למצוא שם בלי זעת אפים עושר ואושר.

בזמן זה קבלתי מכתב מאבי ז"ל ובו הוא מעירני על ההתעוררות הגדולה בכל פנות עמנו לעלות לארצנו הקדושה, ומשער, כי הימים ימי עיקבא דמשיחא, וכי פקד ד' את עמו, ואפשר הוא אתחלתא דקיון גליות, שהוא קודם ביאת המשיח, ואם היינו ביכולת, היה מן הראוי לקנות קרקע ולעלות להארץ, אבל באשר אין בכחנו לע"ע, נעשה את אשר מוטל עלינו ואשר בידינו וכו'.

*

ובעמ' סט שם: "...היה בטחונו חזק שבקרוב יפקוד ד' את עמו, ויותר התחזק בתחילת שנות הששים, שנתעוררו למאות ולאלפים לשוב אל ארצנו ולעבוד אדמתה, והחלו לדבר ע"ד שיבת ציון בכל האומות, וראה בזה אצבע אלקים, וכי ישיב ד' את שבות עמו בקרוב וישיב שכינתו לציון עירו ויכונן מקדשו, ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו, ובחזוק אמונתו הכין את עצמו ואת אחיו הכהנים במדינתנו בידיעת הלכות עבודה, כידוע ומפורסם, והיה עומד ומצפה מיום ליום לישועת ד' ולהתגלות כבודו"

*

"והנה בימים אלה שאנו רואים שכל הסימנים והיעודים שנאמרו בגמרא לפני ביאת משיח צדקנו, כמעט שנתקיימו כולם, ובלי ספק שימינו אלה המה עיקבתא דמשיחא, והצרות והמצוקות האלה נכללים בחז"ל בשם חבליו של משיח, והמה בבחינת חבלי לידה לאשה שקודם הלידה היא סובלת הרבה מכאובים ויסורים, כמו כן קודם ביאת משיח צדקנו צריכים להיות צרות ומצוקות והמה נקראים חבלי משיח" (מכתבי החפץ חיים – מאמר עצה ותושיה, מחודש חשון תרפ"ח).

[א.ה. בלשונו של החפץ חיים "עקבתא דמשיחא" הוא כולל גם ענין של גאולה, וכמו שהבאנו לעיל ("תולדות החפץ חיים" עמוד מ"ג) "בזכרוני כי בשנת תר"ג ותרנ"א... ומשער, כי הימים ימי עיקבא דמשיחא, וכי פקד ד' את עמו...". ומה שבשנת תר"ן היה לו בהשערה, אח"כ בשנת תרפ"ח נתחזק להיות לו בוודאות.

ואכן "חבלי משיח" הוא מה שמגיע לאחר שהתחילה הגאולה, כמבואר ב"תיקונים חדשים" להרמח"ל (תיקון כד). "... בסוף הכל כתוב (דברים לב, לו) 'פי יִרְאֶה פִּי אֶזְלֵת יָד' - אלו חבלי משיח... והנה מט"ט השר הגדול בא, פתח ואמר: רבי רבי, ודאי באלו הצרות ישבו ישראל לרבונם, שהרי צירוף הראשון הם מצטרפים בגלות, ואח"כ הצירוף השני ייעשה באותו הזמן...".

וכן ב"אדיר במרום" להרמח"ל (עמוד כ"ג): "ואפרש לך עתה מהו 'דרא דמשיחא' - הנה אמרו רז"ל "בעקבא דמשיחא חוצפא יסגא" (סוטה מט:). וענין זה הוא כי בעקבות משיחא יהיו חבלי משיח... וכל הדורות התלויים שם [בעקבות של הקדושה] נקראים 'דרא דמשיחא' ממש, שהוא [המשיח] מתקשר בהם קשר גדול... והנה מצד העקבות באותן הדורות היו ראויין להמצא חבלי משיח"

וכן ביאר הגר"א על הכתוב "אֶשֶׁר אֶגְנוֹחַ [משעבוד מלכויות] לְיוֹם צָרָה" (חבקוק ג, טז) "הוא בימי משיח בן יוסף כמ"ש (דניאל יב, א) 'וְהִיְתָה עֵת צָרָה'. ועיין מקורות נוספים מהגר"א ותלמידיו לעיל].

*

ובספר "חפץ חיים" על התורה (פרשת בא, עמ' קא) מביא הגר"ש גריינמן זצ"ל, שכשהיתה הצהרת בלפור, הזכיר החפץ חיים את דברי האור החיים בפירושו לפרשת בלק (במדבר כד יז) "אראנו ולא עתה... שאם תהיה הגאולה באמצעות זכות ישראל, יהיה הדבר מופלא במעלה, ויתגלה הגואל מן השמים במופת ואות, כאמור בספר הזוהר. משא"כ כשתהיה הגאולה מצד הקץ ואין בני ישראל ראויים לה, תהיה באופן אחר, ועליה נאמר שהגואל יבא עני ורוכב על החמור... ונגד גאולה בעתה שרמז במאמר אשורנו ולא עתה, אמר וקם שבט מישראל, פי' שיקום שבט אחד מישראל הקמים בעולם בדרך הטבע". (ע"ע "מדברי רבותינו – החפץ חיים" גליון 11).

מהר"ל דיסקין זצוק"ל



"...וכאשר הייתי מרואי פניו של הציס"ע (מהר"ל דיסקין).. למדתי מדבריו הק' כי ההתעוררות של אהבת הארץ הנעשה והנשמע במחנה העברים - ראייה גדולה שיתקיים הקיבוץ כשיטת הרמב"ן ז"ל ודעימיה, וכדפירש הרמב"ן ז"ל עוד אקבץ עליו לנקבציו" [כוונתו לפירוש רמב"ן (שיר השירים, ח, יג): שישנם שני "קיבוץ גלויות", וממילא קודם ה"קיבוץ גלויות" של עשרת השבטים - ע"י משיח בן דוד, יש עוד "קיבוץ גלויות" של שני השבטים קודם ביאת המשיח] (הקדמת "ציר נאמן". הובא ב"השרף מבריסק" עמוד 383).

*

"ביאור מאמרם ז"ל "זכו - עם עננא שמיא - ע"י נסים ונפלאות, לא זכו כבר אנשא - תהיה אתחלתא דגאולה ברשיון הממשלות" (מהר"ל דיסקין זיע"א. - כפי ששמע ממנו הג"ר זאב וואלף ראקובער (רקובסקי) זצ"ל, ר"מ ומ"מ בשקלוב. - ירחון הפלס תרס"ד, עמ' 435).

*

מהר"ל דיסקין והג"ר אליהו גוטמכר זצוק"ל



[תלמיד הרעק"א, ומח"ס חידושים שנדפסו בש"ס וילנא, 'קן מפורשת' עמ"ס קינים. ועוד].

כתב הגאון ר' אליהו גוטמאכר זצוק"ל: "ואצלי כבר ברור שאם יקיימו ישראל שיתחילו לעבוד אדמת הקדש בסך ק"ל משפחות שיהיה התחלת הגאולה.. ושוב יגמור השם"

"... ושאלתי את פה קדוש הגאון המנוח אדמו"ר מהר"ל [דיסקין] זצוק"ל אם דעתו מסכמת לדבריו, והשיב כי הגאון רבי אליהו לא מסברת עצמו אמר, אלא מדברי חז"ל המה, וכל אחד מחויב להאמין ולהסכים. ואז ראיתי והבנתי שהוא מסכים לדברי הגר"א גוטמכר, וכן הראה לי הלכה למעשה שהשתדל עבורי בעת שעסקתי בקנין אחזת ארבל" (הקדמת "ציר נאמן").

*

תלמידי ונאמני מהר"ל דיסקין - חברי "אגודת מיסדי הישוב" - על דעתו



תלמידי ונאמני מהר"ל דיסקין חיברו חוברת "הברית והזכרון" לחברת "אגודת מיסדי הישוב" פתח תקוה, וכל מעשיהם ומכתביהם מטעם החברה - היו על דעתו של מהר"ל דיסקין זיע"א, וכמו שכתבו ב"כתב ההתקשרות": "והקושאן של מקום הישוב יכתב על שם אדמו"ר הגאון אב"ד דבריסק [מהר"ל דיסקין] נ"י, וכל התנהגות של החברה יהיה רק ע"פ פקודתו בכל דבר, וכל התקנות המוסכמים ממנו, מכבר קבלנו עלינו לשמור ולעשות מבלי לנטות ימין ושמאל... סוכן החברה יהיה אדמו"ר הגאון אבדק"ק בריסק שליט"א, וה' יהיה בעזרנו לבנות הנהרסות ולנטוע הנשמות, ותחזינה עינינו בשוב ה' שכינתו לציון במהרה בימינו אמך".

*

דבר ראשון יש לציין, שלאורך כל הספר הם מעטרים את מאמריהם ומכתביהם על פעולת ישוב הארץ בימינו - לא רק בפסוקים של מצות ישיבת הארץ גרידא, אלא בפסוקים ולשונות שמדברים על גאולת קיבוץ גלויות.

וכבר בשער הספר כתוב:

"וְשָׁבְתִי אֶת שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנוֹ עָרִים נְשֻׁמוֹת וְיִשְׁבּוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת יַיִןם וְעָשׂוּ גִנוֹת וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיָהֶם: וְנִטְעַתֶּיִם עַל אֲדָמָתָם וְלֹא יִנְתָּשׂוּ עוֹד מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר ה' אֱלֹהֵיִךְ" (עמוס ט' - יד טו).

ואח"כ בהקדמת הספר.

"שׁוֹבֵי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שְׁבִי אֶל עַרְיָךְ אֱלֹהֵי" (ירמיה ל"א).

לקול שועת אחינו בארצות פזוריהם, העולה עד לב השמים, כי הקיפום חבלי יולדה צרה כמבכירה.. לעומתם יענה הד הרים קול גדול ונורא, קול שדי חוצב להבות, קול מבין הררי קודש "שׁוֹבֵי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שְׁבִי אֶל עַרְיָךְ אֱלֹהֵי".

עד מתי תחבקו חיק נכריה? ארצכם החמודה מְדָבָר, עריכם הקדושות שממה, ואין איש שם על לב, ואין מכם חולה על זה? כל מאויכם לבלות בטוב ימיכם, לצבור הון, לאסוף עושר, לבנות היכלי עונג, ולהרים קרן המסחור בארצות אחרות... עד אנה תצפו צפית הבל כי זאת המרגעה וזאת המנוחה, ותאמרו כי שלום שלום ואין שלום, כי אחת דיבר אלקים בקדשו "ובגויים ההם לא תרגיע ולא תמצא מנוח", רק זאת המרגעה זאת לכם המנוחה - "שׁוֹבֵי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שְׁבִי אֶל עַרְיָךְ אֱלֹהֵי".

ועתה שמעו אלינו אחים יקרים, שמעו אלינו וישמע אליכם אלקים, אנחנו בני החברה "אגודת מיסדי הישוב" בעיר הקדש ירושלים, בעזר ה' נחלץ חושים לעבור לפניכם לסול המסילה לפנות הדרך ולתור לכם מנוחה עד

אשר נביאכם אל המקום הזה, רק הבה תנו ידיכם עמנו ונהי' לאגודה אחת, ובעזר ה' נעשה חיל...

על כן אחינו היקרים קומו והתעוררו ובואו לעזרת ה' בגבורים, ולא אותנו לבד אתם עוזרים, כי אם גם אותכם, בבואכם בברית עמנו להגדיל ולהאדיר את כח חברתינו - **תשועה גדולה תצמח לכל ישראל, וגאולה תהי' לארץ.**

*

כפי איך שאנו רואים, הם קוראים **להפסיק להמשיך בידים את הקללה שנאמרה על זמן הגלות** - "ובגוים הָהֵם לֹא תִרְגֵּעַ וְלֹא יִהְיֶה מְנוּחַ לְכַף רַגְלְךָ" (דברים כח, סה), **ובמקום זה לקיים את יעוד הגאולה** שנאמר עוד לפני היציאה לגלות - "הַצִּיבִי לָךְ צִיָּנִים שְׁמִי לָךְ תִּמְרוּרִים שְׁתִּי לְבָד לְמִסְלָה דֶּרֶךְ הַלְכָתְּ שׁוֹבֵי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל שְׁבִי אֶל עֲרִיף אֱלֹהִי" (ירמיהו לא כ).

ופירש המצודת דוד: הציבי - אתה ישראל בעת תלכי בגולה הציבי לך ציונים על הדרך למען תכיר את הדרך **לשוב דרך בה...** שובי - ובדרך הזה תשובי בתולת ישראל, ר"ל החביבה עלי כבתולה על הנושאה".

אח"כ הם כותבים בהקדמה (עמוד כ):

"וַנִּתְּתִי לָהּ אֶת פְּרִמְיָהּ מִשֶּׁם וְאֶת עֶמְקָהּ עֶכּוֹר לְפִתַּח תִּקְוָה וְעֵנְתָהּ שְׁמָה כִּימִי וְעוֹרֶיהָ וְכִיּוֹם עֲלֵתָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (הושע ב יז).

"גלוי וידוע לכל יושבי תבל, כי שינוי העתים וחילופי הזמנים היוורדים משמים ארץ - **לאט לאט**, אף אם אמנם הם גדולים ונוראים, עד אשר **אם נערוך ראשיתם מול תכליתם, הם רחוקים כרחוק מזרח ממערב**, והדבר נהפך משורש, ממספד למחול, מאפילה לאור גדול, משעבוד לגאולה, בכל זאת **יען לאט מהלכם** ונאחזים ביתר ילדי הזמן, יתעלמו עקבי השנויים והחליפות המשתנים והמתחלפים מרגע לרגע... **לא נרגיש בעצמינו איך מרגע לרגע אנחנו הולכים ומתקרבים אל מחוז חפצינו אל תכלית הטוב.**

... כן אנחנו גם עתה בדורינו זה, אשר אנחנו יוצאים מן החושך ומתקרבים אל האור לאט לאט, אשר הולך ואור עד נכון היום, עד אשר תפיץ השמש קרני אורה על כל פני תבל ... עלינו המצוה והחובה להתעורר ולפתוח עינינו ולהביט על מעשי ה'... ואם אך נפתח עינינו לא נצטרך להביט למרחוק - כי אם עד חמש עשרה שנה, הנה גם אז ה' מצבינו נורא מאוד, כי ישבנו בביתנו באימה ופחד, ואם הלכנו בשוק ה' מגור מסביב, ומחוץ לעיר ה' אימת מות שוד ורצח, מדבר שממה שמה ושאימה, וכנטות צללי ערב סוגרו כל שערי העיר על מסגר, והנשאר בחוץ ה' מאכל למלתעות כפירים....

מה גדלה שמחתינו בראותינו את חברת **מאה שערים** בנויה לתלפיות, ומה תגלנה כליותינו על חברת **משכנות ישראל** המתנוססת בהדרה, האח! האח! בראיתנו חברות **אבן ישראל, בית יעקב, נחלת שבעה, ויתר בנות ירושלים**, סביבה משובצים בפאר עדים ומתנוצצים כספירים ביפעת זהרם, ובכולם מלאים בני ציון היקרים, שוכנים שמה שלוים ושקטים בטוחים ושאננים, ואין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותיהם.

וכאשר עמדנו וראינו אותם בפעם הראשון [=ובסקירה אחת אנו מסתכלים ג"כ על מה שהתפתח במשך השנים] - חרצנו משפטינו כי הדבר הזה מבשר לנו צבא רב [= שזה ימשיך ברציפות עד הגאולה השלימה], כי כאשר פתחה ירושלים עיר הקודש את חיקה והרחיבה מקום אוהלה להביא בניה אליה, כן גם תמהר ותחיש ארצינו הקדושה להביא גם בניה עליה ותחליץ להם משוד תנחומיה להשביעם ולענגם מטובה, ועוד נצא השדה ואנחנו נהי' הראשונים לסול המסילה לשאר עם ה' וישבו בנים לגבולם, ויחדדו ויאתו בני ציון היקרים מארץ שבים, עד אשר יקבץ ה' עוד עליו לנקבציו... ופתאום יבא האדון אל היכלו אשר אתם מבקשים, ואלוה כל קדושים עמו".

*

הרי שפתיהם ברור מללו, **שכאשר אנו משוים בסקירה אחת, לראות באיזה דוחק וצרות התחיל תהליך שיבת ציון בזמן תלמידי הגר"א והחז"ט והבעש"ט וכו'** - מול המצב המרווח והמפואר של ימי **תלמידי מהר"ל דיסקין**, וקל וחומר **בימינו** שנתקיים בארץ ישראל ביתר שאת וביתר עז - הכתוב שנאמר על אחרית הימים:

"אַרץ פְּרִזוֹת... השְׁקֵטִים, יִשְׁבִּי לְבֶטַח כָּלֶם יִשְׁבִּים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלִתִים אֵין לָהֶם... חֲרָבוֹת נוֹשְׁבֹת ... עִם מְאֻסָּף מְגוּיִם, עֵשָׂה מְקַנָּה וְקַנְיָן, יִשְׁבִּי עַל טִבּוֹר הָאֶרֶץ" (יחזקאל לח, יא) - הרי **אנו רואים כאן תהליך אור של גאולה, שמתחזק ומתחזק ולא יפסיק להתחזק – הולך ואור עד נכון היום בגאולה שלמה, שיתקיים "הנני שלח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאם יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם תפצים הנה בא אמר ה' צבאות" (מלאכי ג, א) במהרה בימינו אמן סלה.**

וכאמור, כל רוח הדברים הללו – כן הוא דעתו של מהר"ל דיסקין זיע"א.

*

הגאון רבי זרח ברוורמן - תלמיד מהר"ל דיסקין זצוק"ל



"בתקופה ההיא דנו בהקמת מדינה יהודית, על חלק משטחה של ארץ ישראל. חדשות אלה העסיקו את הרחוב היהודי בארץ. באותם ימים שאל רבי זרח ברוורמן [תלמידו של מהר"ל דיסקין] את הגר"ז [=הגאון רבי ישראל זיסל דבורץ], האם השמועות על תוכנית החלוקה נכונות?

כאשר הגר"ז אישר את דבר השמועות הגיב רבי זרח ואמר: "אי! אי! כנראה שהגאולה באה!"

אמר לו הגר"ז: "רבי היודע אתה מי הם האנשים שלהם ימסור את ארץ ישראל?! הרי אלה הם חברי הקומוניסטים שברוסיה אשר הרגו את הצאר הרוסי ניקולאי, וסגרו את בתי הכנסת, ואת הרבנים החשובים שלחו לסיביר. אלה עתידים להיות ראשי הממשלה!"

ענה לו רבי זרח: "אל דאגה! הן לב מלכים ושרים ביד ה'. וכאשר יהיו מלכים ושרים מישראל הרי הם יהיו בידי ה', וה' הרי הוא כל יכול...". ('כולו לב' על הגאון רבי ישראל זיסל דבורץ זצוק"ל. עמ' רנ"ב. – וזה מתאים ג"כ עם מה שהובא ב"האיש על החומה" (ח"ב, עמוד 140 – 141): **שהגאון רבי זרח ברוורמן זצוק"ל הנ"ל - ביאר בשם הגר"ח זוננפלד זצוק"ל, שהמרגלים "משבאו לארץ ישראל שרתה עליהם רוח הקודש וראו גם את הדור שלנו עם "הציונים", ונתבהלו ואמרו: אם כך, מוטב להשאר במדבר ולא להכנס לארץ... ועל זה ענו להם יהושע וכלב: "למרות הכל עלינו לעלות ולרשת את הארץ, ולעמוד בכל הנסיונות, ובהדי כבשי דרחמנא למה לנו. וזה היה חטאם של המרגלים, כי לא היה להם להתחכם נגד מה שצוה ה' ולהרהר אחר הבטחתו")."**

*

[אגב, נביא רק דוגמא אחת איך החזון איש סמך להלכה למעשה – על סמך הקביעה שמשמים לא מביאים תקלה לידי של הג"ר זרח ברוורמן זצוק"ל:

וכך מספר ר' משה פרידמן המומחה ונאמנם של גדולי ישראל לעיני אתרוגים:

"כשהחזון איש הגיע ארצה, היה זן אחד שהוא אחז ממנו מאד, זה היה הזן שגידלו יהודי ירושלים. רבי זרח ברוורמן גידל את הזן הזה שהיה משכם. החזון איש אמר על רבי זרח ברוורמן שאין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידיו, ואם הוא השתמש באתרוגים הללו אז הם בסדר ואינם מורכבים" (מוסף יתד, סוכות תשמ"ח).

(ע"ע "מדברי רבותינו - מהר"ל דיסקין" - גליון 18).

*

האדמו"ר מחנצ'ין - רבי חיים שמואל שטרנפלד זצוק"ל

[אבי אמו של ה"באר משה" מאוז'רוב זצוק"ל].



מקורבו הגה"ח רבי אלטר הורברג ז"ל, מרבני העיר, שהיה מהיושבים ראשונה במלכות חנצ'ין, סיפר גם הוא דברים מופלאים מאותו חג. העיר קילץ דמתה אז לשדה קרב, שכן גייסות האוסטרים והגרמנים השתלטו עליה מבפנים, בעוד חילות הצבא הרוסי צרים עליה מבחוץ, מן הגבעות שמסביב, ושוטפים אותה כליל במטחי אש כדורים ופגזים.

והנה ביום שמיני עצרת כשישב הרבי ר' חיים שמואל זצ"ל בסוכתו, כדרכו בקודש, ורבי אלטר הורברג יושב לצידו, נשמעו כמה פעמים קולות נפץ עזים מפגזי הרוסים שהתרוסקו אצל הבית ממש. לקול הפיצוצים נבעת רבי אלטר ותפס בידית כסאו של הרבי בידים רועדות, אמר לו הרבי: "ר' אלטר, ר' אלטר, מה לך מפחד? האם בגלל שאתה שומע אנשים אומרים כי זוהי "מלחמת גוג ומגוג"? לא כן, הרי לא יתכן שזוהי מלחמת גוג ומגוג, הלא במלחמה הזאת נמצאים בצבא הגרמני והאוסטרי חיילים מבני ישראל, ובצבא הרוסי גם כן נמצאים חיילים מבני ישראל, ואיש יהודי יורה באחיו, רחמנא ליצלן;

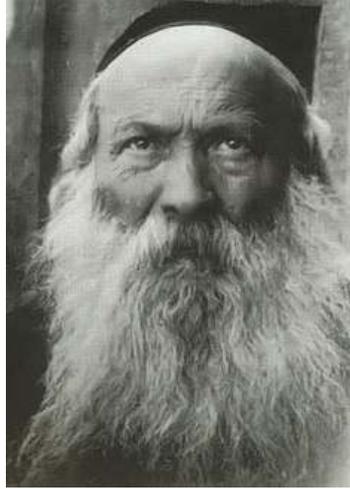
וסוף דבר יהיה שיתפשרו העמים ביניהם ויכרתו ברית שלום... ויתחילו לחשוב כי מן היושר להקצות גם עבור היהודים איזו פינה ... א' שטיקעלע ארץ ישראל... א' שטיקעלע ירושלים ... ואח"כ יתחילו היהודים לרוץ שמה, יעלו ארצה יתקבצו שמה ... ואז ... שוב תפרוץ מלחמה שיילחמו הגויים נגד היהודים ... ועל מלחמה כזאת יהיה מקום לחשוב אולי זו מלחמת גוג ומגוג..."

כה דיבר אליו הרבי ר' חיים שמואל זצ"ל ביום חג שמיני עצרת שנת תרע"ו, האחרון לחייו, דיבר ולא יסף [נלב"ע ח"י טבת תרע"ו]. ("בלבת אש" להר"ר אהרן סורסקי שליט"א, חלק א' עמוד ר"ס-א).

*

רבי שמואל בורנשטיין מסוכטשוב - בעל "שם משמואל" זצוק"ל

[בנו של ה"אבני נזר" זצוק"ל]



"... בימי הנהגת רבנותו של כבוד אדמו"ר האמצעי הגה"ק אור עולם בעל "שם משמואל" זצ"ל, בעת שרעשה הארץ מקול השמועה שעלה זכרוננו לטובה על שולחן ממלכות הארץ, והבטחה ניתן לנו ממלכות ענגלאנד לבחור את ארצנו הקדושה, אז קרא מרן הקדוש לביתו איזה עסקנים חרוצים ... ואמר אליהם מרן הגה"ק זצ"ל ... **עתה שנתקיים בנו** מה שכתוב 'קול דודי דופק פתחי לי' וגו', **ונתן בלב ממלכות הארץ לבחר לנו את ארצנו הק',** וכמו שנמצא לקצת הראשונים ז"ל **שכמו בבית שני נפקדו ישראל על ידי כורש מלך פרס** שהעביר קול בכל מלכותו מי בכם בכל מלכותו מי בכם מכל עמו יהי אלקיו עמו ויעל וגו', **כך תהיה תחילת הגאולה העתידה, שהש"ת יתן בלב ממלכות הארץ לבחור לנו את נחלתנו.**

ע"כ חוב קדוש מוטל עלינו להתעורר ג"כ ולהכין את לבבנו אליו ית"ש, ולעשות גם אנחנו מצידנו כפי יכולתנו בחומר וברוח, **והגיע העת לגשת אל המלאכה להרבות הישוב בארצנו על פי רוח התורה והמצוה...**" ("אביר הרועים" מאת רבי צבי יהודה הלוי מאמלאק, בעהמח"ס 'מלחמות יהודה'. - סימן ר"ב. - עמוד ק"ו).

*

הגאון רבי אברהם שאג זצוק"ל

מטע פרדסי יפו בימינו – הוא כבר קיום "הקץ המגולה"



[הקדמה:

בראשית שנות הת"ר, **רוב הארץ עדיין היתה שוממה**, אמנם היה מקום אחד בארץ שהתחיל לפרוח, והוא **ביפו וסביבותיה**, וכמש"כ ב"שאלו שלום ירושלים" **בשנת תרכ"ז** (להג"ר משה נחמיה כהנוב זצ"ל, ראש ישיבת עץ חיים. - עמוד עו):

"ובאמת **כעת סביבות יפו עיר הקודש אשר התחילו בזמינו אלה להתיישב שמה עובדי אדמה ונוטעי כרמים ממדינות אחרות, עטרוה ופארוה בגנות נחמדים וכרמים טובים מכל עץ עושה פרי במרחק כמה מילין מסביב לעיר ומגרשיה, ותהי לנס ולתפארת ולתקוה טובה לכל דורשי ציון. ואולי צמיחת קרן היא ואתחלתא דגאולה וגאולה תהיה לארץ, או דודו יגאלנה הוא דודי בין הבנים גאולת עולם תהיה לה במהרה בימינו אמן כן יהיה רצון".**

הרי הוא מעיד מאותם ימים, שברוב הארץ עדיין מתקיימת הקללה ד' והשימותי אני את הארץ", ואעפ"כ הוא מסתפק דאולי הפריחה שמתחילה בסביבות יפו, הוא כבר אתחלתא דגאולה. [ועפ"י השקפתו הנ"ל - בודאי **אם הוא היה רואה את פריחת הארץ בימינו, שכבר לאורך כל הארץ - יש מטעי אילנות ופרדסים ופריחה כגן עדן - כבר היה פשוט לו שזה הקץ המגולה**].

והנה אנו רואים שבאותם ימים - שרק התחילה הנטיעה בפרדסי יפו - כבר היה פשוט להג"ר אברהם שאג ותלמידו הגר"ח זוננפלד - שהוא בודאי כבר הקץ המגולה.

*



וכך מובא בספר "האיש על החומה" חלק א', עמוד 130 - על עלייתם לארץ ישראל:

"...בצאתם את העיר יפו נכנסה העגלה אל שביל שמשני צדיו נטועים היו **פרדסי יפו המפורסמים, וריח של תפוחים הגיע לנחיריהם**. באותה שעה מלמל הגאון רבי אברהם שאג זצוק"ל מ'קויברסדורף', עתה מומחשים לי ביתר שאת דברי הפסוק: "כריח שדה אשר ברכו ה'". - וכי זכיתי מעולם לריח כזה של "חקל תפוחין קדישין", כפי שאני זוכה עתה? - הלא זהו מעין עולם הבא, ממש מעין עולם הבא, גן עדן עלי אדמות...

ומכיון שהשתיקה הופרה, ענה התלמיד לעומתו: נו, **הלא זהו מה ששינינו בסנהדרין: "ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר (יחזקאל ל"ו) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל, ופירש"י כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר"**.

באותה שעה נענה רבו והפטיר אחריו לאות הסכמה: "יפה אמרת חיים בני, אין בכך כל ספק, הקץ מתקרב, יש לזרז את הסוסים שיגיעו מהרה לירושלים שמה יבוא המשיח ואנחנו משתהים בדך..."

*

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל



הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד

הקץ המגולה – הולך ומתגשם לנגד עינינו

"כמה פחד ורחב לבבו למראה ארץ ישראל ההולכת ונבנית, מושבות חדשות מוקמות במקומות שונים, שדות שוממות מוריקות מלא העין, ויעוד הנביא יחזקאל: "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל", הולך ומתגשם לנגד עינינו, והלא כבר אמר רבי אבא (סנהדרין צח, א) כי בהתגשמותה של נבואה זו "אין לך קץ מגולה מזה". ("האיש על החומה" ח"ב, עמוד 139).

[הרי שאע"פ שבימיו עדיין הארץ לא נתנה פירותיה בדרך ניסית, אמנם עצם זה שארץ ישראל התחילה ליתן פירותיה, הוא התגשמות דברי הנביא יחזקאל: "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל", והוא התגשמות דברי הגמרא "אין לך קץ מגולה מזה". וק"ו בימינו].

*

הג"ר יוסף חיים זוננפלד - עם הג"ר בן ציון יאדלר, והג"ר משה קליערס רבה של טבריה

אנחנו הדור הרואה את התחלת קיום הנבואה - "הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן"

מכתב שכתב הגר"ח זוננפלד בשנת תרע"ד, ביחד עם הג"ר בן ציון יאדלר, והג"ר משה קליערס רבה של טבריה:

"אחד החזיונות מרהיבי הלב שבדורנו, הוא בודאי חזון הישוב הארצי ישראלי, ההולך ומתקדם בכל ערכיו בשנותיו האחרונות. שלומי אמוני ישראל ודאי צריכים לשמוח על החזון הנהדר הזה, שבו אנו רואים אתחלתא דגאולה. וכשאנו מביטים על המושבות הפורחות, על הערים המתרחבות, על הפרוורים ההולכים ומשתכללים בארץ ישראל, ואנו קוראים את דברי הנביא: 'כה אמר ד' א, ביום טהרי אתכם מכל עונותיכם, והושבתי את הערים, ונבנו החרבות, והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר'. ואמרו "הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן, והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישוב" - היינו אז כחולמים.

הננו מוצאים את עצמנו קטנים יותר מדאי - בכדי להקשיב את הקול הגדול הבוקע ועולה מתוך החזון הזה. תמהים אנו על עצמנו, ושואלים אנו את עצמנו: הכן הוא, היתכן להיות שאנחנו הננו כבר הדור הרואה בעינינו את התחלת קיום יעודי הנבואה? ולכל אשר קוו אסירי התקוה דורי דורות חלמו ושאפו ומאומה לא ראו, הננו אנחנו עליהם כבר עדים חיים וקיימים?

ורואים אנו בעינינו כי דבר אלקינו יקום לעולם.

ומדי תעלינה מחשבות כאלה על לבבנו הננו מרגישים בקרבנו גדולה פנימית, נחת רוח נהדר, ונשמה יתרה הולכת ומתגברת בתוכנו". ("האיש על החומה" ח"ב, עמוד 313).

*

"וכנראה [= מתוך ההתעוררות וההצלחה בעליות לאר"י, שהזכיר לעיל] נתקיים בנו אם תעירו וכו' עד שתחפץ" (אגרת הג"ר יוסף חיים זוננפלד זיע"א. "האיש על החומה" ח"ב, עמ' 145).

*

"היהודים החרדים הם שיסדו את הישוב הקיים של ארץ ישראל, הם שמסרו את נפשם עליו, והם הם המוכנים למסור נפשם בעד עתידו וקיומו על יסודות בריאים ומוצקים, ועפ"י חוקי תוה"ק הכתובה והמסורה... ולא היה ח"ו שום התנגדות לישוב ארץ ישראל, ולא להצהרת בלפור" (גילוי דעת" מהעדה החרדית בשם הגאב"ד מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל. - "האיש על החומה" ח"ג עמוד 343; "דבר העורך" גליון 41).

*

וביותר תתחוב נפשנו לתת תודה למלכות בריטניה הגדולה הנאורה אשר הפליאה חסדה עמנו להכיר את זכות עם ישראל בארץ אבותינו, ולהכריז על בנין ביתנו בארצנו הקדושה. ולהציב לנו ניר בתוכה ע"י שלטון נציב עליון מקרב אחינו ... ("קריאה אל היהודים" מאת הגר"ח זוננפלד והגר"י דיסקין זצוק"ל - "האיש על החומה" ח"ג עמוד 354).

להתעורר ולהתפעל מה"אות מבשר" לגאולתינו

[הכרת "חבר הלאומים" בזכות ישראל לשוב לארצו.

ופריחת ובנין ארץ ישראל]

"רוח השנאה ליהדות צועדת על פני רחבי תבל כולה. בכל מקומות פזוריהם של נדחי ישראל תתנועע האדמה מתחת רגליהם.

כל העמים שמאורעות הזמן מזכירים להם בתוקף, כי בתוכם מתגוררים "יהודים זרים" - נולדת בקרבם סטייה והתנגדות.

למעלה מכל ספק שבשביל עמי התבל גלותנו ארוכה יותר מדי ... האם הגלות ארוכה מדי גם עבורנו?

קול מפוצץ מריע מכל אפסי תבל - והקול מבשר פריצת גדרים ודרך שיבה אל ארץ הקדושה.

האם אנו נכונים ומזומנים לקול זה ולפריצת דרך זו?

ואם צלצלה השעה של הפלא ההיסטורי, שהזכות המשפטית הרשמית של עמי התבל, חבר הלאומים, הכירה והכריזה אחרי שנות אלפיים על זכותו של עם ישראל לשוב אל ארץ ישראל - האם אין על העם היהודי, עם התורה, להתפעל מזה מקרב לבו?

ואם שומעים אנו ומתבשרים על חיים חדשים שמתעוררים בארץ ישראל, לפחות במובן הגשמי, על שממות הארץ שמתחילות לפרוח ולהיבנות מחדש, על אדמת סלעים שנהפכת לארץ פוריה - האם מכל זה יתעוררו לבות היהודים נאמני ה' נאמני התורה?

"כמדומה לי, שגם עיוור עינים לו לראות שפועלים כיום בארץ ובעולם "תנאים מיוחדים", המעידים בבירור, כי שונות הן העתים הללו אשר אנו חיים בהן מכל הזמנים שחלפו עד כה.

הרב הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, מרא דאתרא בירושלים עיר הקודש הסביר לי זאת:

אם אחרי תקופה אריכתא של העדר גשמים תופיע פתאום ברקיע אפילו עננה קטנה - האם לא יחשוב כל אחד: אולי זה סימן ברכה...? האם לא יצפה כל אחד: אולי זה אות מבשר...?

*

הגיעה העת לעלות וליישוב את ארץ ישראל – ולא להירתע מסכנות

ואם ההתעוררות בארץ ישראל החריפה את "הבעיה הערבית" - האם יהדות התורה צריכה להירתע? האם אין לנו לעלות ארצה ישראל, להתיישב בארץ, ולהשמיע משם את קול התורה, ולראות כי אף אין בנו מורד לב, ואנו מוכנים למסירות נפש למען הקנינים הקדושים!

שוחחתי עם נציגו הכי נכבד של הישוב הישן בארץ הקודש, הרב הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, ושמעתי זאת מפיו:

הדבר קרה לעת התפרצות פרעות של הערבים בירושלים כנגד היהודים. רבים פחדו לעבור לעיר העתיקה דרך "שער דמשק". אז החליט הרב בעצמו, למרות הסכנה הגדולה, לקום וללכת דרך שער דמשק. ועשה זאת מתוך הכרה מלאה, היות שחשש שהדבר יהפוך לרגילות ויהודי ירושלים יפסיקו לעבור דרך השער הזה, ובאופן כזה ילך לאיבוד לעם ישראל חלק מאדמת הקודש בירושלים!

(מתוך קריאה נלהבת שהושמעה ע"י הרב יצחק ברויער זצ"ל, בכנס של יראים בקהלת פראנקפורט, ופורסמה בבטאון של אגודת ישראל - "דרכנו" בפולין, בשנת תרצ"ה. - הובא ב"בית יעקב" גליון 232 - 233).

*

"איפה הגולה התורתית? וכי היא אינה רואה כאן אצבע אלהים?"

"כותב המנהיג והאידיולוג האגודאי ד"ר יצחק ברויאר בספרו מוריה:

"איפה הגולה התורתית? שאל אותי רבינו הגדול רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל בשנת תרפ"ו. - איפה הגולה התורתית? וכי היא אינה רואה כאן אצבע אלהים?"

הנה אני מבין היום את תפילת מוסף של יום טוב: "ומפני חטאנו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו". - גלינו מארצנו ע"י השם ב"ה, ואחרי כן התרחקנו בעצמנו מאדמתנו!

הכי חדלנו לחכות כל רגע ורגע? נניח שאלפיים שנה לא נפל שום גשם מהשמיים, והנה פתאום נראה ענן קל מאד, וכי לא יזדעזעו כלם ויאמרו במתיחות יתירה: "טאמער דאך טאמער דאך..." (שמא בכל זאת, שמא בכל זאת...), וכי המנדאט אינו לפחות ענן קל כזה? ("האיש על החומה" ח"ג עמ' 351).

*

כבר חפצה האהבה העליונה - לגאול את ישראל וארצם

"אומר אני, בודאי הגיעה השעה שיתעוררו בעלי היכולת ליתן לב להישוב בקודש, אם כי מאז לבם של ישראל עם הקודש הומה לחיבת הקודש, לא היה להם כי אם לתמוך באותם המעטים השרידים אשר נתנו לבם לעלות בקדש, אבל לשים לב להרבות הישוב בקדש, בזה כנראה לא התעוררו, וכבר דבר בקדשו הגאון הצדיק זצ"ל בהקדמת סידור היעב"ץ כראוי בענין הקדוש, והעיר אוזן ומוסר..."

וכנראה נתקיים בנו אם תעירו וכו' עד שתחפץ" (אגרת הג"ר יוסף חיים זוננפלד זיע"א. "האיש על החומה" ח"ב, עמ' 145).

[א.ה. ביאור הדברים: כתוב (שיר השירים ב, ז):

"השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ".

כלומר: יש ג' שבועות [דהיינו גזירות (מהר"ל ח"א שם). שהם שבועות לשורש נשמות ישראל (אבני נזר י"ד תנ"ד), ולא הזכרו להלכה למעשה ברמב"ם ור"ף וטו"ש"ע (ויאמר שמואל" להג"ר שמואל ברוך גנוט שליט"א, סימן נ"ט, ועיי"ש בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: "דאולי ס"ל שהם דברי אגדה". ומתבאר כ"ל. - ועיין בגליון 21 "נבואות ה")]] המבוארות בכתובות (קיא, א): שלא יעלו בחומה, ושלא ימדרו באומות וכו'.

אמנם הכתוב מסייע את השבועות, ואומר שזמנם הוא "עד שתחפץ" - דהיינו עד הזמן שה' חפץ שתחיל הגאולה, וממילא על זמן זה מלכתחילה לא נאמרו הג' שבועות].

(וע"ע "מדברי רבותינו – הגר"ח זוננפלד" גליון 10. – ולענין יחסו ל"הצהרת בלפור" ראה בארוכה וביסודיות בגליון 41 ב"דבר העורך").

*

מרן הגאון רבי אליהו קלצקין זצוק"ל

[מגדולי ירושלים של מעלה]



"וכתיב 'ביום טהרי אתכם מכל עונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות, והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר'".

ויתכן לבאר אמרו "לעיני כל עובר", דהיינו לפי שיש ארצות נשמות בסיבת שלא התעסקו בעבודתה וישובה, ואחר שנתישבו שמה אנשים מומחים ובקיאים בעבודת האדמה, נתנה הארץ יבולה, ולא כן ארצינו הקדושה אשר תמיד עסקו אומות העולם בבנינה וישובה, מצד שהיא קדושה ויקרה גם להם, ומצד חשיבות מצבה על ים התכון במיצר גבולי אזיא (אסיה) ואפריקה, ולדוגמא בימי מסעי הצלב היתה מקום ממלכה, ואשר לא חשכו כל עמל ויגיעה לעסוק בישוב הארץ - ובכל זאת צמחה קוצים ודרדר, ועובדי אדמתה לא ראו ברכה במפעלים, וכמ"ש ריב"ל "ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי אתה מוציאה פירותיך לערביים הללו" (כתובות ד' ק"ב), והביאו הכתוב "ארץ פרי למליחה מרעת יושבי בה"...

ולעתיד לבוא יאמרו "הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן", וכמו שאמר ר' אבא "אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל" (סנהדרין ד' צ"ח), ופרש"י "כשתתן א"י פריה בעין יפה אז יקרב הקץ". וזה שאמר "והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר", היינו שהגם שכל העוברים שמו עליה עין תמיד ועמלו בישובה, בכל זאת היתה שממה, ולעתיד לבא "הארץ הנשמה תעבד", ויוכחו הכל לדעת כי היא ארץ אשר ה' "דרש אותה תמיד", וכמ"ש "וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה" ("אבן פנה", סעיף ל"ח, דף סח, ב).

[ורואים ש"אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו..", הכוונה לפירות רגילים, שהם היפך "ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי אתה מוציאה פירותיך לערביים הללו"].

*

הגאון רבי מאיר יחיאל הלוי הולשטוק זצוק"ל - האדמו"ר מאוסטרובצה



"עוד נראה לי בעניין זה בדברי חז"ל (כדאיתא בויקרא רבא פ' שמיני בסוף הסדר), וז"ל: ואת החזיר, זו אדום, והוא גרה לא יגר. שאינה גוררת מלכות אחריה. ולמה נקרא שמה חזיר, שמחזרת עטרה לבעליה, הה"ד (עובדיה א): 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והייתה לה' המלוכה'. שהתנבאו על זה שהנוצרים יכבשו קודם הגאולה את א"י מיד הישמעאלים והם יחזירוה לישראל, וכמו שראינו שנתקיים עתה בזמנינו [שאנגליה כבשה את א"י מהתורכים, ואח"כ היה "הצהרת בלפור" להחזיר את א"י לישראל, שבזה מתקיים "שמחזרת עטרה לבעליה"]."

ויש טעם על זה שצריך להיות יד הנוצרים באמצע ולא שישראל יקח מיד הישמעאלים בעצמם, והוא לפי שהישמעאלים ידוע שאינם עובדי ע"ז, וכל התפילות והתשבחות שלהם הם רק לד' אחד, והם רגילים הרבה בתפילות לה', וגם יש להם זכות המילה, ואף שאינה בשלמות שהיא בלא פריעה ולא לשמונה ימים רק אחר י"ג שנים, מ"מ קצת זכות הוא להם, כמבואר בזה"ק (וארא לב) שבשביל זכות זה נתן להם הקב"ה א"י בזמן הגלות ע"ש. ולכן אם ישראל היו צריכים לקחת את א"י מיד הישמעאלים בעצמם הי' ח"ו קטרוג על ישראל שאינם ראויים ליקח הארץ מידם. לכן סיבב הקב"ה זה, שהנוצרים יקחו מיד הישמעאלים וישראל יקחו מיד הנוצרים, ובזה לא הי' עוד קטרוג על ישראל, כי הנוצרים אין להם זכות הנ"ל, והוא ע"ד שאמרו עמון ומואב טהרו בסיחון. וא"ת א"כ מדוע לא הי' הקטרוג על הנוצרים שלא יקחו מהישמעאלים, הנה על כזה כבר אמרו חז"ל (סוכה נב) שהשטן מניח את או"ה ואינו מתגרה רק בישראל" ("מאיר עיני חכמים" מהדורא תנינא דף כו ע"ב).

[מזה שנים רבות ידעתי שלמורי חמי הגר"ש אלישיב שליט"א יש משיכה גדולה לדברי תורתו וחיידושויו של הרבי מאוסטרובצה, וכל מילה ומילה שהעלה הרבי בכתביו נחשב בעיניו עד מאד... ("ברכי נפשי" דף רסב)].

*

הגאון רבי עזרא אלטשולר זצוק"ל



"הגאון המופלא הנודע בשערי התורה, רבי עזרא אלטשולר זצ"ל, בעל מחבר הספר הנפלא 'תקנת עזרא' על מסכת מעילה... וברכה למעיינים ועמלי התורה, שברכשם כיד ד' הטובה עליהם ספר זה - יהיו זוכים לדובב שפתי הגאון הצדיק המובהק זצ"ל" (לשון הגאון ר' זלמן רוטברג זצוק"ל - בראש מהדורת "תקנת השבים" מכתבי הגאון המחבר זצ"ל).

*

בגלות החל הזה האחרון גלינו מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר מדחי אל דחי, עד אשר מספר גדול מאחינו התיאשו מהגאולה ואמרו היו נהיה ככל הגוים, ואין להאריך עתה בגנותם אחרי שכבר ידוע אחרית אחינו אלה בגרמניה, אשר חלמו להם להשען על יושר וצדקת עמלק וחסד לאומים, ועתה רובם הקיצו כבר מחלומם וראו כי שם שנאת הגזע שלטת באכזריות נוראה מאוד...

זה כמאה שנה אשר נתן ה' התעוררות בלב גאוני ישראל הגאון ר' עקיבא איגר ור' הירש קאלישר ור' אליה גריידיצער ועוד אחרים, להעיר את כל ישראל לגאול את ארצנו ארץ ישראל ע"י קניות קמעא קמעא מיד הערבים, ונדפסו אז על ענין זה תשובות באיזה ספרים מגאוני הזמן ההוא בראיות ממדרשים ודברי הראשונים - שגאולה האחרונה תבוא בהסכם הממלכות כידוע....

אבל מה שלא יעשה השכל, ומה שלא יעשה הזמן - עשתה ההשגחה עלינו לטובה, כי אחרי מלחמת העולם האיומה, התיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד - להשיב לעמנו ארץ אבותינו תחת אפוטרופוסות אנגליא ע"י הצהרת בלפור הידועה..".

(ירחון תורני "חכמי ליטא" עמודים ד' - ז'. - הירחון "בהשתתפות קבועה של רבני ליטא וגאוני הדור שליט"א", בעריכת הג"ר שמעון זאב בענגיס זצ"ל. בין הכותבים באותו ירחון: אביו הגאון רבי זליג ראובן בענגיס זצ"ל גאב"ד העדה החרדית בירושלים).

*

האדמו"ר רבי ישראל פרידמן מטשורטקוב זצוק"ל



"מה מאד שמחתי בהתבשרי ע"י אנ"ש, שרחש לבם דבר טוב, ורעיון ישוב א"י תובב"א על טהרת הקודש החל לפעם בקרבם, ליסד חברת אנשים שומרי תורה, לקנות להם אחוזה אחת מאת אגודת ישראל, ולהושיב שמה אנשים לשדד אדמתה לזרוע שדות ולנטוע כרמים בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו.

... ולדעתי עבודת האדמה בארצינו היא מסוגלת לקבוע עתים לתורה. ע"כ בחרו האבות הקדושים ומשה רבינו קדושינו רועינו בעבודתה ורועה צאן. ועיין עירובין כ"א מה שדרש רבא על לכה דודי, ועיין ברש"י ז"ל, והוא באמת מלאכה נקיה מתרמית וערמומיות.

האדמה הזאת אשר רוח קדושה חופפת עליה - עוד בידה להפיח בעבדיה כי לה' הארץ ומלואה, והוא אך כשכיר עליה, ועליו לשמור פקודת ומצוות בעליה. הארץ הזאת אשר רגבי אדמתה כרוה שרים וקדושי עליונים במשענותם - תפיח רוח אמונה ביושביה. **ע"כ חזקו ואמצו להוציא הדבר לפועל, ואתערותא דלתתא תעורר רוח ממרום, וירחם ה' עלינו ויביאנו במהרה לציון בנה.** ישראל במוהר"ר דוד משה זצ"ל". (קובץ "תפארת ישראל" רוז"ן, חלק ו', עמוד 31).

*

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצוק"ל



באלול תרצ"ז, כשנתכנסו גדולי הדור בכנסיה הגדולה במרינבד, דנו בדבר תמיכה להקמת מדינה יהודית על בסיס הצהרת בלפור וועידת האומות בסן רמו, השאילה היתה הן מצד לקיחת ממשלה קודם ביאת המשיח,

והן מצד שהצעת המלכות היתה לחלק את הארץ בין היהודים לישמעאלים.
והיו צדדים לכאן ולכאן "ונצחו אומרי הן, וכל החלטה נתקבלו בנוסח של חיוב" (ירחון "הפרדס" שנה י"א,
חוברת ז', תשרי תרח"צ, עמוד 8).

ועל זה כתב מרן הג"ר חיים עוזר גרודז'נסקי זצוק"ל "קריאת קדש", וזה לשונו:
"הכנסיה הגדולה השלישית שהיתה זה עתה במרינבד, השמיעה כלפי העולם כולו את עמדתה של היהדות
החרדית ... חברים! הכנסיה הגדולה התוותה לכם את הדרך אשר תלכו בה ואת המעשה אשר תעשון. ואתם
לכו בכוחה זו ולאורה הגדול והושעתם את ישראל, תורתו, וארצו". (שם עמוד 5-6. – "קובץ אגרות אחיעזר"
ח"א אגרת קפ"ז).

*

הגאון רבי יהודה ליב צירלסון זצוק"ל



יש בנותן טעם להביא את דברי הגאון רבי יהודה ליב צירלסון זצוק"ל באותו מעמד – המגובה על ידי הגאון
רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצוק"ל - שהיה אחד מראשי המדברים במהלך הדיונים:

"שאלה נשגבה מאד דורשת הפעם פתרונה מדורנו. השאלה היא בדבר התכוננות ממלכת ישראל, לוא גם
קטנה, אחרי היותנו משוללים ממנה קרוב לאלפים שנה. חובת אגודת ישראל בהתאם לתכליתה לפתור כזאת
רק ברוח התורה, אשר תאלפנו, כי עם כל הכאב העצום על הקטנת נחלתנו מורשת אבות, עלינו לקבל את
עצמות הענין בשמחה מטעמים אלה:

... ב]. שנית עלינו להיות בטוחים כי התכוננות ממלכת ישראל קטנטנה באה הפעם בתור אותו המשהו הנחוץ
בשביל חלות הנס השלם של ההתחללות המהירה של ממלכה אדירה אשר תעמוד לנס עמים כחלק מגאולתינו
השלמה העתידה, כמאמר הזוהר (לך דפ"ח ע"א) 'דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא ריקניא ולא באתר
ריקניא'.

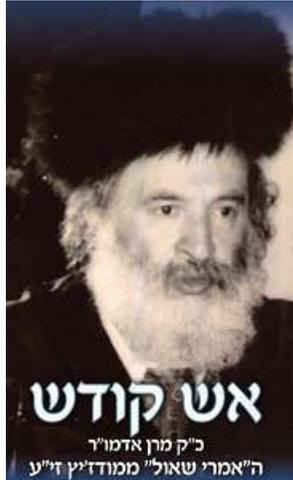
ג) יתכן כי כך הוא כונת הירושלמי ברכות (פ"א ה"א), במאמרו: כך (כאילת השתר שאורה בוקע לאט לאט)
היא גאולתן של ישראל, בתחלה קמעה, קמעה, כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת... (הפרדס, שנה י"א,
חוברת ו', אלול תרצ"ז. – עמוד 8).

*

*

האדמו"ר ר' שאול ידידיה אלעזר – ה"אמרי שאול" ממודז'ץ זצוק"ל

(התמונה מ"המבשר תורני" ויצא תשע"ג)



קול קורא

כדאי לתת כאן בענייני ארץ ישראל, ה"קול קורא לאחינו בני ישראל" כתוב עברית מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ממאדז'ץ, נגד "הספר הלבן", אשר נתפרסם בשעתו בעתונות היהודית בפולניה והעברית בא"י, ובאותו היום שהוכרזה בווארשא שביתת העבודה של שתי שעות בתור מחאה נגד הספר הלבן, נתפרסם בעתון "דער מאמענט" הנמצא אתנו, בגליון של יום ב' נשא ד' סיון (22 סממן מאי 1939 למנינם) בעמוד הראשון, והוצג בשתי שורות העליונות לפני קהל קוראי העתון, בלשונו:

חובה על אר"ה – להשיב לישראל את ארצם

אל אחינו בית ישראל!

בעתים הללו אשר הצרות רבו ותקפו עלינו מכל עברים, מדינה ומדינה וגזרותי, נרדפים ונדכאים תחת עול השעבוד הקשה, וקו אור יחידי אשר התחיל האיר לנו פני המזרח בנועם זיו של תקוה על העתיד המזהיר, הי' לנו כעת למפח נפש ע"י הפוליטיקה של ממשלת בריטני' עם "הספר הלבן הרמאי" שלה, אשר ארצנו הקדושה ניתנה ברשותה, והחליפה עשרת מונים, מבלי שום על לב כי לנסות אותה באה ההשגחה העליונה, לאותה אומה בעלת שטח ארצות הכי גדול בעולם, איך תתיחס לעם שתקוותו הוא רק לנקודת ארץ קטנה זו עלי תבל, ועוד בה בשעה שרבות ישראל נתונים למשיסה ולבוזים, מבלי חוס ורחם לתת מהלכים לאותם אחינו המדוכאים אשר ימלטו על נפשם שמה, ואטמה אזנם משמוע בת קול המנסרת ברקיע: אל תחטאו בילד! והיא מתהפכת כססגונא זו בגוונין שלה, בספרים של צבאים שונים העושים קרע בלבות מליוני ישראל, וכי תחשוב ממלכה זו לקבלת גזירה זו מצדנו בצידוק הדין תחת אשר לא נספחה בזרם מלכיות הרשעה ולא עמדה עלינו לכלותינו, אבל באמת קשה עלינו מכה טוריה זו הנוגעת בתקוות שיבת ישראל לארצם, יותר מכל הרדיפות השונות וקשוי השעבוד בעול הגליות בשאר המדינות המוכות בסנורים של שנאת הבריות וזדון לב, כי אחרת לא חכינו מהן, אך על בריטניה הגדולה המתקדמת ואשר מלבד הבטחתה הגלוי' לעיני כל העמים גם מפאת רגשי החיבה שלהם לספר הספרים אשר רק צבע אחד לו, והוא האמת הקיים לעד, ומלא הוא על כל גדותיו ע"י נביאיו הבטחת ה' להשיב את ישראל לארץ אבותיו.

*

ישראל בטח בה' והילחם בכל עוז – למען בית חיינו

בראותנו כל זאת מצאנו לנחוץ להגיד לעם ישראל יושרו, ואולי יפעלו דברי המועטים להכניס בלבות אי-אלה

חיזוק ובטחון, כדאי לי. עם אלקי אברהם! אל תפול ברוחך, ואל תאבד תקוה, כי דבר ה' אשר נאמן בהקימו הבטחה, לכו חזו מפעלות המאורעות בזמן האחרון במדינות שונות ותראו כי לב מלכים ושרים ביד ה' וישועותו כהרף עין, וזאת לא אומרת לשבת בחיבוק ידיים, לא! רק לגשת למעשי הגנה נמרצת ברוח חזק ואמונה ומבטח עוז בה', וסוף דבר כי לא יעלה ביד שום אומה ולשון לתת יד שולטת בארצנו ולא יבואו זרים בגבולנו, וכדברי הרמב"ן ז"ל (בפ' בחקותי) עה"כ ושמו עליו אויביכם, וכה יאמר: 'בשורה טובה היא מבשרת בכל הגליות, שאין ארצנו מקבלת את אויבינו, וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם, והיא חריבה כמוה, כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם ע"ש, לכן אנו בטוחים בשומר הבטחתו לישראל כי לא יעלה בידם להרכיב שום אומה על ראשינו בארצנו הקדושה ולא ינחלו אחרים עוד את כבודינו, ואנחנו כולנו צריכים עכשיו עוד להרבות ביתר שאת כל פעולה ומעשה בעד ארצנו הקדושה, והעיקר להתאחד בריכוז כל הכוחות והאמצעים, ובהתלכדות כל ניצוצי רשפי לב לשלהבת יה, ולעם החלוש מבחוץ יאמר חזק מבפנים, להקהל ולעמוד על נפשינו, כי הוא בית חיינו, וינחנו ה' במעגלי צדק למען כבוד שמו ועל כבוד עמו ונחלתו, ויוסף לנו כח ועצמה וכאור בוקר יזהיר פעולותינו ועבודתינו עד נכון היום. —

המצפה לישועה בקרוב. הכותב והחותם ה' במדבר לסדר שאו את ראש כל עדת בני ישראל מ"ד לספירה תרצ"ט לפ"ק. שאול ידידי' אלעזר טאב בהרה"ק מהר"י צוק"ל ממודזין. ("תפארת ישראל" חלק ה', תש"ה, עמוד כ"ב – כ"ג).

*

אתחלתא דגאולה – צריכה איתערותא דלתתא

'השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ' (שיר השירים ב, ז).

ודרשו על זה חכמינו ז"ל, שלא תדחקו את הקץ. ולכאורה היה ראוי לומר שלא תדחקו את הגאולה.

אלא כל דבר עשיה שבעולם, יש לו התחלה - היא ראשית המעשה, וקץ הדבר - בבואו לידי גמר, כמו כן היא בגאולתן של ישראל - יש בה אתחלתא דגאולה, ויש בה קץ וסוף הגאולה.

והנה אמרו (מכילתא יתרו) כל התחלות קשות. ויש להבין מפני מה ראו קשות בהתחלה ולא בגמר. אלא כל התחלה צריכה להעשות על ידי האדם, וכיון שקרוץ מחומר הוא ודל מעש, לכך היא קשות, אבל הגמר הוא מן השמים, כמה שנאמר (תהלים נ"ז) לאל גומר עלי, והוא כל יכול...

זהו מה שאמרו 'אל תדחקו את הקץ', הכוונה שאין ראוי לדחוק את הקץ וגמר הגאולה, שאינו תלוי בנו רק בידי שמים הגומר עלי, וגם אין סכנת הקיום, כי הרי אנו רואים כמה עמים היושבים על אדמתם ועוד טרם הגיעו למדרגה עצמאית מוחלטת ולגובה קץ גאולתן השלימה, אבל ראוי לדחוק את האתחלתא דגאולה, מפני שכל התחלה בין בחומר ובין ברוח צריכה להיות מצד מעשה ידי אדם, אף שהיא קשה. לכך עלינו להתאמץ ולהתגבר על כל המכשולים והמניעות העומדים לנגדנו בנוגע לארצנו הקדושה וישובה, והלואי הלכנו בדרך זו מאז ומקדם וכבר היינו עכשיו עומדים ומצפים לשמים על קץ וגמר הגאולה לעלות על פסגת רמת מלכות בית דוד משיח צדקנו ולראות ארמון ה' על הררי מרום ("אמרי שאול" עניני ארץ ישראל – שיר השירים, עמוד קפז).

[האדמו"ר ממודזין נפטר בש"ק ט"ז כסלו תש"ח [באותו יום החליטו נציגי האו"ם על הקמת המדינה]. היה שאלה אם לנסוע לירושלים על הר הזיתים לקברו, משום שבאותו זמן היו כמה הרוגים מהדרך לירושלים. רבינו בא להלוייה בת"א, ושאלו את פיו הק' וענה שישעו. האדמו"ר ממודזין זכה להיות אחרון הנפטרים שננטנו בהר הזיתים באותה תקופה, והכל היה בשלום ("מעשה איש" ח"ד עמוד כ"ב).

*

מספר הרה"ג רבי יעקב קאפיל רייניץ שליט"א: האדמו"ר ממודז'ין, רבי שאול זצ"ל, נלב"ע ביום ש"ק ט"ז בכסלו תש"ח. ההלויה יצאה מביתו בת"א שברח' כפר גלעדי לעבר ככר המושבות, שם המתינו האוטובוסים ללוות את האדמו"ר לקבורתו בהר הזיתים. היה זה יום כ"ט בנובמבר יום ההצבעה באו"ם על הקמת מדינה יהודית. השמועה יצאה שכלי רכב העוברים דרך רמלה נרגמים באבנים.

ר' עלי לרנר ז"ל, שהיה ממונה על סדרי ההלויה סיפר... ניגש אלי יהודי ישיש שעון על מקלו ושאלני "מדוע משתהים?" אני לא הכרתיו, אך מי שעמד לידי לחש לי, זה החזו"א! שבא לחלוק כבוד לאדמו"ר ז"ל, משום זכותו הגדולה שבשהותו בוויילנא היה לעזר להשגת היתר מעבר לשיבת מיר בדרכם לשנחאי.

השבתי מפחדים לצאת לירושלים, כי הערבים זורקים אבנים בדרך. 'לא צריך לפחד' - אמר בקול חרישי. בשמעי את "פסק" החזו"א, עלינו לאוטובוס וההלויה יצאה לדרכה. היתה זו הקבורה האחרונה לנפטרים מחוץ לירושלים, בהר הזיתים. בדרכנו חזרה נזרקה אבן אחת לעבר הרכב שאפילו לא פגעה בו" (מעשה איש"ח"ה עמוד ק"ט).

*

האדמו"ר ר' שמואל אליהו - ה"אמרי אש" ממודז'ין זצוק"ל

בן האדמו"ר ר' שאול ידידיה אלעזר ממודז'ין זצוק"ל

ואבי אביו של האדמו"ר הנוכחי שליט"א



מכתב התחזקות מאת האדמו"ר ממודז'ין

הרה"צ ר' שמואל אליהו טאוב שליט"א

מתוך מכתב פרטי שכתב לאחד מאנ"ש.

*



יעודי חז"ל על הגאולה – מתקיימים בדיוקנות נמרצת

... מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו!

לפנינו מארעות כבירים, רבי ערך וכבדי משקל, שלא זכו אליהם הדורות שלפנינו, גדולי דעה, אנשי מעלה ומעשה, יראים ושלמים. ומי שמסתכל בעינים בהירות, בעין חודר ובוהן אמונתית, לכל מה שמתרחש ומתקיים מסביבנו, ולפני עינינו היום - **רואה בעליל, שכל היעודים של חז"ל בנוגע לגאולתנו השלמה, הממששת ובאה, מתקיימים ב"ה באופן נפלא מאד ובדיוקנות מקפידה ונמרצת.**

*

פריקת שעבוד מלכויות

ראינו ורואים כאן, ממש, מעשי נסים גלויים, מאת ה'. לעיני הכל. ואם המאמר חז"ל המפורסם "ייתי ולא אחמיניה" (סנהדרין צ"ח) שהביע עולא, מפאת הצרות הרבות והרעות העל אנושיות, וחבלי המשיח, שחזה בביאת הגואל, נתקיים לדאבונו הגדול במלואו, - **ולשמחתנו הגדולה, גם המאמר חז"ל "אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד" (סנהדרין צ"ט; ברכות ל"ד; רמב"ם הלכות תשובה) - ג"כ נתקיים ב"ה, זרקנו מעלינו, בעזרת השם, את כבלי הברזל וזיקי השעבוד מלכות,** - תקותנו ואמונתנו בה' חזקה, שגם יתר יעודי הגאולה הטובים שחזו חז"ל ונביאינו הקדושים, יתקיימו א"ה במלואם. כמאמר חז"ל (בסוף מכות) "ורבי עקיבא מצחק וכו' עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת". עי"ש.

*

"אז ימלא שחוק פינ" - על שדוקא דור שפל זכה לגאולה

ואין פלא למה דווקא דורנו השפול הזה זכה לימים גדולים אלה, ולא הדורות הקודמים שעמדו לפי ערך במדרגה יותר גבוה ממנו, בתלמידי חכמים מקובלים, צדיקים וגאונים ז"ל. **כי כך היא דרך הגאולה,** בבחינת "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה המה יבואו שמה ולהם אתננה והם ירשוה" (דברים א'), וכמו שאמר אא"ז זצוק"ל מקוזמיר עה"כ "אז ימלא שחוק פינ" (תהלים קכ"ו), והקשה מה זה שחוק, הול"ל אז ישמח לבנו, אלא היו דורות של תנאים ואמוראים גאונים ומקובלים ומשיח לא בא, ולבסוף יבוא לדור שפול כזה, האם לא יהיה זה לשחוק בעיני כל, הדא הוא דכתיב "אז ימלא שחוק פינ", עכלה"ק ודפח"ח.

*

ההתחלה צריכה להיות מצידנו ועל ידינו

ודווקא דורנו השפול הזה זכה לימים גדולים כאלה, לאתחלתא דגאולה ממשית, וכמי שאמר כ"ק אאמ"ר זצוק"ל על המאמר חז"ל "שלא תדחקו את הקץ", והקשה, לכאורה, היה ראוי לומר, שלא תדחקו את הגאולה, מהו שלא תדחקו את הקץ? אלא יש אתחלתא דגאולה ויש סוף וקץ הגאולה, הקץ והגמר הגאולה תלוי בידי שמים, לאל גומר עלי (תהלים נז), אבל האתחלתא דגאולה תלויה בנו, ומצדנו, בבחינת "הבא לטהר" וגו', "פתחו לי פתח כחודו של מחט" וגו', וזהו מה שאמרו: "אל תדחקו את הקץ" היינו קץ וגמר הגאולה, שאינו תלוי בנו רק בהקב"ה, **אבל ראוי לדחוק את האתחלתא דגאולה, כי ההתחלה צריכה להיות מצדנו ועל ידינו,** ועלינו לצפות לשמים על קץ וגמר הגאולה, לעלות על פסגת רמת מלכות בית דוד משיח צדקנו ולראות ארמון ה' על הררי מרום הרים.

*

האור בוקע - מתוך החושך

ואין לפול ח"ו ברוחנו, לרגלי הצרות הרבות, שתקפו אותנו על סף גאולתנו, המלחמה עם שבעה עממין, מלחמת גוג ומגוג באבני אלגביש אש וגפרית, בים ביבשה ובאוויר, **כי אין הגאולה באה מתוך שלוה ומנוחה, אלא מתוך יסורים** וקושי השעבוד, מקוצר רוח ועבודה קשה. ואין שחר הפדות עולה, ואין האור בוקע - אלא מתוך החושך, "כימי צאתך ממצרים" ממש, בכל המובנים וכמאחז"ל "אם ראית צרות רבות ורעות באות, צפה

לרגלו של משיח". ע"ש.

*

סימני ונצני הגאולה שלמה - נראו בארץ

רבים הם זמני הגאולה, שהופיעו ועברו לפנינו, במשך אורך גלותנו, בקורות עם ישראל בגיא הגלויות, ולא נתקיימו ולא יצאו לפועל, כי קלקלנו בעצמנו, דחינו את זמני הגאולה כמו ידינו. **היום, בזמנינו - בדורנו**, הגם טרם הגיענו לגאולה שלמה, בביאת הגואל צדק, שאליו אנחנו מצפים ומקוים אי"ה ומחכים בכליון עינים בכל יום שיבוא, **אבל אתחלתא דגאולה יש כאן, ועוד יותר מאתחלתא. סימני ונצני הגאולה שלמה נראו בארץ, ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.** ועלינו להתפלל לאבינו שבשמים, לא לקלקל בעצמנו ובידינו, ולא לדחות ח"ו את הפקידה הגדולה, את הגאולה השלמה המתקרבת בעזרת השם ובאה ולשמור על הגחלת התקוה, שיצאה ללהבת אש ושללהבת י-ה.

חזק ונתחזק באמונת ה' ובצור ישראל וגואלו! אזרו גבורה יתירה, באהבה וביראה טהורה, לא לפול ח"ו ברוחנו בתקותנו ובבטחוננו באלקינו גואלנו, ואיש את אחיו חזקו ולקוות לישועת ה' הקרובה לבוא ולגאולה שלמה ולהתעלות ישראל בביאת הגואל צדק במהרה בימינו אמן.

המצפה לבשורות טובות ישועת ה' והתעלות ישראל במהרה

שמואל אליהו טאוב

בהרה"ק מהרשי"א זצוק"ל ממודזין

(תפארת ישראל" חלק ח', תש"ח, עמוד י"ט-כ).

*

ה"חזון איש" זצוק"ל

"יקרתם הגיעני. והנה עבודה רבת ערך מעכ"ת שליט"א, להשתתף בבנין בתי מדרשות של בבל על אדמת הקודש. והנה, מאות בשנים שהשיבות של בבל נודדים והולכים, סוללים המסלה לשוב אל ארץ שגלו ממנה. חרבו בבבל, ובנו הנהרסות באדמת נכר - בספרד, בצרפת ובאשכנז. חלפו שמותיהם אבל לא חלפה נפשם. **זאת התורה שגלתה עשר גלויות, ושבתה ביתה בארץ שְׁנָעָר, ושגלתה מבבל לארצות המערב - זאת התורה החוזרת עכשיו מערבות שממות המערביות - אל ארץ הצבי, ארץ הקדושה הניתנה לאבותינו לנחלת עולם, אשר היתה למעון לה בבואה מסיני, להופיע בקרני אורה בקרב ישראל, וכו'.** **עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בא"י** (מגילה כ"ט א'). (קובץ אגרות חזון איש ח"א מכתב צ).

*

"לשמחת לבב זכיתי לראות את הנוער אשר לבבו ער לתורה ולמצוותיה, לקיימה, לעבדה ולשמרה בחדוות עוז. אשרי עין ראתה אלה, **בימים האלו המוסיפים תקוה לישועות הניבאות לשיבת בנים לגבולם**, ומלאה הארץ דעת ד'. ובגילי שמחה הנני חותם בברכה שיצליחו בכל פנותיהם ויזכו לראות בנחמת ציון, כנפשם הטובה ונפש החותם ברכה, אי"ש. יום ב' תמוז ת"ש" (קובץ אגרות חזון איש, ח"א אגרת ק"ט).

*



[ביקור הבבא סאלי אצל החזו"א זיע"א].

האדמו"ר: מה דעת כבודו על הקמת המדינה והמצב הרוחני הירוד?

החזו"א: כך רצון ה' יתברך, ונתפלל ונבקש מה' שיחזירנו ויחזירנו בתשובה שלימה לפניו.

האדמו"ר: חושב אני אולי לחזור לחו"ל, המצב פה בארץ של תערובת טוב ורע, קודש וחול, מפריע לי מאוד.

החזו"א: **ישאר מר בארץ, ובמשך הזמן ימצא חוגים חרדים ואנשים הקרובים ללב, ואז הארץ תמצא חן בעיניו, וישב בע"ה על התורה ועל העבודה בלי כל טרדה.** ("הסבא קדישא - בבא סאלי" מאת בנו האדמו"ר רבי ברוך אבוחצירא שליט"א, ח"ב, עמוד קל-קלב).

*

"הסברא נותנת, שהישוב בארץ ישראל כבר לא יתבטל עד ביאת המשיח" (מעשה איש' חלק ה' עמ' קסט, עדות הג"ר חיים קלופט שליט"א, שכך החזו"א אמר לאביו הג"ר יואל קלופט זצוק"ל).

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל



... הבה נתבונן ונכיר את התפקיד הגדול המוטל עלינו לעת כזאת, אשר זכינו – אחרי כאלפיים שנות גלות מרה – לחזות בשיבת בנים בונים לגבולם בממדים ענקיים, והתגשמות יעודי הנביא "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל" ("קובץ כרם ציון" חלק ה. בתחילת הספר, ב"קריאה נאמנה"). (מתוך "קריאה נאמנה" - עיין "נחלת ה" גליון 19).

*

"היה זה בימי מלחמת השחרור, הלגיון הערבי הפגז את ירושלים ללא הרף, ובין הנפגעים היה אף רבנו (מרון הגרא"ז מלצר זצוק"ל) שנפצע קשה באחת ההפגזות. יסוריו היו גדולים ביותר אולם הוא לא נאנח.

פעם בא לבקרו ליד מיטת חוליו רבי שלמה זלמן ברא"י פרוש ומשראה את סבלו ויסוריו של גדול הדור נמלטה מפיו אנחה.

פנה אז אליו רבנו ואמר לו: הנה בעז"ה בקרוב תתגשם נבואת הנביא (עובדיה א, יז): "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש".

והוסיף ואמר, היה זה לפני מלחמת העולם השנייה. ישב פעם מרן ה"חפץ חיים" ולידו תלמידו הגדול רבי אלחנן ווסרמן. נאנח ה"חפץ חיים" ואמר: אני רואה עננים שחורים אשר מתקדרים על שמי אירופה, סכנה נוראה מרחפת על כלל ישראל.

נחרד רבי אלחנן ווסרמן ושאל ומה יהיה? השיב לו ה"חפץ חיים" ואמר "והיה קדש", הנביא כאן משתמש בוי"ו ההיפוך על מנת להשמיענו שבסופו של דבר תהיה בארץ ישראל מהפיכה רוחנית לקדושה ולטהרה, "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש". ("דרך עץ החיים" עמוד 460).

*

"שער ראובן" (להגאון רבי ראובן כ"ץ זצוק"ל, רבה של סטאוויסק, ומשנת תרצ"ב ועד פטירתו בט"ז חשוון תשכ"ד - רבה של העיר פתח תקוה. – עיקרי הדברים הובאו בספר "בדרך עץ חיים" על הגרא"ז מלצר זצוק"ל):

ושם בפרק "זקן גאון הדור" (אשר מתחיל בעמוד רל"ט. שם כתב: "זקן הדור וגאון הדור בתקופה הזאת הוא מז"ר הגאון הגדול האמיתי פאר הדור מרן איסר זלמן מלצר שליט"א, ראש ישיבת סלוצק ור"מ ראשי של ישיבת "עץ חיים"). ושם באות ה' (עמוד רמה-ו). כתב:

"מה רבה וגדולה היתה שמחתו של זקן גאון הדור, שזכה לראות בעיניו את יסודה וכינונה של מדינת ישראל. אין לכחד, רבים מבין היראים והשלמים פחדו ורעדו מיסוד המדינה, בחששם שרוח הכפירה וההפקרות מעול תורה ומצוות תשלוט בה. ואכן חרדת לב זו לא היתה לשוא, גדול ועצום הוא המאבק של היהדות הדתית כדי להדריך את הממשלה ולנחותה בדרך אמת של מורשת ישראל, שעל ידן ובכחה הגיע עם ישראל למעמד הזה של חידוש שלטונו העצמי וחרותו המדינית. רבה היא הסכנה להתנקשות ביסודות החיים והקיום של העם על ידי מוסדות המדינה, ואת הסכנה הזו ואת החתירה הזו נגד אשיות קיום העם - חזו וראו מבעוד מועד, והגבירו את החשש ואת הפחד מקום המדינה.

אף על פי כן עלץ ורחב לבו לקראת המאורע הגדול של קיום המדינה, כי בתמימות לבו ובצדקת נפשו, ביושר שכלו ובצלילות דעתו, הבין וידע כי תמורה כבירה זו במעמד העם ובגורלו אינה יכולה להתחולל על פי מקרה וללא הכוונה מיוחדת של ההשגחה ורצון הבורא המפורש. כינונה של המדינה היתה תוצאת הכרח של מנהיג העולם שצפה וחזה מראש את הזמן הזה. לפיכך אין להתעלם מקיומה, ולפיכך אין להתנגד לכינונה.

הנסים הגלויים ונפלאות הבורא שלוו את כל המערכה של קיום ויסוד המדינה, הם העדים וההוכחה המוחשית כי מאורע זה אינו פרי המקרה אלא תוצאת יסוד של יד ההשגחה העליונה. וכמו שאמר עזרא הסופר (עזרא ט, טו) "ה' אלהי ישראל צדיק אתה כי נשארנו פליטה", וכפי הנאמר (עובדיה א, יז): "ובהר ציון תהיה פליטה", כי הקב"ה הותיר את פליטת ישראל כדי שיהיה לה קיום ויסוד חיים בהר ציון, עם האתחלתא דגאולה הזאת של ושבנו בנים לגבולם.

דרכי ההשגחה הם רבים ועמוקים ואין בינת אנוש יכולה ומסוגלה להשיגם, אין הדור הזה יכול להבין ולחדור לסוד החזון משום מה זכה דוקא הוא לגאולה וישועה, ודאי שלא צדקתנו ויושר דרכינו הכריעו את הכף, אבל הקב"ה צפה וראה כי גאולת ישראל בדור הזה היא הכרחית, כדי שלא תבוא עליו חלילה כליה, הישועה של הדור הזה אינה אם כן גאולה של זכות, אלא פדות ורווח בחסד.

יסוד לרעיון כי גאולה יכולה לבוא לישראל לא משום צדקת מעשיהם אלא משום חסד הקב"ה כדי לא לכלות את קיומם, אנו מוצאים בספר מלכים ב' (יד, כה) "הוא - ירבעם בן יואש - השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה, כי ראה ה' את עני ישראל מרה מאד ואפס עצור ואפס עזוב ואין עוזר לישראל ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים, ויושיעם ביד ירבעם בן יואש".

אף על פי שירבעם בן יואש עשה את הרע בעיני ה', ככל מעשי ירבעם בן נבט, כפי שהפסוקים מעידים עליו, בכל זאת באה על ידו גאולה לישראל. וזאת משום "כי ראה ה' את עני ישראל ואפס עצור ואפס עזוב ואין עוזר לישראל. ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים". כי חסדי ה' גדולים ונאמנים הם, ובכל דור ודור הוא צופה ושוקל את קיום ישראל והיותו עם. ובזמן שנשקפת סכנה לקיומו, בומן שרב הוא החשש כי זכרו עלול להיות נמחה מתחת שמי ה', הוא מחיש להם גאולה בחסד.

המדינה שקמה לישראל - בהוד גבורה ונסים היא, לכן תוצאת הכרח מיד ההשגחה של בורא העולמים, אין לזאת להתכחש לקיומה ואין להתעלם ממהותה, יסודה היא חסד ה' כדי שלא ימחה עם ישראל מתחת השמים.

אלא שיחד עם הכרה בחסד ה' וכינון המדינה - יש לעשות את כל המאמצים כי נהיה ראויים לגאולה זו מתוך זכות ומעשים.

ואכן זקן גאון הדור הזה יודע במלוא העוז והתוקף לעמוד על משמר התורה והיהדות. בכל דבר שנשקפת סכנה לקיומה של היהדות הנאמנה, הריהו נחלץ הראשון להזעיק ולהדריך, לתבוע ולעורר כדי לבטל את הסכנה ולהרחיק את גזירת האיום.

אנו רואים את הגאון בראש המערכה נגד גיוס הבנות, נגד חק שוויון האשה, אשר משמעותו הנכונה הוא פגיעה וסטייה מעקרונות ומשפטי התורה, שהלכותיה ויסודותיה בנויים על חוקי צדק ויחס הוגן ונדיב לאשה ושמירת זכויותיה, ונגד כל פיקוח ופגיעה ביסודות החיים והמורשה של ישראל סבא, שהם חיינו ואורך ימינו ובינתינו נגד כל העמים.

אולם את המלחמה הזאת למען התורה ולמען שמירת הזכויות של עם התורה, הוא מנהל בתוך מערכת המדינה ולא מחוצה לה, הגאון הזה היה בין גדולי ישראל שהסכימו והטילו את משקלם שגם אגודת ישראל תשתתף בבנין הארץ ותמצא את מקומה הראוי בכל מוסדות הממשלה המנהלים.

דעתו הגדולה הכריעה, כי היהדות הדתית תצליח לשאת בעול ובאחריות למען שמירת זכויות עם התורה, רק עם השתתפותה המעשית בכל מבנה המדינה ומוסדותיה, ולא בהיותה באופוזיציה אל גוף הממשלה. בהיקף תפיסתו ובחזון רוחו המודרכים על ידי מניעי השכל הישר והגיון ההעמקה, ראה וצווה לקבל עזרה מהממשלה לכל משימות היהדות הדתית, הן בענין שיפוט הרבנים והדיינים והן בשרותים הדתיים, בהתאם לצרכים הקיימים והמתפתחים. עכ"ל.

הגאון רבי יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצוק"ל



"תמורה עצומה חלה בחיי עמנו בשמונה השנים הללו, ופרק חדש החל בתולדות דברי ימי ישראל, מרכזי ישראל גדולים ומקוריים שבגולה נהרסו, נחרבו ונמחקו, ואחר חורבן הקהילות התחילה תקופה חדשה בשמי ארצנו, ארץ ישראל, נוהרים אל הארץ נדחי ישראל ופזורים מעוני עמנו ופליטי חרב מארצות הגולה, "ושבו בנים לגבולם" (ירמיה לא, טז) "הנה אלה מרחוק יבואו והנה אלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים (ישעיה מט, יב).

וכל מי שרגיל להסתכל במציאות עולמנו לא מתוך שיגרא... מכיר שהתמורה החדשה היא מראשית ניצני החזון הנבואי: "וקבצתי אתכם מכל הגוים ומכל המקומות אשר הדחתי אתכם שם נאום ה' והשבתי אתכם אל המקום אשר הגליתי אתכם משם" (ירמיה כט, יד). ושאחר קיבוץ הגליות נעלה ונגיע בעז"ה לשלבים נוספים עד הגאולה השלמה המקווה". (מבוא ל"ספר ארץ ישראל" – להגאון ר' יחיאל מיכל טוקצ'ינסקי זצוק"ל)

*

"עם ישראל עתיק היומין בעל ספר הספרים מורה העולם, אשר הלך ונדד מגולה אל גולה קרוב לאלפיים שנה, ולמרות פזוריו הרבים בין מלכיות אדירות, אויבים ומענים - הן שָׁפְלוּ ולא הוא, לפתע החל להופיע חזון התחיה שלו, והתנער להיות שוב עם עצמאי בארצו, והחלו נדחי ישראל להתכנס למדינת ישראל.

ודאי שלא כולם תופסים את אשר התרחש ומתרחש אתנו כיום. לא הכל משיגים מה שאומרים לנו המאורעות הגדולים והתמורות העצומות שהתחוללו סביבנו ובקרבתנו בשנים הללו. תמורה באופנים מרעישים ומפתיעים:

השואה האיומה שהשמידה שלישי של עם ישראל, שואה שלא היתה ולא נשמעה דוגמתה בכל הטרגדיות אשר קרו מעולם, אפילו בין האומות הברבריות ופראי אוכלי אדם, עד שהמשמידים המטורפים, שרצחו ושרפו באופן מיכאני, לא ידעו בעצמם להסביר על מה ולמה עשו ככה.

ואחרי הזוועה - הכרת האומות במדינת ישראל.

ומיד - ההתקוממות של שבע אומות מזוינות ומצוידות על האוכלוסיה היהודית הארצי-ישראלית, לכלותה ולהשמידה. ולגודל התמהון נוצחו הלוחמים הרבים המזוינים - ע"י האוכלוסיה המעטה הבלתי מצוידת, וישראל עשה חיל וכבש ערים בצורות ופרזות רבות ושטחים גדולים ורחבים בארץ הבטוחה לו מיוצר העולם.

ולמרבה הפלא דוקא השטח של ירושלים העתיקה, שטח לא גדול כלל בכמות, וכה גדול באיכות, הכולל בתוכו הר בית קדשנו - דוקא שטח זה לא יכלו חיילי ישראל לכבשו.

איש האדמה המסתכל על כל חוקי הטבע כעל "דבר פשוט" - איננו מסוגל להכיר בכל המאורעות שבעולם שהם ממלאים איזה תפקיד שיטתי. אבל זה שיש לו מסורה, ויודע שכל היצירה היא חלל אין סופי מלא

פלאות לאין מספר, בסדר משטרי ממעל לכל הישגי בני אדם - הוא גם רגיל להתבונן בכל המאורעות, ביחוד של עם ישראל היחיד במינו, ורואה בהם מתהליך הנהגת בעל הבירה, ומשוכנע שכל ההרפתקאות שבשנים הללו - הן משרשרת החזון שחזו נביאינו וחזינו, ושראו חכמינו ז"ל, וככל אשר דברו בתלמודים ובמדרשים ובזוהר ועוד.

משני מיני גלויות סבלנו: גלות ישראל וגלות השכינה. גלות השכינה שקדמה - היא שגרמה לגלות ישראל ולהסתר הפנים ולכל סבלותיו ... וכן תהא השיבה באותן הדרכים ובאותם השלבים. מי שגלה לאחרונה יגאל ראשונה: תחלה קבוץ נדחי ישראל, ואחריו החזרת שכונת ישראל לארץ, ולירושלם, ולמקום המקדש....

אנו עומדים כיום בשלב הראשון - בהתחלת בקיעת האור אחרי חשכת הלילה, כאותו המראה שהראה ר' חייא רבא לר' שמעון בן חלפתא בעלות אילת השחר כו', ואמר לו: כן היא גאולתן של ישראל קמעא קמעא, וכל מה שהיא הולכת ורבה היא רבה והולכת בהופעת אורה כו' (ירושלמי ברכות ד:). - ("ספר השמיטה" עמוד ס"ג).

*

האדמו"ר ה"אמרי אמת" מגור זצוק"ל



[מכתב בנו ה"בית ישראל" מגור, המעיד על דעת אביו]:

ב"ה יום ב' תצוה ירושלים ת"ו

שלום וכ"ט לכבוד בן ידידי היקר מו"ה שמחה ... שיחי'

מחמת שיבוש הדרכים ומהמצב השורר כעת בכאן יכול להיות שנאבדים מכתבים על הדרך... [המכתב מ"מלחמת תש"ח", לאחר החלטת הא"ם לחלוקת הארץ], במצב בריאות כ"ק אא"ש [= ה"אמרי אמת"] אין שינוי, השי"ת יחזקהו ויאמצהו...

אודות שאלתך בענין השמועות מכ"ק אא"ש, אין לי ידיעה מה מפרסמים משמו, האמת הוא שעוד לפני חצי שנה אמר את מאמר חכז"ל המובא בירושלמי ברכות (וגם ביומא פרק אמר להם הממונה) כך היא גאולתן של ישראל קמעא קמעא, פי' מעט מעט כמו (אילת) השחר שזורח מעט מעט. א"ד ידיך דוש"ט עם כל טוב. ישראל".

*

היר"ר הרב ר"א לעווין אומר לאדמו"ר הגאון הקדוש מגור שליט"א, מה דעתו לשאלת מדינת היהודים [שהא"ם רצה לתת ליהודים רק חלק מהארץ, וחלק לישמעאלים].

האדמו"ר מגור שליט"א משיב כי צריכים להבין הפשט בהכתוב (יואל ד, ב): 'קבצתי את כל הגוים והורדתיים

אֵל עִמָּךְ יְהוֹשִׁיעַ וְנִשְׁפָּטוּ עַמִּי עַל עַמִּי וְנִחַלְתִּי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּזְרוּ בְּגוֹיִם וְאֵת אֶרְצֵי חִלְקוֹ.
דברים אלו עשו רושם גדול על כל חברי מועצת גדולי התורה (ירחון "הפרדס" שנה י"א, חוברת ו', אלול תרצ"ז, עמוד 4).



*

המשיח הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצוק"ל



"□ רק אחרי שהגיע [האדם] אל האמת מדעתו – יכול גם לראות את הרמז שרמז לו השל"ת... □ אך אם מבטו מודרך על ידי היצר הרע, נעלם הרמז ממנו... לנו ניתנו כל כך הרבה רמזים שעוד מעט ויבא משיח צדקנו. וכי לחנם מביא השל"ת את שארית הפליטה לארצנו הקדושה?...". ("מכתב מאליהו" ח"ד עמ' 275. – ע"ע "מדברי רבותינו – הגרא"א דסלר" גליון 27 - 28).

הגאון רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצוק"ל



"מדינה זו, הסביר, היא כדוגמת תינוק שנולד זה עתה. ואמנם יש מי שמגיח מבטן אמו בלידה רגילה, כשהראש יוצא תחילה, ויש מי שבא לעולם בלידה הפוכה, כשהרגליים יוצאות תחילה... נכון, המשיך, שהמדינה לא יצאה עם הראש תחילה, דהיינו שגדולים וכשרים שבישראל מתווים את דרכה; המצב הוא הפוך, ה"רגליים" יצאו ראשונה, אבל גם ב"לידה" כזאת הדבר אפשרי שישתלשל ממנה "יצור" טוב ויפה. ומי יודע? אפשר לכך נתכוונו חז"ל באמנם (ילקוט שמעוני, עמוס תקמ"ט): "אם ראית דור מחרף ומגדף, צפה לרגלו של משיח..."

אף לתלמידים מן ה"מתיבתא" שבאו לשאול את פיו, איך להתייחס לתופעה החדשה מבחינה השקפתית? ענה ואמר: "מסתבר, שבנסיבות החדשות, דהיינו כשתהיה ליהודים מדינה בא"י, ייקל - כביכול - להתגשם היעוד הנבואי "נדחי ישראל יכנס".

*

והיה מסתייע ותומך יתדותיו, בבואו לנמק עמדתו בסוגיא קשה זו, בדברי הרה"ק רבי צדוק הכהן זצ"ל מלובלין, שכתב בספרו "צדקת הצדיק" על הכתוב מפרשת שלח "והיא לא תצלח", כהאי לישנא: "נראה שעצה היא, אלא שלא תצלח. ודייק והיא, שבכל מקום דרשו רז"ל: היא ולא אחרת; שיש זמן אחר שמצלח, והוא זמננו זה שהוא עקבי משיחא".

*

אין שום מניעה, פירש עוד בשיחה, שיקבלו ישראל את א"י בחזרה לעליה חפשית אפילו כשאינם ראויים לה, ורק אחר כך ישובו לאלקים. הלא כך תיקנו אנשי כנסת הגדולה בנוסח התפילה: "ובכן תן כבוד ה' לעמך ... שמחה לארצך ... ותמלוך אתה ה' מהרה לבדך ...", דהיינו שקודם כל ישיבו להם את הארץ, ותרום קרן ישראל, ויגדל כבודם בקרב העמים, ולאחר מכן ימלוך ה' לבדו, והם עמו אשר יעבדוהו".

("שלוחא דרחמנא" עמוד 500 ואילך. - ע"ע "מדברי רבותינו - הגרש"פ מנדלוביץ" גליון 41 - 42).

האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצוק"ל



"כך היה הדבר גם אצל הרב הקדוש רבי אהרן בעלזא. כשהגיע לארץ הקודש, אחזתו רוח קדושה של כיסופי גאולה, ועיניו לא שבעו מהביט בנופה של הארץ. בכל עת היה מזכיר את דברי הגמרא "אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר: ואתם הרי ישראל ענפיכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל". ופירש רש"י - "כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה מזה" (ספר "אדמורי בעלזא" - "ומביא גואל" עמוד 83).

*

לאחר מכן המשיך רבינו [האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל] וסיפר לפניו [האדמו"ר מבעלזא זצוק"ל], שכאשר המציאו לראשונה את רכבת הנוסעים, אמר זקנו ה"דברי חיים" זי"ע דרך צחות, שבודאי זו היא הכנה לביאת המשיח, באשר רק צדיקים גמורים יזכו אז לבוא לארץ ישראל בענני כבוד (כמובא במדרשי חז"ל), אך כל השאר יחישו פעמיהם באמצעות מסילת הברזל.

מסתבר אם כן, הוסיף, שהאירונים כעת ג"כ הומצאו לשם מטרה זו, דהיינו בכדי שיבואו ויתקבצו יותר מהר לארצנו הקדושה. לשמע דבריו אורו פני האדמו"ר מבעלזא, ויקרא: "כך אתם אומרים... כך אתם אומרים... שכל האירונים יהיו הכנה למשיח, ולקיבוץ נדחי עמו ישראל במהרה..." ("לפיד האש" להרבי מקלויזנבורג זצ"ל, ח"ב, עמוד תפט).

*

"תשוקת רבינו [הבבא סאלי זיע"א] היתה לשמוע גם חוות דעתם של גדולי תורה ויראה אחרים. ולכן שם פעמיו לתל אביב להפגש עם זקן האדמורים, האי סבא קדישא ופרישא, גזע אראלים ותרשישים, האדמו"ר כמוהר"ר ר' אהרן רקח מבלז זצוק"ל וזיע"א.

... הוסיף אדמו"ר ושאל: אם כבוד הרבי מסכים כי המדינה היא אתחלתא דגאולה כפי שאומרים חוגים מסויימים?

לא ענה הרבי ישירות, כי אם הפטיר בקצרה: "טוב שיש מדינה, שהיא מקום מפלט ליהודים פליטי השואה".

בתוך הדיון הוסיף האדמו"ר להקשות ולחץ בנקודה הרגישה שהכאיבה לו מאוד, איך כבוד הרבי מפרש את המצב הרוחני הירוד, ורוח החופשיות ושנאת הדת. הוא אף אמר לרבי, כי מרוב צער הגדול מהמצב הירוד, הוא שוקל בדעתו לחזור לחוץ לארץ...

הרבי מבלז לא הסכים שרבינו יעזוב את ארץ הקודש. ואמר בנחישות: "למרות כל הבעיות הרוחניות הקשות, כך צריך להיות לפני הגאולה. וכי הדבר הכרחי לקבל את המדינה בתערובת טוב ורע, דהיינו: דתיים וחפשיים.

בסיום הפגישה מסר רבינו פדיון לידי הרבי מבלז, ובקש ממנו שיברכו, שיוכל לשבת במנוחה בלי כל טרדה על התורה ועל העבודה, ושיהיה לו **ישוב טוב וישוב הדעת בארץ ישראל** " (הסבא קדישא - בבא סאלי" מאת בנו האדמו"ר רבי ברוך אבוחצירא שליט"א, ח"ב, עמוד ק"כ - קכ"ג).

הגאון רבי יחזקאל סרנא זצוק"ל



"ר' יחזקאל [סרנא זצוק"ל] היה מזכיר תמיד בשיחותיו שימי ביאת המשיח הולכים וקרבים לעינינו. הוא ראה בכל השתלשלויות התקופה, למן התפתחות ההתישבות בארץ, קיבוץ הגלויות ובנין הארץ - הכנות להתקרבות הגאולה.

לאחר מלחמת ששת הימים, היה נרגש מאד מהנסים שאירעו, שלפי דעתו התגלו בהם האותות הראשונים של הגאולה, והיה מוכיח על אשר לא מתחזקים באמונה ושבים בתשובה" ("אחר האסף" עמוד קנו. - ע"ע "מדברי רבותינו - הגר"י סרנא" גליון 17).

*

הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל



"והנה באים הקיבוץ גלויות בזעיר אנפין, בשנים האחרונות, בנין הארץ ומדינת ישראל (הנתונה בידיים לא נאמנות לה' ולתורתו).. והלא כה אמרו חז"ל (סנהדרין צח): "זכו עם ענני שמיא" (שהגאולה תהיה מהירה ושלמה, בנין הגשמי והכלכלי יחד עם הבנין הרוחני "שמיא"), "לא זכו עני... היינו שהקיבוץ גלויות ובנין הארץ יהיה לאט לאט, בעצלות, ובנפרד מהבנין הרוחני" ("אזנים לתורה" סו"פ "ואתחנן". – וע"ע "מדברי רבותינו - הגר"ז סורוצקין" גליון 26).

הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל



"שבביאת המשיח יש שתי תקופות - זמן הקץ שיתגלה משיח צדקנו, וזמן ביאתו שהוא עקבא דמשיחא, שהוא צועד ומתקרב ובא. וע"ז אמר ר"י "דור שבן דוד בא, היינו הדור בעקבא דמשיחא, תלמידי חכמים מתמעטין וצרות יגון ואנחה להנשארים וכו". אמנם באמת מעשה הגאולה כבר התחיל..." ("הרב מפוניבז", חלק ב', עמוד ר"ס-א).

*

"בטחון גמור ומופלא שפע מכל ישותו, וכך גם כתב ברשימותיו - כי ישיבת פוניבז' תוסיף ותתקיים בכל התנאים והמצבים עד ביאת המשיח" ("הרב מפוניבז", להרב אהרן סורסקי שליט"א, ח"ב עמוד פ"ה).

".. הפסוק שיתנוסס בראש הבנין יהיה 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש' - הוא הפסוק שהזכיר ה"חפץ חיים" הקדוש אחרי שהיטלר ימ"ש עלה לשלטון, בשנת תרצ"ג... כאן הוא מוכרח בארץ להיעצר... מובטחים אנו מפי הגבורה כי בהר ציון תהיה פליטה" ("הרב מפוניבז" ח"ב עמוד פ"ח – פ"ט; ושם ח"ג עמוד קט"ז).

[א.ה. בזמן הגלות לא היה בטחון שהאויבים לא יכנסו לארץ ישראל, ולא יעקרו את הישיבות משם, ובדברי החפץ חיים והרב מפוניבז' מבואר - שהיום זה תקופה אחרת, תקופה של קיום הנבואה 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש'].

*

"הרב מפוניבז' הכריז בפומבי את דעתו, כי קום תקום פה מלוכה של יהודים, אשר תתקיים ותחזיק מעמד עד ביאת המשיח. זו תהיה אמנם בתחילתה ממשלה חילונית, נאמר כעין מלכות של אחאב, אבל היה תהיה (הרב מפוניבז', ח"ג עמוד קמ"ט – ק"נ).

"...ענין זה שנתגלגלה הקמת המדינה על ידיהם, יתכן שקשור בצורך לערבב השטן, לבל יעכב בקיטרוגיו את התהליך שתיכנן קורא הדורות מראש ... כשרואה השטן מדינה נבנית בידי אנשים "משלר" - אינו מעלה בדעתו שזו התחלת התרומותה של מדינה כהלכה, בה תהיה לה' המלוכה, ואיננו מפריע...

וכאשר סיפרו לפניו, שאחד מאישי התקופה התבטא - זמן קצר אחרי ההכרזה על כינון המדינה - שסופה ליבטל, נתכרכמו פניו, וישאל כהאי לישנא: "אחרי שכ"כ הדבה דם יהודי נשפך?!" מפני תלמידו הגאון רבי

פנחס שרייבר זצ"ל. (הרב מפוניבז', ח"ג עמוד ק"נ. – וע"ע "מדברי רבותינו – הגר"ש כהנמן" גליון 53 - 54)
[א.ה. עיין בהערה הקודמת].

*

הגאון רבי אברהם יפה'ן זצוק"ל – ראש ישיבות נובהרדוק "בית יוסף"



ב"ה, א' בשבת תשא, י"ב אדר תשכ"ט.

הנה כבר אתמחי האי גברא יקירא הרב הגאון וכו' כש"ת רפאל אייזנברג שליט"א בספריו הקודמים... וכעת הוסיף לזכות הרבים בספר ידובר בו בעניני הגאולה... סימני גאולה לפי דעת חז"ל... כדי לעורר שרבה החובה כעת לשום לב ועין פקיא על המאורעות בתקופתנו - שהקב"ה מרבה חסדו הגדול להראות לפנינו גילוי שכינתו, ולא לסגור עינינו ולהטיח כלפי מעלה 'נסתרה דרכי מד' ח"ו... אנו רואים על כל צעד וצעד גילוי שכינה" (הסכמה לספר "חבלי משיח בזמננו").

*

הגה"ק רבי עובדיה הדאיה זצוק"ל – בעמח"ס שו"ת "ישכיל עבדי"



"... יוצא מזה שעתה בשנה זו תשכ"ז... שבמשך ימים אחדים - לא יותר משה ימים - עשו והצליחו לכבוש כל שארית ארץ ישראל, ומכללם חברון וירושלים עיה"ק שהיו שבויים בידי זרים הערבים, וגם איזה חלקים מירדן מצרים וסוריא, ורבים נפשם בשאלתם, אם חייבים עתה לקרוע על ירושלים ומקום המקדש.

מכל האמור יוצא, דעל ירושלים לא צריך לקרוע, מכיון שעתה היא תחת שלטון ישראל, רק על כותל המערבי צריך לקרוע... (שו"ת "ישכיל עבדי" חלק ח', או"ח סימן כ"ה סעיף ד).

*

"נשאל נשאלתי מכמה אישים רבנים ות"ח ובעלי בתים בכתב ובע"פ, מה הדין בארצות הכיבוש שכבשה ישראל במלחמת ששת הימים ...

עתה שזכינו שישאל מושלים עליהם - אינם צריכים קריעה ... שכיון שאנחנו שולטים בה ומתהלכים בה, הרי נפדית מיד הסט"א ונכנסה בגבול הקדושה, ואינו מתיחס עליה כאילו היא עדיין בחורבנה" (שם סימן מ"ג אות א').

[א.ה. כלומר, כאשר הגויים שנשמתם מושרשת **בסט"א** - שולטים על ארץ ישראל גוף **השכינה**, אזי "באיתערותא דלתתא איתער לעילא" שגם **הסט"א** שולטת על **מאורות השכינה**. וכאשר עם ישראל פודים את ארץ ישראל מידי הגויים – גם הקב"ה פודה את השכינה מידי הסט"א (עיין גליון 20 "מעניני הפרשה"; גליון 32 "מדברי רבותינו" בהערה).

*

"הנה, כאשר זיכנו ה' לכבוש ארצנו ונחלתנו שהיתה עשוקה ביד זרים - הנה **עתה אחרי הכיבוש נפדתה מיד העשוקה הסט"א, ונכנסה לגבול הקדושה, ובזה הקמנו שכינתא מעפרא** - שהיתה שרויה בגלות ביד זרים...

עלינו לשים בטחונינו בה', שכשם שעשה לנו נסים ונפלאות במלחמת ששת הימים - כן יש לקוות שיקימה בידינו עד עולם, **ולא יחזור מהמתנה אשר חנן אותנו**, ודבר אלהינו יקום לעולם, מכל שכן מעשיו ופעולותיו הטובות לבניו בני רחומיו. **אל יבהלו ואל יפחדו מאימים וגיזומים**, כי ה' לא יעשה ידיהם תושיה, הוא יפר עצתם ויקלקל מחשבותם, המה יחתו ועם ישראל לא יחת, המה יבושו ואנחנו לא נבוש, ה' לא יעזבנו ולא יטשנו, ויקים דברו הטוב אשר דיבר עלינו, **כי כבר הגיע זמן הקץ**, ואם לא עכשיו אימתי, אם העון גרם שגלינו מארצינו, כבר אלפי שנים שעברו - כבר יש בהם די סיפוק לכפר עוונותינו, ועליו לקיים שמחינו כימות עיניתנו" (שם סוף סימן מ"ג).

*

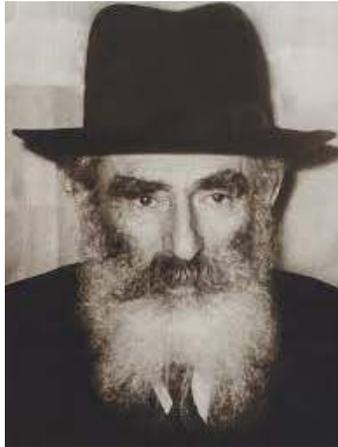
המשגיח הגאון רבי אליהו לופיאן זצוק"ל:



ב"לב אליהו" להגר"א לופיאן זצוק"ל – מובא מכתב שכתב בשנת תש"ח ומזהיר שצריכים להיות ער להנסים שהקב"ה עושה עם ישראל, לראות את יד הקב"ה אצל סן רימו שהביא כל אומות העולם להצהיר על זכות היהודים לא"י (ואין הספר כעת תחת ידי).

*

המשגיח הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל



(אור יחזקאל, ח"ג, אמונה, עמוד רע"ט): "והנה כאשר נתבונן נראה בעליל שימים אלו הם ימות המשיח... והנה עתה ארץ ישראל נבנית בצורה שלא נבנית מעולם, ויתכן שנבנית למען מטרה זו שתבוא הגאולה בהיות ארץ ישראל מיושבת.

זכורני בעת הצהרת בלפור שהחפץ חיים ז"ל אמר שזו התעוררות לגאולה אך מאוד צריך לדאוג מי יחטוף את הארץ שלא יעשו הם לבעלים עליה, עאכ"כ עתה שרואים אנו בנין ארץ ישראל ודאי שזו הכנה לגאולה"

*

"יום ג' תשט"ו.. וכאשר אני רואה כי ארצינו הק' מתרבה ומתרחב בכל יום ויום בבנינים חדשים אשר למעלה מכפי השערתינו.. ואני אומר על זה - 'בונה ירושלים ה' נדחי ישראל כינס' (תהלים קמז, ב. - "אור יחזקאל" ח"א, מכתב ר"ב; וכ"כ במכתבים ר"ז; ש"א).

*

"א' מסעי תשכ"ז.. ע"ד הניסים הגלויים אשר הראה לנו.. כולם צועקים ניסים ניסים, אך כנראה כי כל זה הוא עוד מהלשון שבילקוט על ישעיה ל"ה (רמז תמ"א; ומקורו בתנחומא דברים, א): 'ששום מדבר וציה' - מה הקב"ה עושה, נגלה עליהם קימעא קימעא'. יתן ד' שנהי' אנחנו וכל בית ישראל מהזוכים 'המה יראו כבוד ה'". (ועיין ירושלמי ריש ברכות) (אור יחזקאל, ח"א, מכתב תל"ז).

(ע"ע "מדברי רבותינו - הגר"י לוינשטיין" גליונות 16; 30).

*

"נראה בעליל שימים אלו הם ימות המשיח.."

יש הרבה ביטויים מהגר"י לוינשטיין, שניכר שראה בכל שלב בתקופה שאחרי השואה - תהליך של גאולה, ונביא דוגמאות:

* הסכמת הא"ם להקמת מדינת ישראל -

(אור יחזקאל, ח"א, מכתבים, מכתב מ"ב): "ז' חנוכה תש"ח.. מה מאד נגלה הוא לראות כי הנהגת ה' עם עם ישראל לא ע"פ דרך הטבע.. מי הוא אשר היה בידו לאמר, כי יתכן להשיג בעת כזו הסכמה מכל מלכות העולם - [לכך שתקום] מלכות ישראל..". (ועיין"ש מכתב מ"ג).

* ניסי מלחמת השחרור -

(אור יחזקאל, ח"א, מכתבים, מכתב נ"ה): "יום א' בלק תש"ט ירושלים.. מהחסדים הגדולים אשר עשה ד' י' עם עמו ועם ארצנו הק', כי לא חי' שום מקום בטבע שיחי' נשאר המקום בדינו רחמ"ל..". [א.ה. נשים לב שהדגיש הודאה להשי"ת, לא רק על הצלת הנפשות, אלא גם על זה שארץ ישראל נשארה בדינו - בשלטוננו].

*** שלטון עם ישראל בארץ ישראל -**

(אור יחזקאל, ח"ז - דרכי העבודה - עמוד ק"י): "מחובתינו להתבונן בכיבוש ארץ ישראל, היאך נצחנו ל"א מלכים.. ואף עתה רק אנו שולטים בארץ ישראל.. וכ"ז מפני ההבטחה שהבטיח השי"ת לישראל" [א.ה. נשים לב, שלא הסתפק בלשון שאנו "יושבים" בארץ ישראל, אלא "שרק אנחנו השולטים" על ארץ ישראל].

*** בנין ופיתוח ערי הארץ -**

(אור יחזקאל, ח"א, מכתב ר"ב): "יום ג' תש"ו.. וכאשר אני רואה כי ארצינו הק' מתרבה ומתרחב בכל יום ויום בבנינים חדשים אשר למעלה מכפי השערתינו.. ואני אומר על זה - 'בונה ירושלים ה' נקחי שקאל קנס' (תהלים קמז, ב. וכ"כ במכתבים ר"ז; ש"א).

ושם (ח"ג - אמונה - עמוד רע"ט): "נראה בעליל שימים אלו הם ימות המשיח.. ארץ ישראל נבנית בצורה שלא נבנית מעולם.. ודאי שזו הכנה לגאולה". (ועיי"ש עוד בעמ' ז"ז; ס"ו; קמ"ג-ד; רצ"ב).

ושם (ח"ז - דרכי העבודה - עמוד צ"ד): "הנה כשמונה מאות שנה היתה ארץ ישראל שממה בלי יושב.. ולפתע פתאום זכינו עם ישראל - [לשוב] לארץ ישראל, והארץ נבנית שלא כדרך הטבע, וא"כ עלינו להתעורר ולצפות לגאולה ולמלך המשיח". (ועיי"ש עוד בעמ' ס"ג; ק"י. ועיין ב"אגרות משה", אר"ח, ח"ה סימן ל"ז).

*** ניסי מלחמת ששת הימים -**

(אור יחזקאל, ח"א, מכתב תל"ז): "א' מסעי תש"ז.. ע"ד הניסים הגלויים אשר הראה לנו.. כולם צועקים ניסים ניסים, אך כנראה כי כל זה הוא עוד מהלשון שבילקוט על ישעיה ל"ה (רמז תמ"א; ומקורו בתנחומא דברים, א): 'ששום מדבר וציה' - מה הקב"ה עושה, נגלה עליהם קימעא קימעא'. יתן ד' שנהי' אנחנו וכל בית ישראל מהזוכים 'המה יראו קבוד ה'". [א.ה. כלומר, שאנו ב'אתחלתא דגאולה', וכמו שאמרו חז"ל, שגאולת ישראל באה קמעא קמעא כאילת השחר. ועיין ירושלמי ריש ברכות].

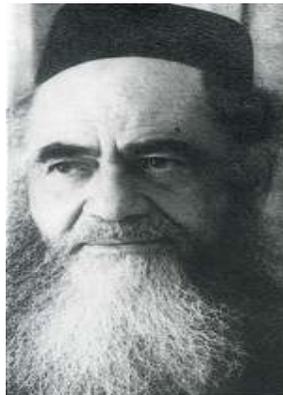
וב'קובץ ענינים" (אלול תש"ז): "כולם אומרים כי אלה הם ימות המשיח.. נראה שהניסים והנפלאות שאירעו עמנו, ניתנו לנו לאות להתחזק בישועת ה', לצפות ולהתכונן לגאולה השלמה שתבא במהרה בימינו". [וע"ע ב"קדושת ציון" גליון 10, מדור "דעת תורה", ליקוט גדול מהספר "קובץ ענינים" מדברי הגר"י לוינשטיין זצ"ל על ניסי מלחמת ששת הימים].

כהנה וכהנה יש הרבה ביטויים מהגר"י לוינשטיין זצוק"ל - אשר מוכיחים על מהלך מחשבתו: שמאז ששבנו לארץ ישראל, בפרט אחרי השואה - אנו נמצאים בעיצומו של תהליך הגאולה, והכנה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

*

הגאון רבי אברהם משה חברוני זצוק"ל

ראש ישיבת חברון



ב"ה, ירושלים, ט' אייר תש"ל.

כבוד ידידי הרב הגאון המפורסם מרביץ תורה ומזכה את הרבים מוה"ר רפאל הלוי אייזינברג שליט"א.

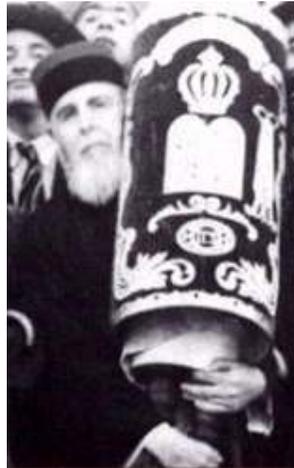
שלו' רב! הן ראיתי כת"י מחיבורו מאד יקר וחשוב... מעניני הגאולה וחבלי של משיח.

אך אמינא י"שר כחו בזיכוי הרבים, שחיבור זה ודאי לתועלת הרבים הוא, בפרט לנבוכים ותועי בינה בדור יתום זה, **שעיניים להם ולא יראו חסדי ה' ונפלאותיו למכביר, גם הגלויים ביותר, אף כי בהסתר פנים, בגלל הכפירה וע"ז של כחי ועוצם ידי השוררת בעולם.**

ויהי רצון שנזכה כולנו לאור חדש בציון עד ימלא כל הארץ דעה את ה', ויזכה כת"ר לחזות בנועם ה' בעבודת בית המקדש בב"א.

*

הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זצוק"ל



"הרואה ערי יהודה בחורבנן, אומר: "ערי קדשך היו מדבר" וקורע. אבל בזמן הזה, ברוך ה' נבנו בימינו כל ערי יהודה, ואין לקרוע אלא על מקום בית המקדש, שעוד הוא ביד הנכרים" (קיצוש"ע להג"ר רפאל ברוך טולידאנו סימן תק"ז סעיף א).

*

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל



"בשנות התש"ל הראשונות כשהתחילו לבא ארצה עולים יהודים מרוסיה, אחרי שהיו כלואים במשך עשרות שנים מעבר למסך הברזל, המריץ רבינו [הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל] את עסקני הציבור שיגבירו פעלים למען קליטתם הרוחנית. הוא ראה בעליה בלתי צפויה זו כעין "יציאת מצרים" חדשה, יציאת יהודים מבית עבדים, והצביע בקשר לכך על נבואת צפניה (ג, כ) "בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה' ("מלך בפיך" ח"ב עמ' 764 – ע"ע "מדברי רבותינו – הגר"י אברמסקי" גליון 24).

*

הגאון רבי יעקב ניימן זצוק"ל



"דורנו זכה לראות נסים גלויים, במדה שלא זכו לה דורות קודמים. הדורות שהיו בתוכם הרבה יותר צדיקים וגאונים, וכל יהודי פשוט היה שומר תורה ומצוות - לא זכו לראות בעיניהם מה שדורנו זכה לראות. אומרים בשם אדמו"ר אחד שדרש על הפסוק 'אז ימלא שחוק פינו' - כשהמשיח יבוא יהיה שחוק גדול, ימלא שחוק פינו, ומה יהיה השחוק? כי הנה היו דורות קודמים מלאים גאונים וצדיקים, כולם יראי השם, ומשיח לא בא, ולדור הזה כן בא! ועל כך יהיה השחוק. וכן אני אומר על הנסים והנפלאות שאנחנו ראינו, ודי לחכימא" ("דרכי מוסר" פרשת בשלח עמוד ק"ב. - נכתב בשנת תשכ"ז, לאחר מלחמת ששת הימים).

*

"אהבתו של הקב"ה לעם ישראל היא עד אין שיעור.. אלא במשך גלותנו קרוב לאלפים שנה היתה אהבתו בסתר, לא ראינו בגלוי את אהבתו הגדולה לעם ישראל, עכשיו שמתקרבים ימות המשיח שאנחנו מקוים שבקרוב יופיע לפנינו, כבר התחיל הקב"ה לגלות קצת אהבתו לעם ישראל והתחיל לרומם את כבוד ישראל" (דרכי מוסר" פרשת מסעי. עמוד רח. – וע"ע "מדברי רבותינו – הגר"י ניימן" גליון 31).

*

הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצוק"ל - הסטייפלר



הגויים לא יוכלו להשמיד את ארץ, ומדינת, ישראל

ואפילו לא לגרום לה סבל מדאי גדול – כי רוב חבלי משיח כבר עברנו

(ספרתי למו"ר שהרוסים אמרו שישמידו את עם ישראל (במלחמה זו) אמר לי מו"ר שעכשיו שרוצים להשמיד את כלל ישראל ודאי יהי' לרוסים מפלה, תקנתי את דברי ואמרתי למו"ר שאמרו שישמידו את מדינת ישראל, אמר לי מו"ר שחושבים שזה בידם זה לא יעלה בידם, הקב"ה יצילנו, וחזר מו"ר כמה פעמים הקב"ה יצילנו. ארחות רבינו הקהילות יעקב, חלק ה, עמוד עג).

*

אור לט"ו אייר תשכ"ז המצב בארצנו מסוכן ומתוח, המצרים סגרו את מיצרי טירן את הגישה לנמל אילת, וגיוס האנשים במלואו... בנוגע למצב אמר מו"ר שזה עקבתא דמשיחא, ויכול להמשך שנה ויותר, אבל אין לדאוג, כי קרבנות יהיו רק מעט, כי הצרות של חבלי משיח כבר עברנו, ורק נרגיש דוחק באוכל והקב"ה יתן לכל אחד מה שמגיע לו, ולא צריך לדאוג. (ארחות רבינו הקהילות יעקב, ח"ד, עמוד קצט).

*

בפורים תש"ל אמר לי מו"ר (שליט"א) זצוק"ל שאנו קרובים מאד לביאת המשיח צדקנו, כי כבר עברנו את רוב חבלי המשיח, ועיקר רוב חבלי המשיח הי' במלחמת העולם השני' שבה עבר עמנו יסורים נוראים (ארחות רבינו הקהילות יעקב, חלק א', עמוד רפז).

[סיכום: הגויים לא יוכלו להשמיד את ארץ ישראל, ואפילו לא לבטל את המדינה שבה, ואפילו לא לגרום לה סבל מדאי גדול – כי רוב חבלי משיח כבר עברנו, ואנו קרובים מאד לביאת המשיח]. (ע"ע "מדברי רבותינו – הגר"י קנייבסקי" גליון 21).

*

לכאורה ליכא מצד הג' שבועות

איתא בכתובות (קיא,א): "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ .. ג' שבועות הללו למה? [למה כתוב ג' פעמים הכתוב השבעתי אתכם]. אחת - שלא יעלו ישראל בחומה, ואחת - שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם; ואחת - שהשביע הקב"ה את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי. עכ"ל הגמרא.

ויש לעיין, בשעה שעם ישראל נמצאים באר"י, ואין עליהם שלטון גוי, ורק גויים ששולטים במדינות אחרות רוצים שישראל יעשו כרצונם, האם שייך כאן השבועות, שלא ימרדו באומות, דאולי י"ל, שהשבועה היא שלא למרוד באומות, ומרידה שייכת רק במי שהוא אדון בארץ זו. ולא במי שאינו שולט בארץ ישראל.

בשאלה זו דן הסטייפלר זצ"ל, וכתב (קריינא דאיגרתא ח"א אגרת ר"ה): "אבל עכשיו שאין שלטון אחר לכאו' ליכא מצד הג' שבועות". עכ"ל.

האם מותר להילחם באנגלים ובערבים – וליכא מצד הג' שבועות

בפעם אחרת נשאל הסטייפלר זיע"א יותר מכך, מלכתחילה – בשעה שהבריטים שלטו בארץ ישראל, האם היה מותר לילחם בהם כדי למרוד בשליטתם.

השאלה צוטטה במוסף יתד נאמן, (פרשת עקב תשע"ה - גליון מיוחד על הסטייפלר זיע"א - עמ' 33): שאלתיו: האם מותר היה להילחם באנגלים [א.ה. הם הבריטיים] ובערבים? האם לא היה כאן עבירה על השבועה שלא יעלו בחומה, שלא ימרדו בגויים?

וענה לי: שהרבי מסאטמר רצה לומר שכן [על השבועה], אך הוא מסתפק בכך. עכ"ל.

*

הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל



"הנה בעניין חיובים דקריעה על ראיית ירושלים וראיית מקום המקדש, ודאי הוא חיוב, כמפורש בברייתא דמו"ק דף כ"ו ע"א. וגם על ערי יהודה איתא שם דקורע..."

אבל בש"ע באו"ח, דעל ביהמ"ק לא כתב בחורבנה, ורק על ערי יהודה וירושלים, משמע שהוא לדינא לאשמועינן שאם הם בנויין א"צ לקרוע. ועיין בב"י שם... דמסיק דעיקר דכל שהם בידי עכו"ם אף על פי שיש בהם יישוב, בחורבנן מיקרי. וכן כתבו הט"ז והמג"א סק"א, ופי' המג"א עניין זה ביותר, שכתב אף על פי שיושבין בהם ישראל כיון שהאומות מושלים עליהם מיקרי חורבן. וכלשון המג"א כתב גם במשנה ברורה סק"ב.

שא"כ עתה שבחסי השי"ת אין מושלים האומות על ערי יהודה ועל ירושלים, והם גם מיושבים, הוא טעם גדול שלא לקרוע. אף שעדיין לא באה הגאולה ע"י מלך המשיח, ואנו מתפחדים מהאומות אין לקרוע. דהא הקרא שלמדים משם שצריך לקרוע על ערי יהודה (בירמיה מ"א, ה', ויבואו אנשים משכם משלו ומשמרון שמנים איש מגלחי זקן וקרעי בגדים וגו') הרי באו אחר שנחרבו ממש, שאין ללמוד מזה אפילו ליום אחד קודם החורבן, אף שהיה ידוע ע"י ירמיהו הנביא ועוד, כי יהיה החורבן. **וכ"ש עתה שמקוים אנחנו שמלך המשיח יבוא בקרוב כשיהיו כל ערי ישראל על מכונם, שאין צורך לקרוע.** אבל כשרואה מקום המקדש שעדיין הוא בחורבנו... צריך לקרוע בפשיטות..."

(שו"ת "אגרות משה" או"ח חלק ה' סימן לז. בי"ז מרחשוון תשמ"א. - וכן פסק באורח חיים חלק ד' סימן ע'. בתשובתו להג"ר אפרים גרינבאלט מח"ס רבבות אפרים, בכ"ז אדר תשל"ט).

*

האדמו"ר הגה"ק ר' יוחנן טברסקי זצוק"ל – מטאלנא

[הוסמך להוראה ע"י הגר"ח זוננפלד ובית דינו].



"בפרשה יש את התוכחה לכל דבר יש גם הסבר לטובה, כתוב בתורה והשימותי את ארצכם, יש ברכה בארץ ישראל שיהיה בה כל טוב, ארץ אשר עיני ה' אלוקים בה לא חסרת דבר, ארץ שצריך להיות בה הפירות הטובים ביותר, אבל זה צריך להיות רק מתי שהיהודים יושבים בארץ, ואילו כשהגויים ישלטו בארץ לא צריך שיהיה הטוב ביותר, ולכן יש כאן בקללה גם הטובה, שלפחות כל טוב הארץ יהיה רק ליהודים הדרים בה ולא לגויים הרשעים הדרים בה, שכשיגורו בה הגויים לא יגדל בה כל כך דברים טובים.

והאמת שרואים זה בחוש, לפני שנים הייתי כאן גם כבחור וגם בתחילת המדינה, לא היה בכלל פירות טובים, ולא היה בכלל מבחר של פירות, אפילו תפוחים ואגסים לא היה בנמצא, וק"ו שאר פירות - כי הארץ הייתה בשלטון של גויים, אפילו שהיו בה יהודים מועטים - אבל השלטון היה של גויים ולא גדלו הפירות, אבל היום

ב"ה מלא פירות טובים, מתחיל להתנוצץ ההבטחה של לא תחסר כל בה, וזה סימן לשלטון היהודים בארץ.
איתא בגמרא אם רואים פירות טובים בארץ ישראל אין לך קץ מגולה מזה, וקשה להבין דברי הגמרא מה העניין בזה? מה יש אם רואים פירות ומה זה קשור לגאולה?
אבל לדברינו יובן, אם רואים שהארץ מתחילה להוציא פירות טובים סימן שהולכת לעבור לשלטון ישראל, שהרי בגלות צריך להתקיים הקללה 'והשימותי את הארץ' שלא יהיה בארץ ברכה מיוחדת, ואם רואים את הברכה סימן מובהק הוא שהגאולה מתקרבת, וזה אין לך קץ מגולה מזה". ("אמרתך חייטני" עמוד 286).

*

האדמו"ר מלעלוב - רבי משה מרדכי בידרמן זצוק"ל



אייר תשכ"ז, הימים ימי מתיחות וחרדה שלפני פרוץ מלחמת ששת הימים, אימי המלחמה יצרו תחושה של מחנק ומצור בארץ, הארץ היתה מוקפת מכל רוחותיה בצבאות אויבי ישראל המבקשים להשמדה, מדרום ניצבו חיילי מצרים, מצפון צבאות סוריה ועיראק וממזרח הצבא הירדני, לכל היה ברור כי לא יארכו הימים והמלחמה העקובה מדם תפרוץ במלוא עוצמתה...

בליל שבת קודש, בעיצומו של השולחן הטהור במחיצת חסידי, פתח הרבי וסיפר: "בשעה שהבריטים כבשו את הארץ, שמח סבי הקדוש רבי דוד שמחה עצומה, היות ומעתה יהודים יהיו יכולים לשפוך שיחם ולהתפלל בקברי אבות במערת המכפלה, דבר שנמנע מהם כל תקופת ימי השלטון הטורקי".

"בקרב" - אמר הרבי, כאשר יתאפשר ליהודים להתפלל על יד הכותל המערבי ובקבר רחל ובמערת המכפלה, יוכלו הם להחיש את הגאולה..."

לפתע נפנה הרבי וזרק שאלתו לחלל: "מדוע מחכים? למה אין יוצאים למלחמה? הן ככל שיקדימו לצאת לקרב, כן תהיה המלחמה קצרה יותר!"

וסיים: "אכן עוד יקוים בנו הפסוק, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז, טו)..."

*

מתיחות כבידה שררה ברחוב, גדולים וטובים נתפסו לבהלה, בעיקר ניצולי שואת אירופה שכבר שיכלו את בני משפחותיהם בשואה, רבים מן התושבים ובעיקר תושבי חו"ל ששהו בארץ, נחפזו לעלות על מטוסים ולהימלט מן הארץ, אולם הרבי אוסר זאת בתקיפות, ומצווה לממונים על ישיבתו לאסוף את כל הדרכונים של נתיני חוץ מבין תלמידי, ולהפקידם במקום בטוח כדי שלא יוכלו להשתמש בהם ולעזוב את הארץ. אזרחי חוץ שבאו באותם ימים מתוחים להיפרד מרבינו, שמעוהו ואומר כי אין להם להיחפז ביציאה מן הארץ מכיון

ש"המקום הבטוח ביותר בעולם הוא ארץ ישראל", והוסיף הרבי: **"ארץ ישראל מלומדת בנסים, היא הארץ שעליה נאמר בספר דברים שתמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"**.

תושב מבני ברק פנה להתייעץ עם הרבי מה לעשות, קרובו המתגורר בצרפת מאיץ בו שישלח אליו את ילדיו, כדי להרחיקם מן הסכנה המרחפת על הישוב כולו.

השיב לו הרבי על אתר: "טוב תעשה אם תייעץ לקרובך זה "הדורש טובתך", שיזדרז וישלח הוא את ילדיו אליך לארץ, כאן הם יהיו בטוחים עשרת מונים מהמקום בו הוא נמצא, מובטחני שה' לא יטוש עמו, **ובהר ציון תהיה פליטה גדולה...**

*

כאשר פרצה המלחמה, היה זה ביום שני כ"ו אייר תשכ"ז בספירת "יסוד שביסוד".

הקרבות העזים החלו בסיני שבדרום, הצבא המצרי פתח בתרועות המלחמה, ואחריו הסתער הצבא הסורי מצפון, הקרבות הפכו משעה לשעה כבדים וקשים יותר, לא חלפו שעות רבות והמלחמה הגיעה עד לשערי ירושלים, בעוד היהודים מגינים על עצמם, בעיקר מפני התוקפנות המצרית, פתחה ירדן בחזית שנייה, כוחות הלוחמים היהודים יצאו במערכה עזה להגנה על הארץ, בחירוף נפש הסתערו אל מול צבאות האויב ונלחמו נגדם בכוחות אדירים, **יד ההשגחה העליונה ליוותה אותם בכל צעד ושעל, ובכל שלב משלבי המלחמה ראו בעליל נסים גלויים ועצומים. לאחר שעות קצרות מפרוץ הקרבות הוכרעה המלחמה בניצחונות מפתיעים, צבאות ערב החלו לסבול אבדות כבדות בשדה הקרב, ועד מהרה נהדפו אל מחוץ לגבולות הארץ בתבוסה קשה.**

הכל נוכחו בהתפעלות לראות בהתממשות תחזיותיו של הרבי שהתקיימו במלואם, הקב"ה ברוב רחמיו, ריחם על עמו ישראל להצילם מידי אויביהם, **וארץ הקודש היתה לפליטה...** ("משה איש האלוקים" - ח"א עמוד 244 - 248).

*

הגאון ר' אהרן יהודה ליב שטיינמן זצוק"ל



"ב"ה שאפשר ללמוד במנוחה, ואין את הקשיים שהיו ליהודים תחת גלות הגויים, כמה היו מאושרים היהודים ברוסי' ובעוד מקומות אם היו מאפשרים להם ללמוד" (ימלא פי תהלתך" ח"ב עמוד שכ"ה. – ועיין להלן בדברי הגה"צ ר' צבי הירש פלאי זצוק"ל).

*

להלן ביטוי החוזר על עצמו בעקביות, המעיד על דעתו של מרן זצוק"ל, **שהיום שאנחנו בארץ ישראל – אינו מוגדר "שנות הגלות" כמו שהיה בעבר בחו"ל.**

"הקב"ה יעזור גם עכשיו, שכל הדברים והצרות שעברנו 'בגלות', והצרות שאנחנו עוברים 'עכשיו' מהם - יצא

לנו טובה, ומהכל צריך לבא לגאולה. והקב"ה יעזור לנו שנזכה לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן סלה" (מתוך משא מרן זצוק"ל - הובא ב"יתד נאמן" כ"ט או ל' ניסן תשע"ג).

*

הרמב"ן כתב "ויש בה עוד רמז לדורות, כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשו, וראוי לנו לאחז בדרכו של צדיק שנזמין עצמנו לג' הדברים שהזמין הוא עצמו - לתפלה, ולדורון, ולהצלה בדרך מלחמה [עכ"ל]. אמנם בגלות א"א להלחם, והנלחם מאבד עצמו לדעת, וכמו שידוע על המורדים במלחמה העולמית האחרונה" [א.ה. מרד גטו ורשא] ("אילת השחר" בראשית לב, ד). [א.ה. ומדויק בדבריו, שבמה שעם ישראל נלחמו בארץ ישראל, שאז כן נחלו הצלחה בניסי ניסים - הוא משום שזה כבר לא מוגדר "גלות"].

*

"והנה בשנות הגלות, כשהגויים היו עניים - היהודים סבלו מאד..." ("אילת השחר" דברים טו, ד). [א.ה. ולא כתב בסתם שבח"ל היה כך, ומשמע שדווקא חו"ל נקרא "שנות הגלות"].

*

שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א



"ויאמר שמואל" להרה"ג ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א, סימן נ"ט ענף ג' - עמוד רנ"ב)

כתובות קיא א, השבעתי אתכם... ג' שבועות הללו למה? אחת, שלא יעלו ישראל בחומה... והנה הרמב"ם והטור והשולחן ערוך השמיטו כליל את איסור ג' השבועות ולא הזכירו בספריהם. וצ"ע אמאי. ומ"ר מן הגר"ח קנייבסקי שליט"א כתב לי בזה, דאולי ס"ל שהם דברי אגדה".

[א.ה. מכאן המקור להנהגתו של מרן שליט"א שמזרז שכל עם ישראל יעלו לארץ ישראל, ויקבלו כאן פני משיח צדקנו, וכמש"כ ב"דברי שי"ח" (כי תשא תשע"ד גליון 53) "רבים מבני חו"ל הבאים לא"י להתברך אצל רבינו שליט"א שומעים מרבינו שאומר להם תשארו כאן בארץ ישראל, ושומעים את החשיבות הגדולה".

וכן ידוע מעדויות רבות מספור, שכל שאילה שבאה אליו מחו"ל - תשובתו שיעלו לארץ ישראל, ולאחרונה אומר על גזירות הדת בלונדון, שהוא בכדי שיעלו לארץ ישראל.

ולפי דבריו שכל היהודים יעלו - יש כאן עליה בחומה, ובע"כ שאינו חושש לזה. וכנ"ל שאין זו הלכה, אלא זה גזירות משמים, וכמש"כ המהר"ל (חידושי אגדות לכתובות קיא, א): "...ג' שבועות כלומר ג' גזירות...". וכן מבואר בספרו "נצח ישראל" (סי' כד). וממילא אם רואים שמצליחים - סימן שבטלה הגזירה).

*

תו"כ שהביא רש"י בפ' בחוקותי, והשמותי אני את הארץ ושמו עלי' אויביכם. זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו אויבים נחת רוח בארצם שתהא שוממה מיושבי'. וז"ש בגמרא סנהדרין צ"ח א' אין לך קץ מגולה מזה שנא' ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו וגו', דזה ראי' שהגיע הזמן שישראל עומדים לחזור ע"ש" ("טעמא דקרא" פרשת נצבים).

[א.ה. רואים שמרן שליט"א לומד את הגמרא כפשוטה, שעצם זה שיוצאים מכלל "והשימותי אני את הארץ", הוא כבר הראיה לקץ המגולה, ולא שצריך לחכות עד שהארץ תתן פירות בדרך נס].

*

התורה התרבתה בכמות ובאיכות - אחרי השואה ובארץ ישראל

אמרתי: הרב מפוניבז' אמר, שאחר המלחמה ריבוי התורה הוא יותר מלפני החורבן.

[תשובת מרן שר התורה שליט"א]: "הוא הרי צודק לא רק לגבי הכמות אלא גם באיכות, העומק וחריפות של היום בציבור לומדי התורה לא היה כך לפני כן.

בהזדמנות אמר רבינו עוד על דברי הרב מפוניבז': "יש דבר נוסף שיש היום יותר מלפני המלחמה: עשיית ספרים. פעם היה יקר מאוד והיום יש הרבה ספרים, ויש בזה מעלה וחסרון, אבל המעלה עדיפה על החיסרון" (כל משאלותיך" להג"ר אליהו מן שליט"א).

*

"פעם אמר רבי חיים, שהוא רואה הבדל בין כותבי מכתבים מארץ ישראל לכותבים מחוצה לה: 'בדרך כלל' אמר 'כותבי המכתבים מהארץ טובים יותר, ורואים עליהם שאוויר ארץ ישראל מחכים'. (נשלח למערכת מאיש נאמן).

[א.ה. נביא מספר "הרב מפוניבז'" (חלק ב' עמוד רמ"ג):

"אחד הדברים האהובים עליו ביותר, היה להתפעל מן הנס של הצמיחה המחודשת בעולם התורה אחרי ההשמדה הנאצית. כנוח עליו הרוח, בכל מיני הזדמנויות, אהב להתבטא שבתקופה הזאת גדלים בני תורה - במיוחד בארץ ישראל - יותר שקדנים, יותר מוכשרים ויותר מוצלחים, עילויים ממש, הרבה יותר מאשר בישיבות הקדושות באירופה לפני השואה.

פעם אחת נזרקה מפיו אימרת כנף שחישמלה את כל השומעים אותה: "יש לי דרך ארץ בפני הדור הזה, שבו שרויה נשמה יתירה?" (ראה גליון 54 "דבר העורך").

(ע"ע "מדברי רבותינו - הגר"ח קניבסקי" גליון 8).

*

הגה"צ ר' צבי הירש פלאי זצוק"ל - משגיח ישיבת חברון



"לימים, שח אחד התלמידים בפני רבינו על הקושי שבמצבנו היום במדינה, ועל גזירות השלטון כנגד הדת ולומדי התורה, כשהוא מפטיר "נו, אנחנו בגלות". רבינו הביע את חוסר שביעות רצונו מהתבטאות זו, ותיכף הגיב ואמר:

"אתה בגלות?! וכי יש מי שמפריע לך ללמוד? אני אספר לך מה זה גלות. ברוסיה ידענו מהי גלות, כאשר הוצרכתי ללמוד בהחבא ומתוך דוחק ועניות. אני הייתי ילד יחיד מתוך עשרת אלפים ילדים שידעתי דבר מה מרוחניות. זה היה גלות, אבל אתה יכול ללמוד בשקט באין מפריע ומה אתה מדבר על גלות". ("ר' הירש" עמוד 46. – ועיין לעיל מ"ימלא פי תהלתך" להגרא"ל שטיינמן זצוק"ל).

*

האדמו"ר מזוועהיל בעל ה"יקרא דמלכא" זצוק"ל [זקנו של האדמו"ר שליט"א].



עם מחותנו האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל

אחד הפרקים המרכזיים בחיי רבינו זי"ע, הוא מצות ישוב ארץ ישראל, ענין שכאב ולא נתן לו מנוח, ומן הראוי להעלותו על הכתב לדור אחרון.

רבינו שכאמור לעיל הי' הגורם לעלותו של הסב"ק מרן מוהר"ש זי"ע לארץ, הי' נחוש בדעתו שבזה תלוי קירוב הגאולה, ופעל רבות לשכנע יהודים לעלות ארצה, בטענו שאם היו כל בני עולים לארץ, וכיון שכבר היו בפנים, ובפרט שהיו משתנים לטובה - כבר הי' מתפייס הקב"ה מרוגזו, ואפי' לא עשו כולם תשובה, אינו דומה אם כבר נמצאים בפנים.

כשביקר פעם בכותל המערבי בתשעה באב, אמר למקורבו הרה"ח ר' יעקב אייזנבאך זצ"ל, שכשיפתחו שערי בריה"מ, ויהודים יוכלו לעלות ארצה - תתקרב הגאולה.

*

רבינו לא הסיח דעתו מזה, וביטא את כאבו זאת בכתב ובע"פ בכל עת מצוא, ובפרט בשנתו האחרונה, וכמו שכותב ביקרא דמלכא" (ויגש תשל"ח) "והנה בושנו בזמננו זה, ששערי ארץ ישראל פתוחים, ויש סימנים ורמזים שאלקים קורא לנער, והנה קמו מסלתה ומשמנה, וסומכים ומחכים על ותולכנו מהרה קוממיות לארצנו, והם מעקמים הכתובים, שכתוב (ויקרא כו יג) ואולך אתכם קוממיות, אם חושבים ומחכים שיבוא מי שיאחז אותם בידיהם וימשכו אותם כמו ליוסף מהבור, ישכחו מזה, ובלתי ספק שישארו, ומקומם ירשו אחרים, וכדאי להודיעם מטעותיהם".

"למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית, האם טחו עיניכם לראות התגלות הניסים, והרמזים, והפשיטת ידים" שאל במרירות את בני הגולה. (המבשר תורני, משפטים, כ"ו שבט תשס"ט. - מאת בנו הרה"צ ר' דוד גולדמן שליט"א).

הגאון רבי אורי קלרמן זצוק"ל - ראש ישיבת "כנסת חזקיהו" כפר חסידים



קיבוץ ישראל לארץ ישראל בשלטון עצמי – עפ"י התוכנית בספר יחזקאל ובמסכת סוכה

"... והנה זה כחמשים שנה חזר חלק של עמנו לארצנו הקדושה, ועצם הדבר הזה הוא נס ופלא, שאחרי אלפי שנה שיצאנו את ארץ ישראל והיינו בכל קצוות תבל - חזרנו לארצנו, ושוב יש ישוב גדול של יהודים.

בהפטרתו בהר [בירמיהו סימן לב] אחרי שה' אמר לירמיהו לקנות את השדה של חנמאל והוא קנה אותו ולקח את ספר המקנה, וה' אמר "עוד יקנו בתים ושדות וכרמים בארץ הזאת" אמר ירמיהו אל ה' "הנה הסוללות באו העיר ללכדה והעיר ניתנה ביד הכשדים הנלחמים עליה מפני החרב והרעב והדבר, ואשר דברת היה והנך רואה. ואתה אמרת אלי קנה לך השדה ... והעיר ניתנה ביד הכשדים". והשיב לו ה' "הנה אני ה' אלקי כל בשר הממני יפלא כל דבר".

הרי ה' השיב לו, נכון, שאלת טוב, היתכן שיצמח במקום הזה ישוב - הרי אדרבה באים להחריב את העיר והנה הסוללות, היתכן ששוב ישוב כאן במקום הזה ויקנו בתים ושדות ויאכלו פרים, אלא מה' הרי לא יפלא כל דבר. באמת זה נס ופלא, אבל ה' הרי יכול לעשות נסים.

ונדמה לי שהנס של שיבת עם ישראל אחרי אלפי שנה שישבו בין הגויים, שיתקבצו שוב בארץ ישראל ויישבו אותה, הוא פלא לא פחות - ואולי אף הרבה יותר - ממה שהיה אז אחרי חורבן בית ראשון, אלא ה' הוא שעשה את הנס הזה, והכל לפי התכנית המוכנה מראש - הרי חז"ל אמרו שלפני ביאת המשיח תהיה מלחמה בין עם ישראל לגויים (עיין בגמ' סוכה בפרק האחרון), ובודאי שהמלחמה הזאת תהיה בארץ ישראל [א.ה. להלן חזר והוסיף מעט בדברים: "וכמו שהזכרתי למעלה הרי לקראת הגאולה היה שוב צריך להיות ישוב יהודי באר"י בשלטון עצמי"], ולכך הנהיג ה' את עמו בחזרה לארץ ישראל.

הפרחת השממה ע"י ישראל – ביטול גזירת הגלות "והשימותי אני את הארץ"

והנה מה היה מצבה של ארץ ישראל לפני בואנו חזרה להתיישב בה? - שממה נוראה. מסופר על חוקר טבע אחד שבא בערך לפני מאה שנה לאר"י, ואמר שעוד לא ראה ארץ שוממה כל כך כמו ארץ ישראל. וציין לדוגמא, שעד עכשיו ידע על שמונים זנים שונים של קוצים, ובארץ ישראל מצא יותר ממאה זנים. ואמר, אין זה אלא מפני שעם ישראל עברו על רצון ה' וחרה אפו בהם.

וראה זה פלא שכל העמים שישבו עד עכשיו באר"י לא הצליחו להפריח את השממה, ורק בחזרת היהודים ארצה התחילה אר"י לפרוח.

והנה גם זה מקרא מפורש בתורה הק' (בויקרא כ"ו פ' ל"ב) "והשימותי אני את הארץ ושממו עליה אויביכם היושבים בה". וכתב על זה הרמב"ן: "וכן מה שאמר בכאן ושממו עליה אויביכם. היא בשורה טובה מבשרת בכל הגלויות שאין ארצנו מקבלת את אויבינו, וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם והיא חרבה כמוה, כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכלם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם". עכ"ל. - ורק בשוב בני לגבולם התחילה אר"י שוב לפרוח.

ניסי "הסכמת הארץ" - לחזרת עם ישראל לארצו בשלטון עצמי

וכמו שהזכרתי למעלה הרי לקראת הגאולה היה שוב צריך להיות ישוב יהודי בארץ בשלטון עצמי, והגויים יבואו להלחם נגדם, והנה הדבר קם ונהיה, ואומות העולם החליטו על מדינה יהודית בארץ, וגם את זה מציינים כנס, שגם ארה"ב וברית המועצות הסכימו יחד על הקמת המדינה.

השליט החזיר והרחיב גבולנו - כמעט לפי הגבולות העתידיים

ובהתחלה הקציבו לנו רק חבל ארץ קטן, וביתר הארץ שלטו הישמעאלים, והנה לאט לאט הרחבנו את גבולנו עד מלחמת ששת הימים, והמלחמה האחרונה שפרצה ביום הכפורים... ועד היום הזה שכבר הגענו עד שער דמשק ועד תוככי מצרים, שזה כמעט לפי הגבולות העתידיים.

העברת השלטון מישמעאל לישראל – תוכנית אלקית מוכרזת בזוה"ק

ומי ישב בארץ ישראל? - הרי בני ישמעאל. ושמעתי שיש זוהר מפורש שה' נתן את ארץ ישראל בזמן חורבנה לישמעאל בזכות המילה עד שתתם זכותם, ושוב עם ישראל יכבוש את הארץ מידם, ואכן הכל לפי התכנית.

[א.ה. זוה"ק סוף פרשת וארא (לב, א):

"רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך... נאנח רבי חייא ובכה... אוי על אותו זמן שהולידה הגר את ישמעאל... ואברהם אמר, לו ישמעאל יחיה לפניך... עד שהקדוש ברוך הוא השיב לו, ולישמעאל שמעתיד וגו'. אחר כך נמול ונקנס לברית הקדוש, עד שטרם יצא יצחק לעולם.
ובא ראה, ארבע מאות שנים עמד אותו ממנה של בני ישמעאל ובקש לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו, מי שנמול יש לו חלק בשמך? אמר לו, כן. אמר לו, והרי ישמעאל נמול אז למה אין לו חלק בך כמו יצחק? אמר לו, זה נמול כראוי וכתקונו, וזה לא קד כי עשו לישמעאל מילה ללא פריעה, וכן בני ישמעאל אינם עושים פריעה... אמר לו, ועם כל זה, כיון שנמול, לא יהיה לו שגר טוב בשביל זה? אוי על אותו זמן שנולד ישמעאל בעולם ונמול...
[ולכן] עתידים בני ישמעאל לשלט בארץ הקדושה כשהיא ריקה מהכל זמן רב, כמו שהמילה שלהם ריקה בלי שלמות, והם יעקבו את בני ישראל לשוב למקומם, עד שישתלם אותה זכות של בני ישמעאל... אחר זה מה כתוב? לאחז בכנפות הארץ וגו'. ויכלה את בני ישמעאל ממנה".

וביאר ב"מרגליות הזוהר" (ח"ג עמ' 71) ו"ל: "דאחר שבריתו [של ישמעאל] ריקה בלי שלמות - גם שליטתו בארץ ישראל רק כאשר היא ריקה, אבל כאשר מתיישבת ביהודים מתבטלת אחיזתו".

[כלומר, כפי השיעור שארץ ישראל שהיא גוף השכינה – ריקנית מעם ישראל המייצגים את קוב"ה (זוה"ק אמור צג, ב) – כך ניתנת לבני ישמעאל שליטה על א"י, כדוגמתם שהם מהולים, ר"מילה" היא כנגד השכינה, אמנם מילתם ריקנית מ"פריעה" שהיא כנגד קוב"ה (זוה"ק בראשית לב, א; אמור צא, ב)].

הנה כי כן, הרי לפנינו ההסבר למה זכינו שפסקה זכותם של בני ישמעאל לשלוט בארץ ישראל? - והוא משום שתלמידי הגר"א והבעש"ט והחת"ס והבן איש חי ועוד, ובעקבותיהם רבבות אלפי בני ישראל, עלו לארץ ישראל וכבשוה, עד שהארץ נעשית מלאה, וממילא אינה מקבלת עוד שלטון ישמעאל אשר מילתו ריקנית.

וכן הלאה, כמה שיעלו יותר יהודים לארץ ישראל – כך ממילא תתבטל אחיזתו של ישמעאל בארץ הקודש מכל וכל, אותה אחיזה שעליה בכה התנא רבי חייא].

ומה שעכשיו חוששים מהתערבות רוסית הרי גם זה לפי התכנית, כי אומרים אדום זה רוסיה, ואומרים בשם הגר"א שאמר שכשהרוסים יעברו את הדרדנלים להלחם בארץ ישראל אפשר ללבוש בגדי יום טוב לקראת ביאת משיח צדקנו.

*

ניסי המלחמות על ארץ ישראל - והרחבת גבולותיה

וכן עצם המלחמות, ראו בהן בחוש השגחת השי"ת, וכמה נסים היו בהן, במלחמת השחרור ראינו שהערבים ברחו על נפשם ממקומות רבים בלי שום סיבה, כי פחד אלקים נפל עליהם, אע"פ שהיו ברשותנו רק מעט כלי נשק.

וכמה נסים היו במלחמת ששת הימים, עד שבשעת מעשה אפילו החילוניים הודו בעל כרחם בזה, ורק אח"כ ניסו להשיכח את הנסים ותלו את התהלה בצה"ל. ואת הנס הגדול שהיה אז הרגשתי אני באותו קיץ תשכ"ז בעמדי על הר הצופים ומולי עיר הקודש ירושלים, וראיתי אותה בנויה על תלה ב"ה, עיר גדולה של אלפי בתים צפופים, והנה מולם על הר הצופים והר הזיתים עמדו לפני כן הערבים, ואיך ב"ה לא הצליחו השונאים להחריבה ח"ו? הרי לכאורה אין דבר קל מזה, הרי נשק לא היה חסר להם והם הרי ירו על העיר, וב"ה כמעט שלא פגעו, ואיך זה קרה? אלא המוני פגזים נפלו בשטח לא בנוי, ואלה שהגיעו ליעדם חלק עצום מהם לא התפוצץ, הנשמע דבר כזה? נפל פגז על משאית עמוסת תחמושת ולא התפוצץ, מה היה קורה ח"ו אם כן? הרי כל הבתים מסביב היו נהרסים ח"ו.

והיה מעשה שפגז פגע במיכל של גז וזה התלקח, ובא פגז שני ופגע במיכל של מים והמים כיבו את הדליקה, האם אין אנו רואים בחוש את השגחת ה' על עמו?

יודוע שהיו עוד אלפי פרטים כאלה גם במהלך הקרבות, ותכלה היריעה אם רוצים לכתוב את כולם.

הקב"ה נלחם עבורינו – שהישוב ימשיך להתקיים

ובמלחמה האחרונה הרי אומרים כולם פה אחד שהיו עוד יותר נסים מאשר במלחמת ששת הימים, וכמעט שכל חייל שחזר מהחזית מספר שבנס הוא חי. והדבר הוא פשוט, הרי ריכוז כלי הנשק של טנקים ותותחים היה עצום שאולי אף פעם לא רכזו כמויות ענקיות כאלה על שטח קטן כזה, והפגזים נפלו כמו מטר אלא נפלו מסביב לחיילים ולא פגעו. כמובן שהיו קרבנות ר"ל והי"ד, אבל בכל אופן מצד שני היו יכולים להפגע הרבה יותר, הרי היתה זו השגחה ממש.

ואמר אחי שליט"א, ה' אוהב אותנו. ושאלתי אותו על סמך מה הוא אומר את זה? ענה לי: בראותי כמה שהסורים לא פגעו וכמה אנחנו כן פגענו.

והנה אלה שעברו את גיהנם הקרבות, הרי חלק גדול ואולי כולם בלבם פנימה התעוררו לתשובה והתחילו להאמין, ספר תהלים הוא ספר מבוקש מאד, ואלפים מוכנים להניח תפילין שזכות המצוה תגן עליהם, ומבקשים שישלחו להם ספר תהלים ותפילין. היה חייל אחד שנכוה בכל גופו ורק במקום שהיתה לו טלית קטן הוא לא נפגע, והציע שלכל חייל, בצידוד האישי שלו, תהיה טלית קטן להגן עליו. אכן באו להכרה שמצוות מגינות ומצילות.

ועצם הדבר שהישוב קיים הרי גם זה נס מן השמים. כי הרי התקיפו באלפי טנקים ובקלות יכלו ח"ו להגיע תוך יום עד תל אביב וחיפה כי לא היה מי שעצר בעדם, אלא ה' שומר ישראל הוא שעצר אותם ולא נתן להם ליכנס לתוך גבולות הארץ ממש.

(אור לישרים" עמודים מ"ח – נ"ג).

המשגיח הגאון רבי שלמה וולבה זצוק"ל



"תקומת עם ישראל אחרי השואה והקמת מדינת ישראל הן שתי מכות מוות ליסודות האמונה הנוצרית... והנה פתאום קמה מדינת ישראל על אדמת הקודש: עם ישראל הממשך והממרט קם לתחיה! לעם ישראל יש מדינה עצמאית! היכן עכשיו ה"עדות" החשובה ביותר לאמיתת האמונה הנוצרית? איזו אקרובטיקה תיאולוגית מתרצת את התופעה הזאת של עם ישראל בהתחדשותו ושל בנין מדינה יהודית ושל נצחונות בשלש מלחמות? הן, התחדשות הישוב בארץ ישראל והקמת המדינה סותרות את עקרי האמונה הנוצרית!". ("עולם הידות" עמוד קפ"ג-ד. – הובא ב"ואשר תבאנה יגידו").

הגאון רבי יצחק זילבר זצוק"ל –

[רבים של רבים מעולי ברית המועצות]

הנבואות על שיבת ישראל לארצם

הגמרא אומרת שלפני ביאת משיח יהיה ישוב יהודי בארץ ישראל, יזרעו שדות ויטעו כרמים והארץ תתן פירותיה בעין יפה לעם ישראל.

עם תחילת ההתישבות היהודית, הארץ הולכת והופכת ממדבר לגן רוה, האדמת היתה שממה כשמשלו בה אויבנו, ולבעליה היא נותנת פירות נפלאים ויבולי שיא. התלמוד אומר שזה סימן קרבת הימים הטובים.

"אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה (יחזקאל לו ח) "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא" (סנהדרין צח.). רש"י מפרש "כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר".

מה שעניינו רואות את הישוב היהודי בארץ, והארץ נותנת פריה בעין יפה הרי זה קיום של הנבואה.

(מתוך הספר "ולהבה לא תבער בך" - מעמוד 66 ואילך).

*

המאמר באופן מלא יותר



"ארץ זבת חלב ודבש"

ארץ ישראל היתה גן פורח, האזור הפורה בעולם. התורה קוראת לה: "ארץ זבת חלב ודבש" (שמות ג ח).
"כי השם אלהיך מביאך אל ארץ טובה, ארץ נחלי מים, עינות ותהמת יוצאים בבקעה ובהר, ארץ חטה ושערה, וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש (-מפרי התמרים), ארץ, אשר לא במסכנת תאכל בה לחם, לא תחסר כל בה" (דברים ח, ז-ט). "ארץ הרים ובקעת, למטר השמים תשתה מים. ארץ אשר השם אלהיך דרש אותה... (דברים יא, יא-יב).
והנה עדות של המצרים הקדמונים על ארץ ישראל: "ארץ, בה כמות התבואה - כחול במדבר, ויין נזל כפלגי מים".

ההיסטוריון יוסיפוס פלביוס בספרו "מלחמות היהודים" מתאר את הגליל בימי הבית השני כך: "הארץ פוריה מאוד, משופעת במרעה, עשירה בצמחיה ומעודדת לעבודה אפילו את הפלח העצל ביותר. על כן היא מיושבת בצפיפות. מספר ערים וכפרים בה - כמאתיים, ובעקבות פוריותה הנפלאה של האדמה, האוכלוסייה כאן מרובה: בכפר הקטן ביותר - יותר מ 15 אלף תושבים. אדמת הגליל כולה מעובדת ונראית כגן ענק מטופח. מתאים היה לכנות את הארץ אשר נותנת בשפע כזה פירות מהנדירים והיקרים ביותר, גן עדן עלי אדמות. אין הרבה מקומות אשר יוכלו להשתוות אליה.

"לאורך ים הכינרת" - מעיד פלביוס באותו הספר, - "מצויה ארץ... נפלאה ביופייה הטבעי... האקלים המצויין שלה גורם לגידול צמחים שונים ומשונים. עצי אגוז, אשר זקוקים לצינה, שוכנים ליד דקלים אשר ניתן למצוא רק בארצות חמות, וכן ליד עצי זית ותאנה, שגדלים באקלים ממוצע. הטבע שם לו כביכול למטרה לחבר במקום אחד כל מיני הפכים, כאן אזורי אקלים שונים משתלבים זה בזה באופן נפלא. אנשים אוכלים כאן את הפירות הטובים ביותר - ענבים ותאנים - עשרה חודשים בשנה, ושאר הפרות בשלים אחד אחרי השני במשך כל השנה".

ואמנם, בארץ הקטנה שלנו קיים גיוון נדיר של אזורי אקלים: מהאקלים המתון של הרי הגליל עד סובטרופיות של אזור אילת. הודות לכך בארץ ישראל מעולם לא היה חסר לא שעורה, אותה מגדלים בדרך כלל עמי הצפון, ולא כותנה, אשר מגדלים אותה תושבי ארצות דרומיות. ויותר מכל השתבחה ארץ ישראל בפרות זית, תמרים וענבים. עדויות ישנן מהתקופה ההיא על אשכולי ענבים במשקל 5 קילוגרם, כאשר כל ענב היה בגודלו של שזיף, ועל תמרים בגודל ביצת תרנגולת כנזכר במסכת יומא של התלמוד הבבלי.

נהרות ארץ ישראל וימיה שרצו דגים. ארזי לבנון סיפקו את צורכי המדינה בעץ לבנייה, אומנויות ומסחר פרחו, מוצרי אורגים, חרסים ומעבדי עורות, חיטה ושעורה הוצאו למדינות אחרות, ולקראת אוניות הטעונות כל טוב שטו אל הארץ ספינות אשר הביאו ליהודים כסף וזהב, אבנים טובות ובשמים מעבר לים... ארץ ישראל אכן היתה גן עדן עלי אדמות.

אנו כבר יודעים מה ארע לתושביה, שהם אבותינו, אחרי שסטו מן הדרך אשר ציוה ד'.

שממה תהיה כל הארץ

"ואמר הדור האחרון, בגינכם אשר קומו מאחריכם, והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה, וראו את מכות הארץ ההוא ואת תחלואיה אשר חלה ה' בה: גפרית ומלח שרפה כל ארצה, לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב, כמהפכת סדום ועמרה אדמה וצבאים אשר הפך ה' באפו ובחמתו:

ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' פכה לארץ הזאת, מה חרי האף הגדול הזה: ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם אשר כרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים: וילכו ועבדו אלהים אחרים וישתחוו להם... ויחר אף ה' בארץ ההוא להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר הזה: ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת פיוס הזה" (דברים כט, כא-כז).

מתוך נבואות רבות על גלותו של עם ישראל מארצו, על חורבנה והפיכתה למדבר, יש לציין במיוחד את נבואת ירמיהו. היא מיוחדת בכך, שלא כרוב הנבואות האחרות, בהם המאורעות מתוארים בלשון עתיד,

מדובר בה על הבאות כאילו כבר נעשו: "ראיתי את הארץ - והנה תהו ובהו, ואל השמים - ואין אורם: ראיתי הקרים - והנה רעשים, וכל הגבעות התקלקלו: ראיתי - והנה אין האדם, וכל עוף השמים נדדו. ראיתי והנה הפרמל, המדבר וכל עריו - נתצו מפני ה' מפני חרון אפו: כי לה אָמר ה' שְׁמָמָה תִהְיֶה כָּל הָאָרֶץ, וְכֻלָּה לֹא אֶעֱשֶׂה. (ירמיהו ד, כג-כז).

"ונתתי את הארץ שְׁמָמָה וּמִשְׁמָה וְנִשְׁבַּת גָּאוֹן עִזָּה וְשָׁמְמוּ הַרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאִין עוֹבֵר: וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמִשְׁמָה עַל כָּל תּוֹעֲבֹתֵם אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם" (יחזקאל לג, כח-כט).

הנבואות התגשמו במלואן: במשך כמעט 2000 שנה - ארץ ישראל היתה לשממה. ארץ שהיתה בעבר כה פוריה, הפכה לערבה. אחרי דיכוי מרד בר כוכבא הרומאים החריבו ערים וכפרים, חרשו את הר הבית והרסו לגמרי את מערכת ההשקיה המפותחת שהיתה בארץ ישראל. במאה ה-7 ערבים - בדואים, שנדדו בארץ המיותמת, האכילו את עיזיהם מהעשבים האחרונים שעדיין יכלה להוציא האדמה המדולדלת. הטורקים שכבשו את ארץ ישראל במאה ה-16, כרתו את כל היערות ועקרו מן השורש את חורשות ארזי הלבנון, שהיו מפורסמות בעבר בכל העולם. **כל ניסיונותיהם של הבאים לחדש את החקלאות בארץ עלו בתוהו: החיטה נתנה יבולים מזעריים, פחותים בהרבה מאלו שאספו במדינות השכנות – סוריה ומצרים.** כריית המחצבים הפסקה, בדייק לא עסק כמעט אף אחד.

.. הסטוריון רומי דיון קאסטי מעיד: "50 עריהם הוצורו 985 מושבים אחרים הוחרבו, 58000 בני אדם נהרגו בקרבות, ולמתים ברעב ובמגפה אין מספר. כמעט כל יהודה הפכה למדבר. ירושלים בירת יהודה, נחרשה, ובמקומה יוסדה קולוניה רומאית בשם איליא קפיתולינה".

הבעלים מתחלפים - הארץ שוממה

מי לא היה במשך אלפיים השנים בארץ ישראל למודת הסבל?! עד המאה ה-4 שלטו בה הרומאים, אחר כך נפלה הארץ לידי ביזנטיה, משנת 640 היא היתה חלק מכליפות ערביה, ואחרי שהיא התפרקה משלו בה המצרים. אחרי כן התחילה תקופת מסעי הצלב, הראשון מביניהם התקיים בין השנים 1099 - 1096. בשנת 1187 סולטן מצרים סלח-א-דין הביס את נושאי הצלב וצרף את כל ארץ ישראל (חוץ מעכו), אשר היתה בידי נושאי הצלב במשך מאה שנים נוספות) למדינתו. הערבים שלטו בארץ עד לכיבושם בידי התורכים בשנת 1516. ארץ ישראל היתה תחת עול האימפריה העות'מאנית עד שנת 1917, כאשר כבשוה האנגלים. בשנת 1920 ועידה בינלאומית בסן-רמו נתנה לאנגליה מנדט לניהול פלסטין. ההיסטוריה החדשה של ארץ ישראל התחילה מהמושבים היהודים הראשונים.

כל אחד מהעמים הכובשים, אשר התחלפו בארץ ישראל במשך אלפיים שנה, אשם בשדידת אוצרותיה, ובשימוש גזלני באוצרות הטבע. הרמב"ן אשר ביקר בארץ בשנת 1267, ציין במכתב לבנו: "מה אני יכול לספר על הארץ הזאת? היא שוממה ועזובה. המקומות הקדושים ביותר בה הוחרבו יותר. יהודה נפגעה יותר מכולם, ובתוך יהודה הגורל הנורא ביותר נפל לירושלים".

מספר לא מועט של לא יהודים - מדענים, סופרים, וסתם מחפשי הרפתקאות - ביקרו בארץ בימי השלטון התורכי. כמה מהם השאירו זכרונות.

מזרחן צרפתי ק. וולניי, אשר ביקר בארץ בסוף המאה ה-18, כותב: "נסעתי לערים שונות כדי ללמוד מנהגיהם ואופיים של תושבי המקום, הגעתי עד לכפרים קטנים, שם חקרתי את מצב עובדי האדמה. בכל מקום ראיתי רק גזל ושממה, עריצות ודלות. בכל יום ראיתי בדרכי שדות נטושים, כפרים ריקים מאדם, ערים עומדות בחורבנם... שואת העבר הרחוק בצירוף המצב העכשווי של הארץ הזאת עוררה מחשבות רמות. בעיני רוחי ראיתי היסטוריה של ימים עברו... נזכרתי במלכות דמשק, ירושלים, ושומרון. בה חיו עשרה שבטים מהעם היהודי, נזכרתי במדינת פלשתים התוקפנית, ובערים - רפובליקות מסחריות של פיניקיה. בסוריה, אשר כמעט אינה מיושבת בתקופתנו, היו פעם מאות ערים עשירות ופורחות. בעמקיה היו מפוזרים כפרים ומושבים... שדות מעובדים ודרכים הומות אדם. מה קרה לארץ זו? היכן החורשים והאדמה המעובדת על ידם, היכן עדרים, היכן כל מה שהיווה גאותה וקישוטה של הארץ הזאת? אבוי! עברתי את כל המדבר, ביקרתי במקומות

שהיו פעם שוקקי חיים, ולא ראיתי אלא שממה והעדר אנשים... אלוקים אדירים! מפני מה חלו תהפוכות כה גדולות? מאלו סיבות גורל הארץ הזאת השתנה באופן כל כך מדהים? מה סיבת קללת שמים הרובצת עליה?"

ק.מ. בזילי, דיפלומט רוסי במזרח התיכון, אשר חי במאה ה-19, כותב בזיכרונותיו על אי מוסריות משוועת של תושבי פלסטין. על חמדנותם של המוכסים אשר אנשים הסתתרו מפניהם בהרים, בעזבם את ביתם. הוא מספר על העדר כמעט מוחלט של תעשייה, על שפל מדרגה בה נמצאת החקלאות, על שחיתות השלטונות התורכיים - "הממשל הכי מושחת בעולם".

אי אפשר שלא להיזכר כאן בדברי התורה: **"ואמרו כל הגוים על מה עשה השם ככה לארץ הזאת"** (דברים כט כג).

לאחר גרוש היהודים על ידי הרומאים היתה ארץ ישראל לארץ ללא עם משלה - החי בתוכה באופן מתמיד, הקשור למורשתה ההיסטורית, המושרש באדמתה, המחשיב אותה למולדתו, אף אחד מהעמים הכובשים לא נקלט כאן, כי "פלסטיין" היתה עבורם רק קולוניה, מטבע לפורטה בפוליטיקה העולמית, בסיס לכוחות צבא.

הערבים אשר שלטו בארץ במשך 700 שנה, התערבו עם כורדים, אפריקאים, פרסים, יונים, סרבים, צ'רקסים ורבים אחרים שהשתכנו כאן, אך הבליל האתני שנוצר כאן לא הפך ללאום "פליסטיני" מיוחד ונשאר חלק בלתי נפרד מהעם הערבי, המפוזר בשטחים נרחבים באסיה ובאפריקה.

התורכים, אשר משלו בארץ 400 שנה, התעניינו רק באוצרות הטבע שלה, ולאחר שגזלו, הם נעלמו מארץ ישראל בלי להשאיר עקבות, אם לא ניקח בחשבון את החורבן שהם חוללו כאן.

האם זה לא פלא? ארץ עשירה ביותר, ארץ ללא עם, אשר הלך לגלות, לא נעשתה למולדת לשום עם זר - במשך 1900 שנה היא מאנה לקבל נכרים! הנה מה שאומר על כך הרמב"ן "וכן מה שאמר בכאן "ושממו עליה אויביכם" - בשורה טובה מבשרת, בכל הגליות, שאין ארצנו מקבלת את אויבינו. וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו, כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם, והיא חרבה כמוה, כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה, ואין לאל ידם" (רמב"ן ויקרא כו טז).

הנבואות על שיבת ישראל לארצם

הגמרא אומרת שלפני ביאת משיח יהיה ישוב יהודי בארץ ישראל, יזרעו שדות ויטעו כרמים והארץ תתן פירותיה בעין יפה לעם ישראל.

עם תחילת ההתישבות היהודית, הארץ הולכת והופכת ממדבר לגן רוה, האדמת היתה שממה כשמשלו בה אויבנו, ולבעליה היא נותנת פירות נפלאים ויבולי שיא. התלמוד אומר שזה סימן קרבת הימים הטובים.

"אמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה (יחזקאל לו ח) "ואתם הרי ישואל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא" (סנהדרין צח). רש"י מפרש "כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר".

מה שעניינו רואות את הישוב היהודי בארץ, והארץ נותנת פריה בעין יפה הרי זה קיום של הנבואה.

(מתוך הספר "ולהבה לא תבער בך", להגאון רבי יצחק זילבר זצוק"ל רבם של רבים מעולי רוסיה. - מעמוד 66 ואילך).

הגאון רבי מנשה קליין זצוק"ל



"ודקדקתי בהמשך דברי הנביא (יואל פרק ד): כי הנה בימים ההמה ובעת ההיא אשר אשוב אשיב את שבות יהודה וירושלם... דנבואה זו נאמרה על זמנינו, שברוב רחמיו לאחר החורבן הנורא שעשו הגוים לעם קדשו, נתקיים במקצת "אשיב את שבות יהודה וירושלים" ("פרסומי ניסא" - עמוד קכה-ו. - ע"ע מדברי רבותינו - הגר"מ קליין" גליון 29).

*

הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם - מצאנז קלויזנבורג



האדמו"ר הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצוק"ל - מצאנז קלויזנבורג

"הנני מוצא לנחוץ להאריך כאן כאמור להלן: בחודש אדר תשכ"ט נועדתי לשיחה עם אחד הישישים בין חכמי הדור הרב יוסף ברייער שליט"א, ראש קהילת ישורון בניו יורק.. ענה ואמר לי: אתה עוסק בנביאים, אם כן אמור לי, הנה אם מסתכלים בספר יחזקאל: ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו וגו' (להלן פסוק ח ואילך), דומה שהנה זה הוא מה שמתרחש עתה בארץ, אבל אם שמים לב למה שנאמר בתורה "ולא תקיא הארץ אתכם" (ויקרא כה, יח) הלא אי אפשר לומר כן. אם כן מה מתרחש כאן? וסיים: דרכי אלקינו אינם ניתנים להבין ואף לא זקוקים להבנה ("מען ברויך נישט פארשטיין")."

בחודש סיון באותה שנה נזדמנתי אצל אחד מגדולי החסידות הרבי מקלויזנבורג הגר"י הלברשטם שליט"א בנתניה, מסרתי לו את דברי הרב ברויער... הוספתי לשאול את הרבי מקלויזנבורג: אבל הלא זה בניגוד לכללים של שכר ועונש שהנביאים מלאים מהם. התחייך שוב ואמר: אתה רוצה להטיל כללים על הקב"ה?!

יש והוא נוהג לפי כללים אחרים...

והיו הדברים קשים לי, כי הלא הכללים האמורים בנביאים אמר הקב"ה, כדי שנבין אותו ואת דרכיו, ואם יש כללים אחרים מסתבר כי היה צריך לגלותם לנו.

והנה לכאורה כתובים הכללים האחרים הללו בדברי יחזקאל בפרקים אלו ובפרט בפרק זה [א.ה. יחזקאל לו, כב - לכן אמר לבית ישראל מה אמר ה' לא למענכם אני עשה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם: (כג) וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים אשר חללתם בתוכם וידעו הגוים כי אני יהוה נאם ה' א בהקדשי בכם לעיניהם: (כד) ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם... (לא) וזכרתם את דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא טובים ונקטתם בפניכם על עונותיכם ועל תועבותיכם: (לב) לא למענכם אני עשה נאם ה' א יודע לכם בושו והקלמו מדרכיכם בית ישראל]. ("דעת סופרים" על הנביא יחזקאל פרק לו, בהערה ד' - עמוד של"ג).

א"כ רואים את דעת הגה"ק מקלויזנבורג זצוק"ל, שהסכים שמה שאנחנו רואים בעינינו את פריחת הארץ - הוא אכן התגשמות של דברי הנביא (יחזקאל לו ח) "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאנו לעמי ישראל כי קרבו לבוא".

*

לאחר מלחמת ששת הימים - נתברר שהשואה היתה לטובה

בליל חג השבועות של שנת תשכ"ז [לאחר "מלחמת ששת הימים"], קודם שהחל מרן האדמו"ר מקלויזנבורג את אמירת דברי התורה בשולחנו, פתח ואמר: "נזכר אני כעת מה שהיה בעת שהגעתי למחנה ההשמדה אושוויץ בחודש סיון. בהגיע חג השבועות עשינו קידוש, וכשהגענו לברכת "שהחיינו" היה קשה מאד לאומרה ולכוון באמת שהגיענו לזמן הקשה הזה.

אבל היום אנו רואים איזה שוטים היינו שלא ברכנו "שהחיינו" בכוונה ראויה, כי הכל היה לטובה?"

ומיד אחר כך פתח באמירת דברי התורה, שהיו ללא שום קשר להקדמה קצרה זו. ויהי לפלא... ("צאנז" של"ז - סיפר הג"ר שלום אייזנברג - מתוך "נר לשולחן שבת" שבועות תשע"ט גליון 653).

[א.ה. כלומר, התברר שהשואה היתה חבלי לידה - חבלי משיח" שיצרו את תחילת הגאולה, שנתגלתה ב"מלחמת ששת הימים" בישועת ה' לעמו ולארצו.

שהרי אם ניסי "ששת הימים" - הם כמו שאר הישועות שהיו בגלות, כגון פורים סרגוסה ("ז שבט ה'ק"פ), אם כן מה השייכות של השואה לזה? והרי זה כמו שיאמר בפורים סרגוסה שנתברר שמסעי הצלב היו לטובה].

*

הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם

הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם - האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג

"עוד אקבץ עליי" - בגאולה השלימה

"לנקבציי" - בנוסף ל"קיבוץ גלויות" שהיה קודם לכן

"ואמרו הושיענו אלקי ישענו, וקבצנו והצילנו מן הגויים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך.

יש לדקדק, דאיפכא הוה ליה למימר, 'הצילנו - וקבצנו מן הגויים', דהא אחר הקיבוץ כבר לא נצטרך להצלה מן הגויים.

ו"ל עפ"מ ששמעתי מפי חסיד ישיש אחד מה ששמע מפ"ק דר"ז הגה"ק משינעווא ז"ע, לפרש מאמר הכתוב 'עוד אקבץ עליו לנקבציו', כי לפני בוא יום ה' הגדול לקבץ כל נדחי ישראל מארבע כנפות הארץ - כבר יהיה קצת קיבוץ גלויות בארץ הקודש, וזה 'אקבץ עליו לנקבציו' - רצונו לומר: נוסף למה שנקבצו ובאו שם מכבר. עכ"ק. ומצאתי גוף הענין כתוב בקדמונים (עיין שבילי אמונה נתיב העשירי פרק א').

וז"ש וקבצנו - היינו קיבוץ הקטן לארץ הקודש, ושם והצילנו מ"ן הגוי"ם - הזוממים להתנפל עלינו להכחידנו, ואח"כ תהיה הגאולה שלימה להודות לש"ם קדש"ך - שיהא השם שלם, להשתב"ח בתהלת"ך - שנשיר לך שיר חדש על גאולתנו ופדות נפשנו. ("שפע חיים" חלק ב' עמוד רמג - שמחת תורה. - ע"ע "מדברי רבותינו - האדמו"ר מקלויזנבורג" גליון 20).

*

הגאון רבי צבי אלימלך הלברשטאם - האדמו"ר מצאנז



"...ודבריו הק' יצאו כנבואה לדור זה"

"שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר ז"ע ששמע מזקן אחד ששמע מפ"ק דרביה"ק משינאווא ז"ע עה"פ (ישעי' נו, ח) 'עוד אקבץ עליו לנקבציו', שטרם ביאת המשיח כבר יהא קיבוץ וישוב בארץ ישראל אף שעדיין יהא באופן שפל וירוד ביותר, וכאשר יופיע ויבוא מלך המשיח יהא 'עוד אקבץ עליו לנקבציו' - שיתוסף קיבוץ על הקיבוץ שכבר היה קודם לכן, ודבריו הק' יצאו כנבואה לדור זה" (וראה להרמב"ן בפ"י על שיר השירים ח, יב) ("בצילא דמהימנותא" נשא תשע"ז, עמוד י"א. - הובא בתוספת לגליון המודיע, ד' טבת תשע"ח. עמוד י"ז).

*

הגאון רבי שריה דבליצקי זצוק"ל



"ברוך אלקינו שהפליא חסדו עלינו בימים אלה [אייר סיון תשכ"ז], וגמלנו כל טוב, והצילנו מיד כל אויבינו ושונאינו שקמו עלינו לכלותנו, ע"י נסים ונפלאות גדולים ונוראים. השם נפשנו בחיים לא נתן למוט רגלנו, הפודנו מיד מלכים, מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים, האל הנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשינו, המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו.

.... מדין הגמרא והטושו"ע באור"ח סי' תקס"א ס"ב, ויור"ד סי' ש"מ סל"ח, הרואה ירושלים, דהיינו עיר העתיקה, בחורבנה - חייב לקרוע, ואח"כ כשרואה את המקדש בחורבנו קורע שנית. ואם פגע במקדש מקודם קורע על המקדש, וכשרואה ירושלים מוסיף רק משהו. אבל היות וירושלים היא עכשיו תחת שלטון ישראל, יש להורות שאין חייבים לקרוע כעת על ירושלים, דאף שהכפתור ופרח בפרק ו' תלה הדבר רק בישוב גויים, שזה מקרי "בחורבנה", וישוב ישראל שזה מקרי "בישובה", ולפי"ז כל זמן שלא נתיישבו שם ישראל עדיין

מקרי "בחורבנה", מ"מ הב"י (בספרו הגדול) תלה הדבר בעיקר בשלטון, ומדבריו יוצא, דאם השלטון הוא ביד ישראל, אף שהישוב הוא מגויים - אין זה נקרא "בחורבנה". דהרי מתחילה רצה הב"י לומר דבעינן שתהיה חריבה לגמרי. אבל כל שמיושבת סגי בזה, אלא שאח"כ החליט דאם השלטון הוא בידי נכרים מקרי עדיין בחורבנה. ואפשר שאף הכפ"פ מודה בזה, דאם השלטון הוא בידי ישראל - אין זה נקרא "בחורבנה", אף שהישוב הוא מיושב ע"י גויים. ואף שהכ"פ והב"י מדברים בערי יהודה מכל מקום הוא הדין לירושלים, דמאי שנא. ("אחר כתלינו" עמוד ט' "דיני קריעה על ירושלים ומקדש". - וכ"כ בשו"ת "אגרות משה" או"ח חלק ה' סימן לז; או"ח חלק ד' סימן ע')

*

[א.ה. במוסף יתד (מטות תשס"ח - עמוד 18) הובאו דברים אלו משמו. כולל הקטע: "אבל היות וירושלים היא עכשיו תחת שלטון ישראל, יש להורות שאין חייבים לקרוע כעת על ירושלים".

אמנם במוסף הבא הם הביאו ממנו מכתב הבהרה שהוא חזר בו מהפסק הנ"ל.

הסיבה שהוא חזר בו לא נתבארה, אמנם אמר לנו אחד מתלמידיו שליט"א, שהוא יודע בבירור שלא חזר בו מעיקר ולב הדברים, ועד אחרית ימיו הוא הודה להקב"ה על כל הניסים שה' עשה עמו בניסי ששת הימים, ושעם ישראל חזר לירושלים וערי יהודה והרבה ערים מערי ישראל.

ולא ביאר לנו מה כן הסיבה שכן חזר בו, ויתכן שהוא מצד דברי הגמרא (מגילה יז, ב):

"...וכיון שנתקבצו גליות - נעשה דין ברשעים [ולכן ברכת "תקע בשופר" קודם ל"השיבה שופטינו"].

[ולמלשינים] - וכיון שנעשה דין מן הרשעים - כלו המינים, וכולל זדים עמהם.

[על הצדיקים] - וכיון שכלו המינים - מתרוממת קרן צדיקים, וכולל גירי הצדק עם הצדיקים.

[בנין ירושלים] - "את צמח דוד" - והיכן מתרוממת קרנם - בירושלים, שנאמר שאלו שלום ירושלים ישליו אהבך. וכיון

שנבנית ירושלים - בא דוד...".

א"כ משמע, שבתחילה יש גאולת "קיבוץ גלויות" ופריקת שעבוד מלכויות [שזה הולך ביחד, וכמ"כ הגר"א והגר"א חבר זיע"א], ועם כל זה - זה עדיין לא נקרא "וכיון שנבנית ירושלים", והטעם לכך י"ל, עפ"י דברי מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל (שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן עג):

"... מביא כת"ר צדדי הספק אם בזמנינו שהשלטון בירושלים הוא בידי ישראל אם יש חיוב לקרוע עליה. חושבני דכל זמן שרואים עדיין בעיר הקדש והמקדש כנסיות של נכרים וגם קברי עכו"ם וכו' [א.ה. עיין (קהלת ח, י) 'יבְּכֶן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים - אֲלוֹ הַרְשָׁעִים שֶׁהֵן מְתִים וְכַבּוּרֵינִי בְּחַיֵּיהֶן' (תנחומא יתרו, א). - ועיין גיטין נו, ב, שמפסוק זה לומדים, שכן עשה טיטוס שדרך במקום הקדש וכו']. ואין אנו יכולים למעקר פולחנא נוכראה, עדיין היא בחורבנה, ועתה עינינו נשואות לשמים לראותה מהרה בפולחנא דשמיא בבנין בית הבחירה ונגילה בד' ונשמחה בישועתו לנצח". עכ"ל.

טעם נוסף י"ל, שמכיון שביהמ"ק חרב - גם ירושלים לא נקריה "בנויה", וזהו עפ"י ד רש"י שם שכתב: "וכיון שנבנית ירושלים בא דוד, שנאמר: (הושע ג, ה) 'אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם'. ופירש"י, "אחר ישובו לבית המקדש ובקשו הקב"ה ואת דוד מלכם". ומבואר מפירש"י שה"שנבנית ירושלים" מתקיים כאשר נבנה ביהמ"ק.

הגר"מ פיינשטיין שפסק שבימינו אי"צ לקרוע, ישיב: דהן אמנם נכון שעדיין ירושלים חסרה בבניינה, אך אין זה דרגת חורבן שמחייב קריעה [שהרי בהמשך אמרו: "וכיון שבא דוד - באתה תפלה" (ולכן "את צמח דוד" ואח"כ "שומע קולינו"), אמנם אין הכוונה שקודם שבא דוד לא היה תפילה כלל, אלא רק לא היה בדרגת השלימות, וה"ה י"ל שמיד עם קיבוץ גלויות התחיל בנין ירושלים, רק שאי"ז בשלימות.

והגר"ש דבליצקי יאמר, דגם דרגת חורבן כזו - מחייב קריעה על ירושלים.

ומ"מ כאמור, אמר לנו אחד מתלמידיו שליט"א, שהוא יודע בבירור שהגר"ש דבליצקי לא חזר בו מעיקר ולב הדברים, שצריך להודות להקב"ה שעם ישראל חזר לירושלים וערי יהודה והרבה ערים מערי ישראל].

הגאון רבי אברהם יצחק ברזל שליט"א מר"י מיר ברכפלד



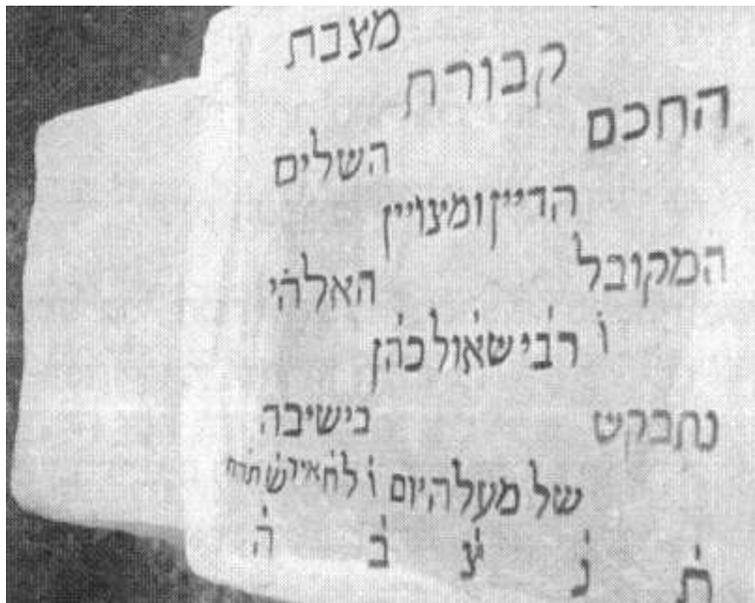
"למה שוה לסבול כאן?! מה המשמעות לדידנו של אותם יסורים, בהם אנו קונים כיון את מצוות ישוב ארץ ישראל?..."

ברבות מאגרותיו שב'אור יחזקאל' עוסק מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל בשבחיה הרוחניים של ארץ ישראל, וכותב שם דברים – לא יאומן כי יסופר [בהמשך מצטט כמה וכמה אגרות].

... כתב מרנא הגר"א ואני תודה לאל נוסע לארץ הקדושה.. חמדת כל ישראל, וכנודע שיטתו שזה מקרב הגאולה וכו' דברים נוראים". ועוד ועוד". (מוסף יתד נאמן, תולדות תשע"ו, עמודים 10 – 13).

*

הגאון רבי שאול הכהן זצוק"ל - אב"ד ג'רבא מלפני מאתיים שנה



'שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים' (תהלים קכו, א).

יש ליתן רמז בפסוק זה, שכבר בזמן הגלות היו לנו חלומות שבישרו לנו את הגאולה (מעין חלומות יוסף), והמצב שאנו נמצאים בו עכשיו – הוא כמו החלומות שחלמנו:

וכך נדרוש הכתוב: "היינו" – המצב שנמצאנו בו עכשיו "כחלמים" – הוא כמו החלום שחלמנו.

בימיהם ישיב ה' את שיבת ציון

מעשה מאחד מגדולי ישראל שחי לפני כמאתיים שנה, וכיהן כראב"ד ג'רבא שבתוניס, הלא הוא הגאון ר' שאול הכהן זצוק"ל, שחלם חלום בענין "שיבת ציון", והחשיב אותו לחזיון שהראוהו מן השמים.

בימי הרב הנזכר היו נמכרים העבדים והשפחות זרע חם השחורים, והקונה אחד מהם שולט בו שלטת, והיה לו למורשה ולנחלת עולם מדור דור. וכל מיני עבודת פרך וכל דבר הקשה להם יקריבו.

ויהי היום, והנה הרב הנזכר עובר בשוק, וקול צלצלי כרוז באו באזניו לאמר: "איש איש כי יזיד לעשות כל מין מקנה וקנין בכל מין עבד ואמה - ענוש יענוש בעונש קשה רע ומר, וכן כל איש אשר מכבר רכש לו עבד ואמה באיזה אופן שיהיה - לחפשי ישלחם בלי כל תמורת כסף ושוה כסף".

הרב כשמעו עמד כאיש נדהם וכגבר הלמו יין, משתאה מחריש לדעת מה היום מיומים, ויוגד לו כי העיר ה' את רוח הממשלות האדירות לשחרר את כל עבדי עולם ולהיותם מן היום ההוא והלאה בני חורין ככל בני האדם. ובטרם יושלם המגיד את דבריו נתחלחל הרב למאד, ויזלגו עיניו נהרי נחלי דמעה, וישב אל ביתו כאבל וחפוי ראש, ובקול קינים הגי ונהי בא אל ביתו, בוכה ומבכה כאיש אשר מתו מוטל לפניו. בידו האחת אחז לו את ראשו, ובידו השנית מרט את זקנו, ויקרע את בגדיו, ויצעק צעקה גדולה ומרה, נואק ומתאונן נאקת חלל מעמקי וחדרי לבבו פנימה עמוק עמוק.

*

כל הקהל הקדוש ה"ו כשמעם מזה נאספו אל ביתו לדעת מה זה ועל מה זה, וכעמדם לפניו וכראותם את רוע מצבו ורוב חרדתו - לא הרהיבו בנפשם עז לשאול לו על מה ולמה, ויהיו דוממים משתאים מחרישים לדעת אל מה ירמזון עיניו והמון דמעיו.

אחרי רגעי מספר כאשר נח ושקט הרב מעט מהמית לבו, היו הקהל מתלחשים זה אל זה ויאמרו לאמר: "על מה ולמה כל החרדה זו"? וכאשר ראה הרב אותם מתפללים - קל חיש ומהרה המו עוד מעיו לו, ויוסף לעשות כבראשונה ויותר, ומפיו העתיק מלים: "האם לא שמעתם, האם לא ראיתם, את קול הכרוז העובר היום בשוקים וברחובות מטעם כל הממשלות?"

כנדהמים התלחשו הקהל זה אל זה, ויאמרו איש אל רעהו: "הלא הכרוז היה לשחרר איש עבדו ואיש אמתו לבלתי עבוד בם עוד, ולבלתי היות עוד בזה כל מקנה וקנין, ומה לו להרב בזה, הלא עבדים ואמהות אין לו, וכן כמעט כל בית ישראל נקיים המה מזה, ואין להם כל מבוא בכרוז זה?"

*

הרב הבין את רמיזותיהם ודבריהם, וירם את קולו בבכי, ויצעק עוד צעקה גדולה ומרה ויאמר אליהם: "שמעוני אחי! שמעוני ידידי! מולדתי ובית אבי! הלא לכם לדעת כי העבדים והשפחות הנה הנם מזרע כנען, אשר מזה אלפי שנים נגזר עליו 'עבד עבדים יהיה לאחיו', והנה עיניכם רואות כי פקד ה' אותו לטובה ויער את לב הממלכות עליו להוציאו לחפשי, ואיככה אוכל וראיתי מולדתי ובית אבי האומה הנבחרת, סגולת י-ה ונחלתו, בני הגבירה, בני אבות העולם אברהם יצחק ויעקב איתני העולם ועמודיה - תחת היותם גבירי התבל, הנה הנם לבוז וקלסה, פזורים ונפוצים בכל קצות התבל, וכל מיני חרפה ובוז יסורין קשים ומרים לוקחים חלק בראשם, ומזה כאלפים שנה לא פקד ה' את עמו צאן מרעיתו - לשוב שבותם, לשוב עלינו לטוב כאשר שש על אבותינו".

*

על פי דבריו אלה היוצאים בחום רב כאש פלדות [א.ה. עפ"י (נחום ב, ד) "בָּאֵשׁ פְּלֹדוֹת". ובמצודת ציון: "פלדות. מלשון לפיד אש"]. באו כתמם אל חדרי לבב הקהל הקדוש ה"ו, ויעורר בקרבם רוב רגשי החמלה, והיו כלם כאיש אחד מתאוננים צועקים ובוכים.

הרב הוסיף להטיף עוד לפני הקהל דברי תוכחת ותשובה, ויאמר אליהם: "הלא כל זה הוא רק מידינו, כי אנחנו ואבותינו חטאנו לה', ואם יתעורר לבבינו לשוב אל ה' בתשובה שלמה, יד ה' לא קצרה ולא תקצר מפדות עוד אותנו, כאשר אותנו ואת אבותינו פדה ממצרים ומגלות בבל, והנחיל ינחיל אותנו את ארצנו

הקדושה, והשיב ישיב את שבתינו, ובא לציון גואל, מקדש על מכוננו, ושבנו כהנים לעבודתם, ולויים לדוכנם, וישראל עושה חיל, ובן ישי בראש כתר ועטרה.

אך הננו נצבים עומדים ורואים את כל התלאה אשר מצאתנו ואת אבותינו, ואין איש שם על לב, וזו היא הסיבה הגדולה לאורך הגלות והתאחרות תשועתינו".

ויעורר עוד בדבריו אלה את לב הקהל וישבו אל ה'.

*

הדברים האלה הוציא הרב מפיו בכל כחו ואונו, וכנחל שוטף עיניו ועפעפיו תזילנה דמע, עד כי תש כחו ולא נשאר בו כמעט כח הדיבור, וישב על הארץ, ויט את ראשו הצדה לנוח מעט, וכפעם בפעם עיניו זולגות דמעות בהשקט והנחה, ויחל להתנמנם מתוך בכיתו.

הקהל עמדו רגעי מספר יושבים ומצפים, וכאשר ראו כי הרב החיל להתנמנם וישן – הלכו איש איש לביתו, ויצו לביתו זו אשתו לשמור את הרב פן יתעלף ח"ו מרוב מצוקתו, ותעמוד הלאה לפניו בעין חודרת על כל מצבו רגשיו ותנועותיו.

*

בעוך הרב היה ישן, ואתהו והנה פניו צהבו למאד, ואת פיו מילא שחוק כאיש שמח וטוב לב, ואחרי רגעים אחדים התעורר הרב משנתו בלב שקט כאלו לא היה מעולם כל מה שהיה טרם זה.

ותשאלהו לאמר: "אדוני הודיעני, איה ואפוא כל הצער והיגון אשר היו לך טרם ישנת, ועל מה ולמה בעת היית ישן פניך צהבו למאד, ואת פך מלאת שחוק?".

ויגד לה על פי הדברים האלה: "כי אז בעת השינה הודיעוהו מן השמים, כי תשועתינו קרובה לבוא, ובקרב ימים לא כל כך כבירים ישיב ה' את שיבת ציון, וחורפת עמו יסיר, ושבנו בנים לגבולם".

ותוסף לשאול לו: "האם אנחנו זוכים לראות הזמן ההוא?" ויאמר לה: "לא".

ותאמר לו: "האם בנך יחידך ר' משה יגיע אל הזמן ההוא?" [והוא הרב הגדול מר זקננו ר' משה הכהן זצוק"ל] ויאמר לא.

ותוסף עוד לשאול לו: "האם בני בנך יזכו לחזות תשועת ישראל?" ויאמר לה: "אחשוב כי על הרוב בימיהם תושע יהודה וישראל עושה חיל". [א.ה. נכדו של הגאון רבי שאול הכהן – ה"ה הגאון ר' שלום הכהן זצ"ל, עלה בערוב ימיו לארץ ישראל, ונלב"ע ח"י בתשרי התרפ"ו בטבריא ת"ו, ושם מנוחתו כבוד]. (הובא בספר "ליקוטי דוד" להגאון רבי דוד בן ציון לאנייאדו זצ"ל חביבם של גדולי הדור, ביניהם הגאון רבי שלמה אליעזר אלפנדארי זצ"ל שכבדו עד מאד והתייחס אליו ביראת הכבוד, הגאון רבי שאול דוויק הכהן, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, וידיד נפשו המקובל הגאון רבי יצחק אלפיייה, ועוד גדולי עולם שקרבוהו והעריכוהו עד מאד).